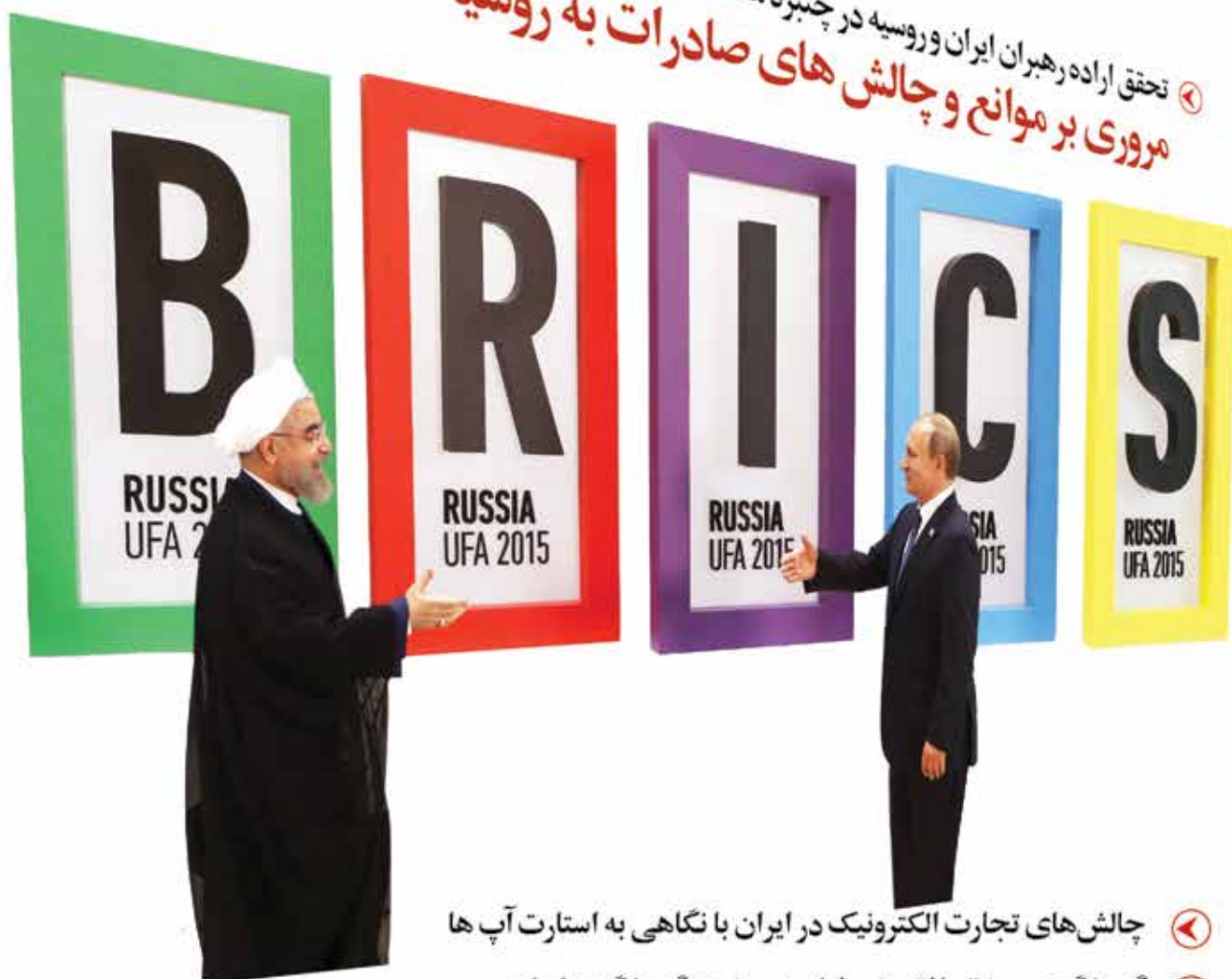

اقتصادی، تحلیلی

سال بیست و چهارم - مهر ۱۳۹۵ قیمت: ۶۰۰۰ تومان

ISSN: 1776-2538

تحقق اراده رهبران ایران و روسیه در جنبه مشکلات
مروری بر موانع و چالش های صادرات به روسیه

چالش های تجارت الکترونیک در ایران با نگاهی به استارت آپ ها

گردشگری حلال افقی نو، فراروی صنعت گردشگری ایران

بیم و امید بازار مسکن تا پایان سال

رابطه کریدور شمال - جنوب با ابتکار چین در احیای جاده ابریشم

مناقشه های خدمات فنی و مهندسی در کشورهای امارات، کویت، عراق و تاجیکستان

مقایسه عملکرد تجارت خارجی خراسان رضوی در شش ماهه اول سال های ۹۴ و ۹۵

به همراه پیش بینی هایی از آینده اقتصاد ایران و جهان

Safferanieh

زعفران خالص

زعفرانیه

محصولی از نوین زعفران

نوین زعفران

مجتمع تولیدی تحقیقاتی زعفرانیه (نوین زعفران)

✓ بزرگترین واحد فرآوری و بسته بندی زعفران در جهان
✓ اولین صادرکننده نمونه ملی و دریافت کننده تندیس زرین

✓ صادرکننده نمونه کشوری (۸ دوره)

✓ واحد نمونه ملی کیفیت و استاندارد (متعدد)

✓ واحد نمونه صنایع غذایی و بهداشتی (متعدد)

✓ واحد برتر تولید ملی - افتخار ملی
(۴ دوره متوالی)

✓ دارنده گواهینامه و تندیس طلایی رعایت حقوق
مصرف کنندگان (۶ دوره متوالی)

✓ دارنده نشان ایمنی و سلامت

✓ انتخاب شده به عنوان یکی از بیست برند برتر ایران

✓ دارنده نشان طلایی واحدهای تحقیق و توسعه صنایع کشور

کارخانه: مشهد - شهرک صنعتی توس، خیابان اندیشه ۶
تلفن: ۳۲۲۲۷۷۱۵ و ۳۲۲۲۰۱۱۰ فکس: ۳۲۲۲۹۷۶۵ و ۳۲۲۵۵۲۲۶-۰۵۱

E-mail: saffron@novinsaffron.com
www.novinsaffron.com

IR BRANDS

اقتصاد

اقتصادی - تحلیلی

سال بیست و چهارم - مهر ۹۵ - شماره ۵۴۹

ISSN: 2538-1776

صاحب امتیاز و مدیر مسول:
مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

سر دبیر:

مهندس حسین کوه زاد
۰۵۱-۳۸۴۱۳۳۲۳

سرپرست واحد خبر:

سیدحیدر رضوی

طراحی و صفحه آرایی:

جواد زوار

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۲۰۱۱۱
سامانه پیام کوتاه:
۳۰۰۰۶۹۷۷۰۵

نشانی:

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی

پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد - خیابان سلمان فارسی

مقابل سلمان فارسی ۷ - مجتمع آبشار

طبقه سوم - واحد ۶

تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۲۸۲۶۸

دورنگار: ۰۵۱-۳۸۴۶۴۰۹۱

www.eghtesadasia.com

eghtesadeasia@gmail.com

همکاران فنی:

لیتوگرافی: آفاق شرق

چاپ: ثامن

یادداشت

۲ ..... غفلت از نقش تجارت الکترونیک در توسعه صادرات

گزارش ویژه

۳ ..... بررسی موانع و چالش های صادرات به روسیه در گفتگو با کارشناسان و صاحب نظران

دورنما

۷ ..... پتانسیل ایران برای رشد یک تریلیون دلاری تا سال ۲۰۳۵

۸ ..... پریسک ترین و کم ریسک ترین بازارها در سال ۹۵

۱۰ ..... چشم انداز اقتصاد ایران در نیمه دوم سال ۹۵

۱۲ ..... مشکلات پیش روی جهت گیری اقتصاد کلان دولت در شش ماه آینده

مسکن

۱۴ ..... بیم و امید بازار مسکن تا پایان سال

۱۶ ..... رابطه ی کاهش نرخ سود بانکی با بخش مسکن

گردشگری

۱۷ ..... تحلیلی از مقاصد گردشگری جهانی و ایران

۱۹ ..... عقب ماندگی ۱۹ درصدی از سند چشم انداز توسعه گردشگری

۲۰ ..... گزارشی از روند توسعه گردشگری سلامت در ایران

۲۲ ..... سلامت؛ سوغات سفر به ایران

۲۴ ..... گردشگری حلال افقی نو فرآوری صنعت گردشگری ایران

اقتصاد ایران

۲۶ ..... چالش های تجارت الکترونیک در ایران با نگاهی به استارت آپ ها

۲۹ ..... استارت آپ های موفق ایرانی

۳۱ ..... تجارت خارجی کشور در نیم سال اول

۳۲ ..... الحاق به WTO لازم است اما کافی نیست (گفت و گو با فریدون خاوند)

۳۴ ..... تنزل رتبه ایران در گزارش کسب و کار بانک جهانی

۳۶ ..... فراز و نشیب رشد در پنج دهه گذشته

۳۹ ..... آزادترین اقتصادهای جهان و جایگاه ایران از نگاه موسسه فریزر

۴۰ ..... گروه بریکس؛ چیستی، اهمیت و زمینه های همکاری با ایران

خدمات جهانی

۴۴ ..... مناقصه های خدمات فنی و مهندسی کشورهای امارات متحده ی عربی، کویت، عراق، تاجیکستان

۴۷ ..... نمایشگاه های بازرگانی، حمل و نقل، لوازم و تجهیزات بین المللی، گردشگری سلامت و فن آوری های نوین ساختمان

اقتصاد خراسان

۵۰ ..... عمده اقلام صادرات و واردات و مقاصد و مبادی خراسان رضوی

۵۲ ..... آمار صادرات زعفران

۵۳ ..... وضعیت پرونده مسکن مهر در خراسان رضوی

۵۴ ..... پرداخت ۱۵۳۰ میلیارد ریال تسهیلات رونق تولید در استان

حمل و نقل

۵۷ ..... رابطه کریدور شمال - جنوب با ابتکار چین در احیای جاده ابریشم

۵۹ ..... ناهماهنگی، عدم ثبات و اجرای سلیقه ای قوانین از عوامل تضعیف جایگاه ترانزیت ایران

۶۲ ..... تدوین برنامه ۲۵ ساله حمل و نقل خراسان رضوی

به نام فالق هستی

غفلت از نقش تجارت الکترونیک در توسعه صادرات

حدود ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی کشورها را در عرصه بین المللی تجارت در بر می گیرد و پیش بینی می شود این مقدار در سال ۲۰۲۰ به بیش از ۵۰ درصد برسد. این حجم گسترده از تعاملات تجاری جز با بهره گیری از ابزارهای جدید مبتنی بر فن آوری اطلاعات و ارتباطات غیر قابل تصور است.

طبق اعلام سازمان جهانی «آنکتاد» اتلاف زمان از مهم ترین موانع نرم افزاری در تجارت است و هر روز صرفه جویی معادل نیم درصد تعرفه تجاری است و از طرف دیگر، ۷ درصد تجارت بین المللی صرف هزینه اداری امور لجستیک می شود. صرفه جویی در این بخش از طریق تجارت الکترونیک بین المللی هر ساله بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار محاسبه شده است.

امروزه تجارت الکترونیکی به دلایل عدیده ابزار موثری در توسعه صادرات محسوب می شود. افزایش بهره وری، کاهش و در نتیجه امکان رقابت در قیمت ها با استفاده از روش های نوین بازاریابی برای صادر کنندگان، امکان ورود شرکت های تازه وارد جهت تامین تقاضای فعلی، ایجاد محیطی پویا و مکمل برای تشکیل شرکت ها، افزایش کسب و کارهای کاملاً جدید، صادرات نرم افزار و ایجاد فرصت های بی نظیر ناشی از تفاوت ها و تنوع های فرهنگی برای عرضه مستقیم کالا و خدماتی چون صنایع دستی و گردشگری بوسیله افراد عادی که به فنون بازرگانی سنتی آشنایی ندارند.

ایران دومین اقتصاد بزرگ در خاورمیانه با ۴۰۰ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی است. ضریب نفوذ اینترنت ۷۰ درصدی و نفوذ ۲۶ درصدی موبایل در بین ایرانیان و علاقه مندی آنان به استفاده از اینترنت و حضور در فضای مجازی باعث شده تا ایران بتواند به عنوان یکی از کشورهای در حال رشد در عرصه تجارت الکترونیک شناخته شود.

اما متأسفانه عوامل متعددی به عنوان موانع توسعه در این بخش خودنمایی می کند. نخست عدم آشنایی مدیران شرکت های ایرانی با این نوع فناوری و منافع حاصل از آن و نگرانی از امنیت در این حوزه است. بخش دوم نیاز به تکمیل زیر ساخت های است که دولت مسوول آن می باشد. بخشی را نیز باید محدودیت های ناشی از تحریم بویژه در حوزه نقل و انتقال مالی مرتبط دانست که دامان این نوع تجارت را از جمله در صدور کارت های اعتباری بین المللی تاکنون گرفته است.

با این حال به نظر می رسد در حالی که کسب و کارهای الکترونیک در کشور به همت جوانان متخصص علی الخصوص با درخشش استارتاپ ها در حوزه های مختلف، توسعه قابل ملاحظه ای یافته اما از این امکان به دلایل یاد شده در مقیاس تجاری در توسعه صادرات استفاده چندانی به عمل نمی آید. اسفناک تر آنکه سازمان های دولتی، رسانه ها و حتی نهاد هایی چون اتاق ایران و زیر مجموعه نیز به این مقوله بی تفاوتند و این بخش از تجارت در کمیسیون های این نهاد که باید پیشتاز در فرهنگ سازی باشد فاقد جایگاه است.

نباید فراموش کرد تجارت و کسب و کارهای الکترونیک مبتنی بر فن آوری اطلاعات قادر خواهد بود علاوه بر ایجاد ارزش افزوده فرصت جدیدی برای جذب و اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی که امروزه معضلی جدی برای کشور به شمار می رود، در بازاری به وسعت جهانی پدید آورد.

تحقق اراده رهبران ایران و روسیه در چنبره مشکلات

مروری بر موانع و چالش‌های صادرات به روسیه

در گفتگو با کارشناسان و صاحب نظران

مهندس حسین کوه‌نژاد

پس از تنش روابط روسیه و ترکیه و دستور پوتین برای تحریم محصولات این کشور و کاهش سطح روابط بسیاری از کارشناسان پیش‌بینی می‌کردند که بخش بازرگانی و تجاری ایران به سرعت این جای خالی را پر می‌کند اما در عمل چنین نشد. البته نه به این معنا که هیچ کاری صورت نگرفت، چنان‌که برخی آمار نشان از حضور بیشتر ایران در بازار بیش از ۳۰۰ میلیارد دلاری واردات روسیه دارد اما آن‌طور که تصور می‌شد حضور ایران پررنگ نشد و طبق گزارش ارائه‌شده در شماره گذشته نشریه، هنوز سهم کشورمان در تامین محصولات موردنیاز روسیه به ۵۰۰ میلیون دلار نیز نمی‌رسد و اکنون با بروز نشانه‌هایی از عادی شدن روابط ترکیه با روسیه این پرسش پیش روی فعالان اقتصادی است که چه عواملی مانع از پر کردن جای ترکیه در بازار روسیه توسط ایران شد و آینده این روابط اقتصادی به کجا خواهد انجامید؟

و یکی از مشکلات ما ظرفیت‌های صادراتی متنوع است، چرا که اقتصاد ما درون‌گرا است و هرچه تولید کرده‌ایم برای مصرف داخل بوده و در نهایت سرریز مصرف داخل را صادر می‌کنیم و همچنین عدم تطابق قیمت‌های صادراتی با قیمت‌های موجود در روسیه و رقابتی نبودن یکی دیگر از مشکلات ورود به بازار روسیه است

وی به این نکته نیز اشاره کرد که حمایت مناسب از سوی دولت برای صادرات به روسیه انجام نمی‌گیرد و سیاست‌های اقتصادی و تجاری ایران غیرقابل پیش‌بینی است که یک‌شبه حل نمی‌شود و نیاز به زمان دارد.

نایب‌رئیس اتاق مشترک ایران و روسیه به ایجاد دیوار بی‌اعتمادی بین فعالان اقتصادی ایران و روسیه اشاره کرد و گفت: همه فکر می‌کنند روسیه یعنی مافیا و فضای ناامنی که پول تو را می‌خورند در صورتی که اگر

چیزی که سبب ایجاد اختلاف شده و به نظر می‌رسد کالای ایرانی با تعرفه بالاتر ترخیص می‌شود، بحث ارزش‌گذاری کالا است.

وی به سهم اندک ایران از بازار روسیه اشاره‌ای کرد و گفت: از مجموع واردات ۳۰۰ میلیارد دلاری روسیه سهم ما کمتر از یک‌دهم درصد است که در شأن جایگاه ایران نیست.

وی عمده موانع صادرات به روسیه را عدم وجود زیرساخت‌های مناسب، فقدان پوشش خطرات بازار و نبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عنوان کرد و افزود: نداشتن استراتژی صادراتی چه در نگاه‌ها و چه در دولت و اتاق‌های بازرگانی سبب شده است که آن‌طور که باید و شاید نتوانیم به بازار روسیه راه پیدا کنیم.

نایب‌رئیس اتاق مشترک ایران و روسیه تصریح کرد: همچنین در حوزه بازاریابی و شناخت بازار روسیه کاری نکرده‌ایم

عدم حمایت مناسب دولت از صادرات به روسیه

غدیر قیافه نایب‌رئیس اتاق مشترک ایران و روسیه پیرامون موانع صادرات به روسیه و چالش‌های ورود به این بازار گفت: موضوعی که به‌عنوان یکی از چالش‌های اساسی کالای ایرانی به‌ویژه محصولات کشاورزی در بازار روسیه مطرح است بحث بالای تعرفه می‌باشد به‌طوری‌که روسیه تعرفه‌هایش برای تمامی کشورها یکسان است اما آن

با شرکت‌های معتبر روسی کار کنید چنین چیزی صحت ندارد و با توجه به ارتباطات فراهم‌شده این مسئله حل خواهد شد.

کاهش ارزش روبل، مشکل صادرات به روسیه

مهدی پورقاصبی عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران تداوم کاهش ارزش روبل را از مشکلات جدید صادرات به روسیه عنوان کرد و گفت: در زمینه‌ی مسائل گمرکی هیچ نوع توافقنامه‌ی ترجیحی به تصویب نرسیده است. وی افزود: انتقال پول، حمل و نقل و مسائل گمرکی از جمله این مشکلات است. البته علاقه‌مندی به صادرات بیشتر محصولات از ایران به روسیه وجود دارد اما موانعی وجود دارد که هنوز مورد توجه قرار نگرفته است. پورقاصبی تصریح کرد: توافقنامه تجارت ایران و روسیه یک توافقنامه کلی بوده و وارد جزئیات نشده است. همچنین هنوز روشن نیست که انتقال پول از روسیه به ایران چگونه انجام خواهد شد. با توجه به اینکه روبل روسیه به‌طور مداوم در حال کاهش ارزش است، صادرکنندگان نمی‌توانند مدت زیادی صبر تا روبل دریافت کنند چون در این مدت ارزش پول روسیه کاهش می‌یابد.

عدم توجه به کیفیت کالای صادراتی مجیدرضا حریری رئیس کمسیون

واردات اتاق بازرگانی تهران با بیان اینکه دستیابی به صادرات یک میلیارد دلار کالا به روسیه در این موقعیت زمانی می‌تواند موفقیت بزرگی باشد پیرامون مشکلات فراروی صادرات به روسیه افزود: یکی از مشکلاتی که برای صادرات کالا به روسیه وجود دارد مشکل حمل و نقل است. حمل و نقل دریایی از طریق سواحل جنوبی و مسیر دریای سیاه بسیار زمان‌بر و نامطمئن برای مواد غذایی است به همین منظور باید از بنادر جنوبی دریای خزر به آستاراخان استفاده کنیم اما مشکل این خطوط این است که وسایل نقلیه این مسیر یخچال دار نیستند.

وی درباره نوع پرداخت مبلغ کالا در این معاملات گفت: تهاتر می‌تواند یکی از اشکال این نوع معاملات باشد. استفاده از روبل، ریال و اسناد اعتباری هم می‌تواند مورد استفاده قرار بگیرد. حریری اظهار کرد: در حال حاضر به دلیل مشکلات به وجود آمده بین اروپا و روسیه سر مسائل اوکراین و ترکیه و روسیه، بازار روسیه محل خوبی برای صادرات کالاهای غیرنفتی شده است اما نکته‌ای که باید به آن توجه شود این است که ذائقه کسی که به محصولات اروپایی عادت دارد نمی‌تواند هر محصولی را قبول کند پس توجه به کیفیت محصول صادراتی در درجه اول اهمیت قرار دارد.

بالا بودن قیمت تمام‌شده کالای ایرانی

اسدالله عسگراولادی رئیس اتاق بازرگانی ایران و روسیه به مشکلات و موانع پیش روی صادرات ایران و روسیه اشاره کرد و گفت: از جمله مشکلات پیش روی تجار و صادرکنندگان ایرانی در تبادلات با روسیه مسائل بانکی، مالی و تغییر پول‌ها به پول رایج کشور مقابل، مشکل حمل و نقل، نبود پروازهای

مستقیم و روزانه به کشور روسیه، عدم صدور ویزاهای بلندمدت یک‌ساله و مشکلات گمرکی است.

عسگراولادی بایان این‌که بالا بودن قیمت تمام‌شده کالای ایرانی از جمله محصولات کشاورزی و غذایی مانند لبنیات یکی از مشکلات فراروی صادرات می‌باشد، افزود: بالا بودن نرخ بهره بانکی در کشور و هزینه‌های فرعی که صاحبان این صنایع برای خود می‌تراشند دلایل این افزایش قیمت است که صادرات پسته و دیگر محصولات مانند کشمش کاهش پیدا کند.

وی اظهار کرد: یکی دیگر از مشکلاتی که در صادرات به روسیه وجود دارد، اعتبار برای خریدار است که باید از سوی بانک‌های دو کشور ایجاد شود اما هم‌اکنون این اعتبار از سوی بانک مرکزی به وجود نیامده است و صادرکنندگان مجبورند از اعتبار خودشان برای صادرات به روسیه استفاده کنند.

ایجاد کنسرسیوم برای گرفتن سهم بیشتر در بازار

سیده فاطمه مقیمی، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه نیز بایان این‌که هنوز وضعیت تبادلات اقتصادی با روسیه نسبت به گذشته تفاوت چندانی نکرده است، می‌افزاید: مشکلات روایت ما همچنان وجود دارد؛ تنها تفاوتی که به‌تازگی به‌صورت تفاهم‌نامه و نه اجرایی ایجاد شده، آن است که ریال و روبل در معاملات اقتصادی بین دو کشور قابل قبول باشد که باید تعاملاتی بین بانک‌ها برای اجرایی شدن آن انجام شود تا بتوانیم انتقال ارز را به‌راحتی انجام دهیم. وی در خصوص دیدار روسای جمهور ترکیه و روسیه می‌گوید: در روابط اقتصادی جایگاه سیاسی را نباید نادیده گرفت، وقتی که آقای اردوغان و پوتین

صحبت‌های اولیه را برای شکل‌گیری دوباره ارتباطات اقتصادی دارند، دوباره فکر می‌کنیم که جایگاه اقتصادی ایران کم‌رنگ‌تر شود. ما باید از مسائلی که اتفاق می‌افتد در همان مقطع زمانی استفاده کنیم ولی متأسفانه آن‌قدر موضوعات به درازا کشیده می‌شود که این امکان پیش نمی‌آید.

مقیم می‌داده: ما نباید به قیمت از دست رفتن یک پایه اقتصادی، اقتصاد خودمان را در خلأ و نبود آن ایجاد کنیم بلکه اگر ما امکانات رقابتی خوبی ایجاد کنیم بازار همیشه مسئولیت خرید یا درخواست کالای ما را می‌تواند داشته باشد و ما همیشه باید جنس خودمان را به موقع و با کیفیت در بازار ارائه کنیم که در این صورت حتماً برای آن مشتری وجود خواهد داشت؛ بودن یا نبودن رقیب سرعت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و زمانی ممکن است شمارا از بازار حذف کند ولی ما آن فرصت را برای حضور ایجاد نمی‌کنیم.

مقیم بایان این که ما برای داشتن سهم بیشتر یا کل یک بازار حتماً باید به سمت ایجاد شرکت‌های کسب‌وسه‌ی برویم، افزود: ولی الآن برای گرفتن بخشی از بازار روسیه شرکت‌های کوچک ما هم می‌تواند به اندازه خودشان سهم داشته باشند. هرچه شرکت‌ها بزرگ‌تر می‌شوند سهم بزرگ‌تری را می‌توانند از آن خود کنند ولی الآن همان شرکت‌های کوچک هم برای حضور در بازار روسیه به دلیل نبود زیرساخت‌ها با مشکل مواجه‌اند.

عدم بازاریابی و شناخت بازار

باکری دبیر انجمن صنایع لبنی کشور بزرگ‌ترین مانع بر سر راه صادرات به روسیه را عدم بازاریابی و شناخت بازار عنوان کرد و گفت: بزرگ‌ترین مشکل ما، بازاریابی است و اینکه تجار نمی‌توانند مشتری‌های مطمئن برای

کالاهای خود پیدا کنند.

وی درباره بالا بودن قیمت تمام‌شده تولید در ایران نیز اظهارداشت: دولت مصوب کرده ۲۰۰ میلیارد تومان مشوق صادراتی برای صادرات لبنیات اختصاص پیدا کند که همین اقدام باعث شده مشکل تفاوت قیمتی حل شود.

باکری بایان این که ترکیه برای صادرکنندگان لبنیات خود مشوق‌های صادراتی قابل توجهی مانند حمل‌ونقل رایگان محصول از مبدأ تا مقصد در بازارهای صادراتی تعریف کرده است، اظهار کرد: دولت می‌تواند از طریق هزینه حمل محصولات صادراتی از مبدأ تا مقصد، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و تصمیم‌گیری‌ها با حضور و مشارکت صادرکنندگان و دیگر هزینه‌های تولید مانند ورود موقت مواد اولیه برای شرکت‌های صادرکننده، مشوق‌هایی وضع کند تا آن‌ها بتوانند از طریق این تسهیلات قدرت رقابت بیشتری را در بازارهای خارجی داشته باشند.

عدم وجود صادرکنندگان توانمند و قوی

کاوه زرگران، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و صنایع غذایی اتاق تهران اما مسئله کنونی این است که ما صادرکننده توانمند در سطحی که بازار روسیه نیاز دارد در حوزه مواد خام کشاورزی نداریم؛ یعنی صادرکننده‌های نداریم که بتواند در تمام ۱۲ ماه سال، قیمت کالا و تأمین کالا را به طرف روسی تعهد دهد. او افزود: نکته دیگر این است که زیرساخت‌های صادراتی ما فراهم نیست و قیمت تمام‌شده محصولاتمان نسبت به رقیبانی که در این بازار داریم بیشتر است. به‌عنوان مثال الآن درباره پنیر بعد از یک سال توانسته مجوز صادرات بگیرد و سازمان دامپزشکی روسیه اجازه‌های لازم را به چهار کارخانه لبنی ما داده است، اما در عمل به‌عنوان مثال آمریکای جنوبی در این بازار نسبت به

ما مزیت قیمتی دارد. دلیل این مسائل سیاست‌هایی است که به این موضوع منجر شده که ما تا حدودی کشورمان را محصور کرده‌ایم و خودمان مواد خام را بالاتر از حد جهانی قیمت‌گذاری می‌کنیم و در نتیجه به دست خودمان امکان حضور در بازارهای جهانی را از تولیدکنندگان می‌گیریم.

زرگران همچنین گفت: فاصله حمل‌ونقلی دریایی آمریکای جنوبی به روسیه زیاد است، ولی قیمت تمام‌شده محصولات آن‌ها به قدری پایین است که در نهایت کالا به صورت CIF (قیمت، بیمه و هزینه حمل‌ونقل) در بندرها روسیه از کالاهای ما ارزان‌تر درمی‌آید. او سپس عنوان کرد: همه کشورها برای این که رشد اقتصادی داشته باشند، سیاست‌گذاری‌هایشان به نحوی است که صادرات‌شان را افزایش دهند. این سیاست‌گذاری‌ها در قالب یارانه صادراتی، معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌های صادراتی است، ولی در کشور ما هیچ‌کدام از این‌ها وجود ندارد. طبیعتاً کشورهایی که صادرکننده‌هایشان چنین مزیت‌هایی داشته باشند، قیمت تمام‌شده کالاهایشان بسیار پایین‌تر از ماست و بازار را از دست شرکت‌های ایرانی می‌گیرند. به همین دلیل بازار روسیه در اختیار کشورهای مختلف است و ما توانسته‌ایم از فرصت‌هایی که ایجاد شده استفاده کنیم و سهم مناسبی در این بازار به دست آوریم؛ چه زمانی که بین روسیه و اتحادیه اروپا تنش سیاسی ایجاد شد و روسیه از ما خواست بخشی از احتیاجاتش را تأمین کنیم، ولی ما نتوانستیم، چه زمانی که بین روسیه و ترکیه تنش سیاسی ایجاد شد و روسیه رسماً اعلام کرد نیاز دارد مواد خام موردنیازش را از ایران تأمین کند. این دو فرصت بزرگ در حوزه صادرات که شاید دیگر تکرار نشود، به راحتی از دست رفت و سوخت.

لزوم توجه به بسته‌بندی مناسب و ایجاد برندهای شناخته‌شده

ابوالفضل مستشرق، عضو هیئت‌مدیره اتحادیه صادرکنندگان استان مازندران نیز پیرامون مشکلات و موانع صادرات به روسیه و علت مقرون به‌صرفه نبودن صادرات محصولات کشاورزی از جمله مرکبات به این کشور گفت: ما در بسته‌بندی محصولات دچار ضعف

نتیجه‌گیری:

در مجموع حجم تجارت خارجی دو کشور در سطح قابل قبولی نیست و ما نتوانسته‌ایم از ظرفیت‌های خالی بازار روسیه به خوبی استفاده کنیم و در گزارش فوق کارشناسان به بررسی چالش‌های تجارت با روسیه پرداختند و بر این اساس شاید بتوان مهم‌ترین چالش‌های موجود را در موارد ذیل خلاصه کرد:

- فقدان برنامه‌ریزی دقیق و عملیاتی

- مشکلات تعرفه‌ای و گمرکی

- موانع بانکی و نبود بانک‌های مشترک؛ (ساختارهای بانکی و بیمه‌ای روسیه دارای ویژگی‌های مخصوص است که برای فعالیت صادرکننده ایرانی مناسب نبوده است و به همین سبب سطح مناسبات تجاری توسعه مورد انتظار را نداشته و موجب به وجود آمدن انحصار در این بازار شده است.)

- فقدان حمل و نقل مناسب و اختصاصی اعم از:

● مشکلات ترابری هوایی و ناکافی بودن خدمات این بخش در توسعه تجارت ضعف حمل و نقل دریایی

● مشکلات ریلی از جمله؛ فرسودگی و قدیمی بودن ناوگان حمل و نقل ریلی و در نتیجه سرعت کم آن

● فقدان راه زمینی مناسب

- اجرایی نشدن جایگزینی روبل و ریال به جای دلار و یورو (روبل به عنوان پول روسیه با کاهش ارزش مواجه شده و خریداران کالا در این کشور مایل‌اند که با پول خود معامله داشته باشند. گفتنی است که برخی از کارشناسان با جایگزینی روبل و ریال به جای دلار و یورو مخالف‌اند.)

- فعال نبودن دفاتر واردات و صادرات مرزی از جمله در مرز داغستان

- و مهم‌تر از همه فقدان شناخت لازم از بازار کشور روسیه «شناخت بازار» و عدم بازاریابی مناسب

در همین راستا کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی ایران طبق کارشناسی‌ها و بررسی‌های انجام داده، راه‌حل‌هایی ذیل را در این خصوص که می‌تواند در کوتاه‌مدت، چالش‌های صادراتی به روسیه را مرتفع سازد، ارائه داده است.

«تلاش برای حذف تعرفه محصولات کشاورزی و غذایی»، «تلاش برای حذف روادید برای فعالان اقتصادی»، «تنظیم فهرست کالاهای صادراتی و محاسبه عوارض گمرکی بر اساس قیمت مندرج در Invoice، سندی که فروشنده کالا به منظور اعلام مظنه و شرایط کالایی که می‌خواهد بفروشد، برای خریداران احتمالی ارسال می‌کند»، «تلاش در راستای تسهیل تشریفات گمرکی فی مابین»، «شناسایی ظرفیت‌ها، فرهنگ‌ها و فرصت‌های موجود در بازار روسیه با برگزاری همایش‌ها، سمینارها و نمایشگاه‌های بین‌المللی»، «تنوع‌بخشی به محصولات صادراتی»، «اعزام هیات‌های تجاری و رایزنان بازرگانی»، «شبانه‌روزی کردن فعالیت گمرک در مرز روسیه»، «کاهش نرخ حمل و نقل دریایی»، «تأسیس دفتر تجاری در روسیه»، «حضور گسترده در نمایشگاه‌های تخصصی کالا، خدمات، گردشگری و تکنولوژی روسیه»، «تبلیغات در بازار روسیه» و «افزایش کیفیت کالاهای صادراتی».

هستیم. بسته‌بندی محصولات ما قابل مقایسه با بسته‌بندی لوکس و زیبای سایر کشورها نیست. محصولات ما دارای برند مطرح و شناخته‌شده نیست و نام کشور ما، برند محصولات است و به این دو دلیل فوق تجار روسی محصولات ما را دارای جایگاه عالی و لوکس نمی‌دانند و همچنین ما در ارسال محصولات دچار کمبود امکانات هستیم، محصولات به‌طور غیرمستقیم و از طریق آذربایجان و یا ارمنستان وارد روسیه می‌شود. برای حمل مستقیم نیاز به ماشین‌های مجهز به سردکننده است که هزینه بسیار بالایی دارد.

مستشرق در ادامه با اشاره به این که میزان تورم کشور هرساله در حال افزایش و قیمت دلار تقریباً ثابت است. تأکید کرد: برای صادرکنندگان ثابت بودن دلار و بالا رفتن تورم داخل بسیار سخت است (از جمله راهکارها و درخواست صادرکنندگان برای حل این مشکل این است که دولت مابه‌التفاوت دلار و ریال را به‌طور مستقیم به صادرکننده بدهد. به جای این که آن را صرف سهمیه‌ها و یارانه‌های دیگر مثل کاهش تعرفه‌ها نماید)

وی عنوان کرد: انگیزه‌های صادرکننده‌های ایرانی به دلیل ضعیف بودن جایزه‌های صادراتی در مقایسه با کشورهای همسایه کاهش یافته است. به‌عنوان مثال جایزه صادراتی مرکبت ترکیه ۱۸ درصد کل مبلغ صادرات شخص است در حالی که در ایران ۳ درصد است.

موسسه مکنزی:

پتانسیل های ایران برای

رشد یک تریلیون دلاری ایران تا ۲۰۳۵

ایجاد ۹ میلیون شغل در ایران تا ۲۰۳۵

محققان موسسه جهانی مکنزی در گزارش «ایران؛ فرصت رشد یک تریلیون دلاری؟» می نویسند: «در پی کاهش تحریم های بین المللی در ژانویه ۲۰۱۶ ایران که تا این زمان در خوداتکایی نسبی به سر می برده و از روابط گسترده ای با کشورهای غربی برخوردار نبوده، بار دیگر خواهد توانست پیوندهای خود را با اقتصاد جهانی تجدید کند. انتظار رشد سریع اقتصادی در بین دولت ایران افراد عادی و جوامع تجارت داخلی و بین المللی در حال افزایش است. با خروج از دوران تحریم ها، ایران قادر خواهد بود رشد آینده خود را بر مبنای ۶ توانمندی اصلی پایه ریزی کند. اقتصاد متنوع، سطح بالای تحصیلات علمی، طبقه مصرف کننده در حال رشد، درجه بالای شهرنشینی، فرهنگ ریشه دار کارآفرینی و موقعیت جغرافیایی ایران بین شرق و غرب می تواند به ارتباط مجدد این کشور با اقتصاد جهانی و چشم انداز آینده آن کمک کنند.»

موسسه جهانی مکنزی اگرچه ذخایر عظیم نفت و گاز ایران را به عنوان محرک های اساسی برای رشد اقتصادی عنوان می کند اما می نویسد: «این کشور دارای بخش های متعدد دیگری نیز هست که پتانسیل کمک به رشد تولید ناخالص داخلی و اشتغال را دارند. اینها سایر صنایع مبتنی بر منابع، همچون پتروشیمی و معدن و بخش هایی همچون خودروسازی، کالاهای مصرفی روزانه و گردشگری که توانایی رقابت بین المللی را دارند، فناوری اطلاعات و ارتباطات، بانکداری، بیمه و خدمات

حرفه ای که برای تبدیل ایران به یک اقتصاد دانش بنیان ضروری هستند و صنایع مرتبط با زیرساخت همچون حمل و نقل، خدمات عمومی و ساختمان که زمینه ساز رشد هستند را شامل می شوند.»

این گزارش می افزاید: «بر اساس رویکرد خرد به کلان ما که تصویری جامع از تحلیل بخش به بخش ایجاد می کند، ایران پتانسیل رشد یک تریلیون دلاری تولید ناخالص داخلی و ایجاد ۹ میلیون شغل را تا سال ۲۰۳۵ دارد. این امر معادل نرخ رشد اقتصادی سالانه ۶٫۳ درصدی بر مبنای نرخ ارز حقیقی است که پیش بینی شده این نرخ طی دو دهه آینده به تدریج افزایش یابد.»

بنا به گزارش تعادل، پژوهشگران این نهاد بین المللی چنین رشدی را مستلزم سرمایه گذاری حدود ۳٫۵ تریلیون دلاری می دانند که تولید ناخالص داخلی جهان را بیش از یک درصد افزایش می دهد. این موسسه چندین پیشنهاد را برای تحقق این برآوردها پیشنهاد می کند و می نویسد: «برای تحقق این فرصت ها ایران نیاز به بهبود بهره وری و ارتقای زیرساخت های صنعتی به گونه ای که اقتصاد بهتر بتواند سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، فناوری های نو و روش های نوین مدیریت را جذب کند، دارد. همچنین یک نظام مالی کارا باید وجود داشته باشد تا پس اندازها را به سمت سرمایه گذاری مولد هدایت کند و به خوبی با نظام های بین المللی ارتباط برقرار کند، یک بازار نیروی کار با انعطاف پذیری بیشتر و مهارت های کاری و مشارکت بالای نیروی کار و یک محیط کسب و کار که مشوق رقابت

ایران پتانسیل رشد یک تریلیون دلاری تولید ناخالص داخلی و ایجاد ۹ میلیون شغل را تا سال ۲۰۳۵ دارد. این امر معادل نرخ رشد اقتصادی سالانه ۶٫۳ درصدی بر مبنای نرخ ارز حقیقی است که پیش بینی شده این نرخ طی دو دهه آینده به تدریج افزایش یابد

برای تحقق این فرصت ها ایران نیاز به بهبود بهره وری و ارتقای زیرساخت های صنعتی به گونه ای که اقتصاد بهتر بتواند سرمایه گذاری های داخلی و خارجی، فناوری های نو و روش های نوین مدیریت را جذب کند، دارد

برای تحقق رشد یاد شده لازم است. شفافیت، حاکمیت قانون، حاکمیت شرکتی و سرعت اصلاحات نیز در ایران نیاز به بهبود دارد

و نوآوری پویاتر باشد، برای تحقق رشد یاد شده لازم است. شفافیت، حاکمیت قانون، حاکمیت شرکتی و سرعت اصلاحات نیز در ایران نیاز به بهبود دارد. در کنار نگاه های ایرانی، شرکت های بین المللی هم نقش مهمی در تقویت و ایجاد رقابت پذیری جهانی در اقتصاد ایران دارند. سرمایه گذاری مستقیم خارجی در دوره تحریم ها وجود

ادامه در صفحه ۱۳

پرویسک‌ترین و کم‌ریسک‌ترین بازارها در سال ۹۵

حالت رکودی که حاشیه سود کارخانه‌ها بسیار پایین و منفی است، حتی در نرخ ۱۵ درصد سپرده‌های بانکی، بورس مهبیای شرایط خوبی نخواهد بود و این موضوع نشان‌دهنده این است که نرخ‌های سود، اگر تا سطح سودآوری فعالیت غالب پروژه‌های اقتصادی کشور نرسد، همچنان جذاب و پرمشتری خواهد بود.

مسکن: سعودی بدون جنجال

بازار مسکن در شرایط حاضر در رکود قابل توجه به وجود آمده از ابتدای دولت قرار دارد. هزینه‌های مالی بالای پروژه‌های مسکن برای دریافت تسهیلات در کنار کاهش قدرت خرید خانوارها در بخش مسکن باعث ایجاد رکود دامنه‌دار در این بخش و رونق نسبی بازار رهن و اجاره شده است. باین حال برنده اصلی کاهش نرخ سود بانکی، بازار مسکن است. به دلیل این که هم گرفتن تسهیلات برای سازنده با سهولت بیشتری صورت می‌پذیرد و هم انتقال این بخش از این سپرده‌های دیداری جهت سرمایه‌گذاری در بخش مسکن، رونق بیشتری در بازار ایجاد می‌کند.

از رشد تورم بسیار تأثیرگذاری بالایی داشت. باین حال کاهش نرخ تورم نیز مسیر نرخ سود را در سال ۱۳۹۳ تغییر نداد و عدد ۲۲ بار دیگر در این سال به ثبت رسید. سال ۱۳۹۴ که روند تورم به تکریمی شدن نزدیک بود، نرخ سود سپرده بانکی تنها دو درصد کاهش پیدا کرد. باین حال زمزمه‌های کاهش بیشتر نرخ سود بانکی پس از توافق وین شنیده شد که هیچ‌کدام به نتیجه نرسید. با وجود کاهش دودرصدی نرخ سود سپرده‌ها، روند سپرده‌های غیر دیداری در بانک‌ها متوقف نشده و آمارها نشان می‌دهد میزان شبه پول از حدود ۷۰۰ هزار میلیارد تومان به ۸۰۰ هزار میلیارد در آخر سال رسیده است. این افزایش نسبت به اسفند سال قبل ۳۳ درصد بوده است که بسیار قابل توجه و سوداگری ۲۰ درصدی بانک برای بسیاری از سرمایه‌گذاران بسیار دلپذیر بوده است.

به گزارش اقتصادنیوز، در سال ۱۳۹۵ نیز دو موج کاهش نرخ سپرده‌ها به ۱۸ و ۱۵ درصد بازارهای دیگر را تا حدودی تحت تأثیر قرارداد. ولی هنوز نیز بانک‌ها جذابیت زیادی برای سرمایه‌گذاری دارند، زیرا در

اقتصاد و سیاست دو مقوله تأثیرپذیر از هم بار دیگر برادری خود را در عرصه جهانی به نمایش گذاشتند. یک سال پر از پستی و بلندی در اقتصاد ایران از توافق وین در بهار ۹۴ تا برگزیت که سرنوشت اقتصاد ایران و جهان را تغییر داد. بازارها نیز در این مدت بازتاب‌دهنده این متغیرهای مهم اقتصادی و سیاسی بودند، به گونه‌ای که اقتصاد ایران پر نوسان‌ترین سال خود را پس از سال ۱۳۹۱ تجربه کرد.

در بازه یک سال گذشته قانون بازده بالاتر، ریسک بالاتر دیگر در بازارهای کشور مصداقی نداشت. بازار طلا با بازدهی ۲۸ درصدی مقام اول پربازده‌ترین بازار کشور را به خود اختصاص داده است. نکته جالب قرارگیری سرمایه‌گذارهای بانکی در رتبه دوم است که با بازدهی ۱۵ درصدی در ۹ ماهه اول و ۴,۵ درصدی در سه‌ماهه آخر، در جمع بازده ۱۹,۵ درصدی برای یک سرمایه‌گذاری بدون ریسک را فراهم آورده است. رتبه‌های سوم به بازار پرریسک و نوسان کشور با بازدهی ۱۵ درصد خواهد رسید که با انتظارات بسیار فاصله دارد. بازار ارز نیز با بازدهی هشت درصدی نشان داد که از مقاصد سفته‌بازی خارج شده است و در آخر موتور محرک و پیشران اقتصاد کشور بسیار کم‌فروغ ظاهر شده و با بازدهی ۳,۵ درصدی نشان از این موضوع دارد که بازار مسکن در رکود کامل است. در جدول ۱ اطلاعات متوسط قیمتی سه بازار ارز و سکه در بازه ماهانه، مسکن شهر در بازه سه‌ماهه (ارقام به ریال) و در آخر روند شاخص کل بورس قرار دارد.

سپرده بانکی، همچنان پرطرفدار

سپرده‌های بانکی در کشور به دلیل عدم سیاست‌گذاری درست نرخ آن، معمولاً تغییرات عمده‌ای ندارد. با سیاست‌گذاری انقباضی پولی برای کاهش نرخ تورم، دولت نرخ سود بانکی را در زمستان سال ۱۳۹۲ به ۲۲ درصد رساند و این موضوع در جلوگیری

جدول ۱- متوسط قیمتی در چهار بازار اصلی

تاریخ	بورس	ارز	سکه	مسکن
تیر ۹۴	۶۷۶۴۳/۹	۳۲۶۰۰	۸۶۷۰۰۰	
مرداد ۹۴	۶۵۲۲۵	۳۳۶۰۰	۹۳۰۰۰۰	
شهریور ۹۴	۶۱۵۷۷/۸	۳۴۱۲۰	۹۱۴۰۰۰	۴۳۹۴۸۰۰۰
مهر ۹۴	۶۳۱۵۷	۳۴۶۲۰	۹۴۴۰۰۰	
آبان ۹۴	۶۲۸۸۹	۳۵۸۰۰	۹۰۵۰۰۰	
آذر ۹۴	۶۱۵۱۸/۵	۳۶۴۲۰	۹۲۳۰۰۰	۴۴۱۰۲۰۰۰
دی ۹۴	۶۶۵۶۲/۵	۳۶۱۵۰	۹۲۵۰۰۰	
بهمن ۹۴	۷۷۸۸۸	۳۴۹۸۰	۹۸۷۰۰۰	
اسفند ۹۴	۸۰۲۱۹/۴	۳۴۷۰۰	۱۰۱۵۰۰۰	۴۴۴۰۸۰۰۰
فروردین ۹۵	۷۸۴۳۰/۹	۳۴۷۷۰	۱۰۳۳۰۰۰	
اردیبهشت ۹۵	۷۶۴۱۳/۳	۳۴۴۵۰	۱۰۳۰۰۰۰	
خرداد ۹۵	۷۲۶۱۵	۳۴۶۳۰	۱۰۳۰۰۰۰	۴۵۴۹۹۰۰۰
تیر ۹۵	۷۴۵۱۴/۱	۳۵۱۵۰	۱۰۸۶۰۰۰	
مرداد ۹۵	۷۷۸۰۰/۸	۳۵۲۰۰	۱۱۱۲۵۰۰	

روند بازدهی بازارها در یک سال گذشته

سایه نفت سیاه بر روی بازار ارز

بازار ارز کشور در بازه موردبررسی تحت تأثیر نوسانات قیمت نفت است و همچنان قیمت در حدود ۲۰ دلاری نفت در دی ماه ۹۵ شرایط پرهیجانی را برای بازار ارز رقم زد و این شرایط به گونه‌ای بود که ارز تا سقف ۳۶۵۰ تومانی پیش رفت. با حذف ریسک‌های سیاسی و مقاصد سوداگرایانه از بازار ارز، بازار تحت تأثیر شرایط تحمیل شده به بانک مرکزی جهت کنترل بازار ارز و ذخایر تصمیم‌گیری نمی‌کند و به متغیرهای جهانی و وضعیت اقتصاد جهانی نیز واکنش نشان می‌دهد.

بالین حال موضوع برگزیت، نگرانی کشورهای عضو اوپک در مورد کاهش شدید قیمت نفت را به دنبال داشته و موضوع فریز نفتی بار دیگر در کشورهای نفتی مطرح شده است. در صورتی که این موضوع به وقوع بپیوندد، کاهش قابل توجه نرخ ارز دور از انتظار نیست.

صدرنشینی طلا تحت تأثیر برگزیت

اونس جهانی طلا، تحت تأثیر آینده مبهم اقتصاد جهانی پس از خروج انگلیس از اتحادیه اروپا، به یک‌باره جهش عمده‌ای داشت. در این مواقع سرمایه‌گذاران به فکر تثبیت دارایی خود هستند و بازار طلا بهترین بازار جهت جذب سرمایه‌گذاران است. در کشور ما نیز قیمت سکه دنیروی نرخ دلار و اونس جهانی است. در سال گذشته نیز بازار طلا دو دوره متفاوت را تجربه کرد، در نیمه اول که تا دی ماه سال گذشته ادامه داشت، ریسک بازار جهانی نفت باعث افزایش ارزش دلار شد، در طرف دیگر موج دوم پس از دی ماه و با افزایش قیمت نفت و به دنبال آن قیمت اونس جهانی طلا همراه بود که در بازه برگزیت به اوج خود رسید. در حال حاضر نیز بازار طلا تحت تأثیر هر دو عامل، ملتهب شده و قیمت سکه افزایش یافته است.

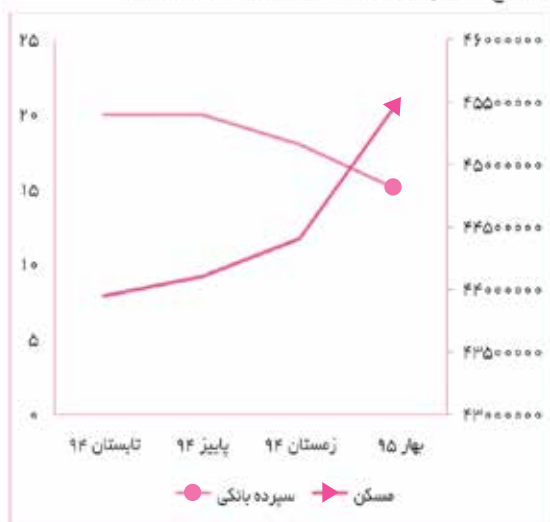
بالین حال فریز نفتی می‌تواند یک محرک بسیار قدرتمند جهت رشد قیمت اونس جهانی طلا باشد و قسمت مربوط به بازار ایران بستگی به سیاست‌های ارزی و صادراتی داخل دارد.

بورس، بازار با طعم مواد خام

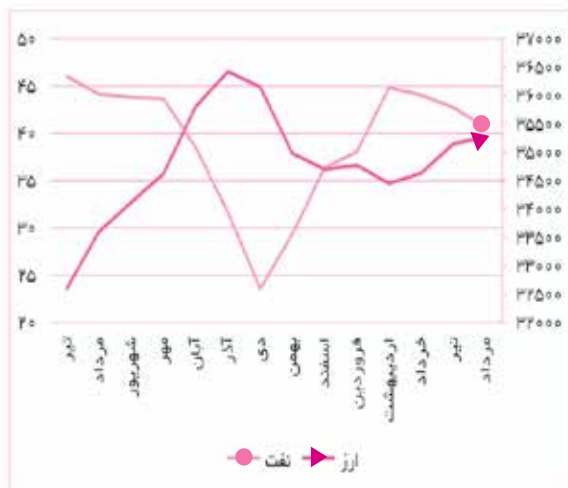
بورس در سال گذشته سرخط تمام منابع خبر اقتصادی کشور بوده و حوادث بسیاری آن را به عنوان مهم‌ترین بازار در سال گذشته مبدل ساخته است. پس از صعود در بازه تیرماه و در جهت اخبار مذاکرات با به ثمر رسیدن توافق وین، به یک‌باره ماجرا عوض شد و روند بورس به یک‌باره تغییر کرد. عواملی نظیر صورت‌های نامناسب مالی و همچنین رکود فراگیر اقتصادی شاخص بورس را به مرز ۶۰ هزار واحدی نزدیک کرد. در این میان خودروسازان با ضریب بتا ۳٫۸ لیدر بلامنازع بازار بورس بودند. وضعیت نامناسب آن‌ها نیز بورس را در مسیر نزولی قرارداد.

اجرای شدن برجام و امید به تغییر وضعیت خودروسازان به دلیل سفرهای خارجی هیات‌های اقتصادی و اعلام قراردادهای وضعیت بورس را تغییر داد. در این بازه خودروسازان روند صعودی بسیار مناسبی داشتند و بازار را نیز با خود همراه کردند. بالین حال با شروع سال جدید و اعلام پیش‌بینی‌های شرکت‌ها از جمله خودروسازان، نشان از ادامه وضعیت نامناسب اقتصاد کشور داشت و شاخص فرآیند نزولی خود را بار دیگر آغاز کرد.

روند نرخ سود سپرده‌های بانکی در کنار متوسط قیمت مسکن

نمودار ۳- میانگین قیمت ماهانه نفت و دلار

آینده نگری اقتصاد ایران

چشم انداز اقتصاد ایران در نیمه دوم سال ۹۵

یاسر ملایی / تحلیلگر اقتصادی

۱۳۹۵ با قیمت‌های فعلی حدود ۳۶ میلیارد دلار خواهد بود که نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۴ فقط دو میلیارد دلار بیشتر است. این در حالی است که اگر میزان تولید نفت کشور به اندازه متوسط ده‌ماهه پیش از اجرای برجام باقی می‌ماند، درآمد نفتی کشور به حدود ۲۲ میلیارد دلار می‌رسید. طبیعی است که با این سطح از درآمد نفتی نمی‌توان انتظار زیادی از اقتصاد کشور داشت.

اگر قیمت نفت در سطح متوسط سال ۱۳۹۲ بود، درآمد نفتی کشور به ۹۱ میلیارد دلار بالغ می‌شد. تصور کنید با این پول چه گره‌هایی می‌توانست از کار اقتصاد کشور گشوده شود! بنابراین، از اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۵ که به طور تاریخی به درآمدهای نفتی وابسته بوده است، باید در حد درآمد نفتی ۳۶ میلیارد دلاری انتظار داشت. البته، هر شوک مثبت یا منفی به قیمت نفت در نیمه دوم سال می‌تواند شوک متناظری را در همان جهت به اقتصاد کشور وارد کند. البته، با ثابت فرض کردن این سطح از تولید و درآمد نفتی تا پایان سال، به مدد سایر عوامل می‌توان انتظار رشد مثبت اقتصادی در سطح پیش‌بینی شده را داشت.

نااطمینانی‌های خارجی

تنش‌ها و نااطمینانی‌های سیاسی در روابط کشور با جهان خارج، بدون شک یکی از مهم‌ترین متغیرهای موثر بر عملکرد اقتصاد ایران از سال ۱۳۹۰ تاکنون بوده است. در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱، روند فزاینده تنش‌های بین‌المللی و زمزمه تشدید تحریم‌ها، فعالان اقتصادی را به سمت بازار مسکن، به عنوان بازاری مطمئن برای

قیمت نفت

از فصل چهارم سال ۱۳۹۳، قیمت نفت در مسیر نزولی قرار گرفت و یکی از سریع‌ترین سقوط‌های خود را در چند دهه اخیر به ثبت رساند. کاهش قیمت از بالای ۸۰ دلار در هر بشکه به کمتر از ۲۵ دلار در یک مدت کوتاه، قطعاً یک شوک بزرگ برای کشورهای نفتی محسوب می‌شود. کشورهایی مانند ایران که ذخایر ارزی قابل توجه نداشتند و تجارت خارجی و بودجه دولت‌هایشان در دوره وفور نفتی به شدت به دلارهای نفتی وابسته شده بود، به سختی از افت قیمت نفت آسیب دیدند. ونزوئلا، روسیه و برزیل (اقتصاد برزیل به صادرات مجموعه‌ای از کالاهای پایه وابسته است که همزمان با افت قیمت نفت با کاهش قیمت روبه‌رو شدند) از این دسته هستند. این کشورها در اثر شوک نفتی اخیر با بی‌ثباتی اقتصادی، افزایش نرخ تورم و رشد اقتصادی منفی مواجه هستند؛ اما خوشبختانه، مجموعه‌ای از عوامل دست به دست هم داد تا اقتصاد ایران با حفظ ثبات و کمترین آسیب در رشد اقتصادی این شوک را پشت سر بگذارد. در حال حاضر به نظر می‌رسد که بازار نفت در محدوده قیمت ۴۰ دلار تثبیت شده است و چشم‌اندازی هم برای بازگشت قیمت‌ها در آینده نزدیک وجود ندارد.

یک برآورد سرانگشتی نشان می‌دهد که با وجود افزایش حدود یک میلیون بشکه‌ای صادرات نفت و میعانات گازی پس از اجرای برجام، درآمد نفتی کشور در سال

مرکز آمار ایران به تازگی گزارش خود را از رشد اقتصادی کشور در فصل اول سال ۱۳۹۵ ارائه کرده است. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد، بار اصلی رشد اقتصادی در این فصل بر دوش افزایش «استخراج نفت و گاز طبیعی» بوده است. این بخش با رشد ۵۷/۳ درصدی، ۱/۵ واحد درصد از رشد ۴/۴ درصدی اقتصاد کشور در فصل اول سال ۱۳۹۵ نسبت به فصل مشابه سال قبل را بر عهده داشته است. انتظار می‌رود در کل سال ۱۳۹۵ نیز این بخش بتواند همین سهم را در رشد اقتصادی حفظ کند؛ اما سایر بخش‌های اقتصادی نیز در فصل اول امسال رشد کرده‌اند تا محصول ناخالص داخلی بدون نفت ۲/۹ واحد درصد نسبت به فصل مشابه سال قبل بیشتر باشد. سوال اینجاست که با توجه به روندهای موجود اقتصاد کشور، چه چشم‌اندازی برای رشد اقتصادی در نیمه دوم سال وجود دارد؟

به نظر نگارنده، مهم‌ترین عواملی که در چند سال اخیر بر عملکرد اقتصاد کشور موثر بوده‌اند عبارتند از: قیمت نفت، نااطمینانی‌های خارجی، تحریم‌ها، شرایط نظام بانکی و تحولات نرخ ارز. در ادامه، تاثیر احتمالی هر یک از این عوامل را بر عملکرد اقتصادی کشور در نیمه دوم سال مرور می‌کنیم.

سرمایه‌گذاری سوق داد. در مرحله بعد نیز وقتی روند تحولات به سمت تنش و تحریم بیشتر پیش می‌رفت، به طور طبیعی بازار ارز مورد هجوم واقع شد. در سال ۱۳۹۲، چشم‌انداز بهبود شرایط موجب جهش بازار سرمایه، ثبات و حتی کاهش در نرخ ارز و کاهش نرخ رشد سطح عمومی قیمت کالاها و خدمات مصرفی، یا همان نرخ تورم شد. در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴، پیشرفت کند مذاکرات هسته‌ای همزمان با حفظ افق روشن نسبت به حل و فصل مسأله، بسیاری از فعالان اقتصادی و حتی خانوارها را بر آن داشت تا معاملات تجاری، تصمیمات سرمایه‌گذاری و حتی خریدهای مصرفی خود را به آینده بهتر، اما مبهم پساتحریم موکول کنند. به نظر می‌رسد از نیمه سال ۱۳۹۵ این زمان فرا خواهد رسید. با گذشت چند ماه از اجرای برجام، تقریباً تمام گشایش‌هایی که می‌توانست در اثر رفع تحریم‌ها به وجود آید محقق شده است؛ یا حداقل افق روشنی درباره آنها وجود دارد. همچنین، آثاری که اجرای برجام می‌توانست بر بازارهای مختلف دارایی و محصول کشور داشته باشد نیز روشن شده است و نمی‌توان انتظار تغییر و تحول ویژه و پیش‌بینی‌نشده‌ای در اقتصاد کشور از ناحیه اجرای برجام داشت. البته، انتخابات آمریکا در نیمه دوم سال و اثر احتمالی آن بر روند اجرای برجام و سرنوشت انتخابات سال آینده ریاست جمهوری ایران، مهم‌ترین منابع نااطمینانی در آینده نزدیک هستند؛ اما در حال حاضر، رقم‌خوردن اتفاقاتی که اثر جدی بر روند رو به بهبود کنونی داشته باشد بعید به نظر می‌رسد.

شرایط نظام بانکی

مشکلات و بیماری‌های چندبعدی و درهم‌تنیده نظام بانکی، بی‌شک یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد اقتصاد کشور در سال‌های اخیر بوده است و اگر به نحو شایسته‌ای درباره آن چاره‌اندیشی نشود، به مهم‌ترین گلوگاه رشد اقتصادی در سال‌های آینده بدل خواهد شد. انباشت دارایی‌های مسموم و نقدناپذیر در ترازنامه بانک‌ها، از مطالبات معوق انباشته‌شده از سال‌های پیشین گرفته تا املاک و مستغلاتی که در بازار راکد مسکن قفل شده‌اند، در کنار انبوه بدهی‌های بلا تکلیف دولت، بانک‌ها را در وضعیت دشواری قرار داده است. رقابت ناسالمی که برای جذب سپرده بیشتر میان بانک‌ها و موسسات

مالی در گذشته وجود داشت و به افزایش نرخ سود سپرده، یا کاهش نیافتن نرخ‌ها متناسب با نرخ تورم انجامید، به افزایش هزینه تجهیز منابع برای بانک‌ها منجر شد و شرایط را برای بانک‌ها بیش از پیش دشوار کرد.

در این شرایط، بخش عمده‌ای از مشتریانی که به دریافت تسهیلات در نرخ‌های بالا اقدام کردند، مشتریان پریسکی هستند که وضعیت را برای بانک‌ها بیش از پیش دشوار خواهند کرد. نسبت مانده تسهیلات به مانده سپرده‌های بانکی پس از کسر سپرده قانونی که از سوی بانک مرکزی گزارش می‌شود، با کاهشی شدید در سه سال اخیر، به سطح بی‌سابقه ۷۵ درصد در انتهای سال ۱۳۹۴ رسید. این شاخص نشان می‌دهد که بانک‌ها به دلیل مشکلات داخلی خود قادر به تبدیل منابع جدید دریافتی به تسهیلات نبوده‌اند. در این شرایط، کسری منابع بودجه در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و حتی سال جاری، بار مضاعفی را بر دوش نظام بانکی تحمیل کرده است؛ بنابراین، با این حجم از مشکلات در نظام بانکی، اصلاً عجیب نیست که شاهد نارضایتی بنگاه‌های اقتصادی از وضعیت نظام تامین مالی کشور باشیم.

البته، روند کاهش نرخ سود سپرده که از ابتدای سال جاری سرعت گرفت، کم‌کم آثار خود را بر بازارها آشکار می‌کند. به گزارش بانک مرکزی، تعداد معاملات آپارتمان‌های مسکونی در شهر تهران در چهارماه نخست امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۱/۴ درصد افزایش یافت. این نشانه‌ای از اثرگذاری کاهش نرخ سود بانکی بر تحرک بازارهاست و انتظار می‌رود این روند تا انتهای سال تداوم داشته باشد. البته، موفقیت بانک مرکزی در مقابله با بانک‌ها و موسسات مالی بی‌انضباط و تداوم کاهش نرخ سود بانکی در نیمه دوم سال می‌تواند این روند را تسریع کند.

تحولات نرخ ارز

اثر تحولات نرخ ارز بر عملکرد اقتصاد کشور در نیمه دوم سال ۱۳۹۵ را می‌توان در چند محور تحلیل کرد. محور اول، چشم‌انداز نوسانات نرخ ارز است. با توجه به این که بازارهای مالی کشور به ابزارهای پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز، از جمله خرید آتی مجهز نشده است، تمام ریسک نوسانات نرخ ارز مستقیماً به فعالان اقتصادی منتقل خواهد شد؛ بنابراین، هر چقدر برآورد فعالان بازار از دامنه نوسانات

مورد انتظار نرخ ارز در نیمه دوم سال بیشتر باشد، انتظار رفتار محتاطانه‌تری در تصمیمات تجاری و سرمایه‌گذاری آنها وجود دارد. در شرایطی که قیمت نفت و فضای اقتصادی کشور در پس‌برجام در وضعیت نسبتاً باثباتی قرار دارند، تنها منشأ بی‌ثباتی بازار ارز در نیمه دوم سال می‌تواند برنامه یکسان‌سازی نرخ ارز باشد.

تحولات قیمت ارز نیز مستقلاً بر عملکرد اقتصاد کشور در نیمه دوم سال موثر خواهد بود. تعدیل نرخ ارز به سمت بالا برای جبران تفاوت نرخ تورم داخلی و جهانی، قطعاً صادرکنندگان را خرسند خواهد کرد و توان و انگیزه آنها را برای توسعه بازارهای صادراتی افزایش خواهد داد.

آثاری که اجرای برجام می‌توانست بر بازارهای مختلف دارایی و محصول کشور داشته باشد نیز روشن شده است و نمی‌توان انتظار تغییر و تحول ویژه و پیش‌بینی‌نشده‌ای در اقتصاد کشور از ناحیه اجرای برجام داشت.

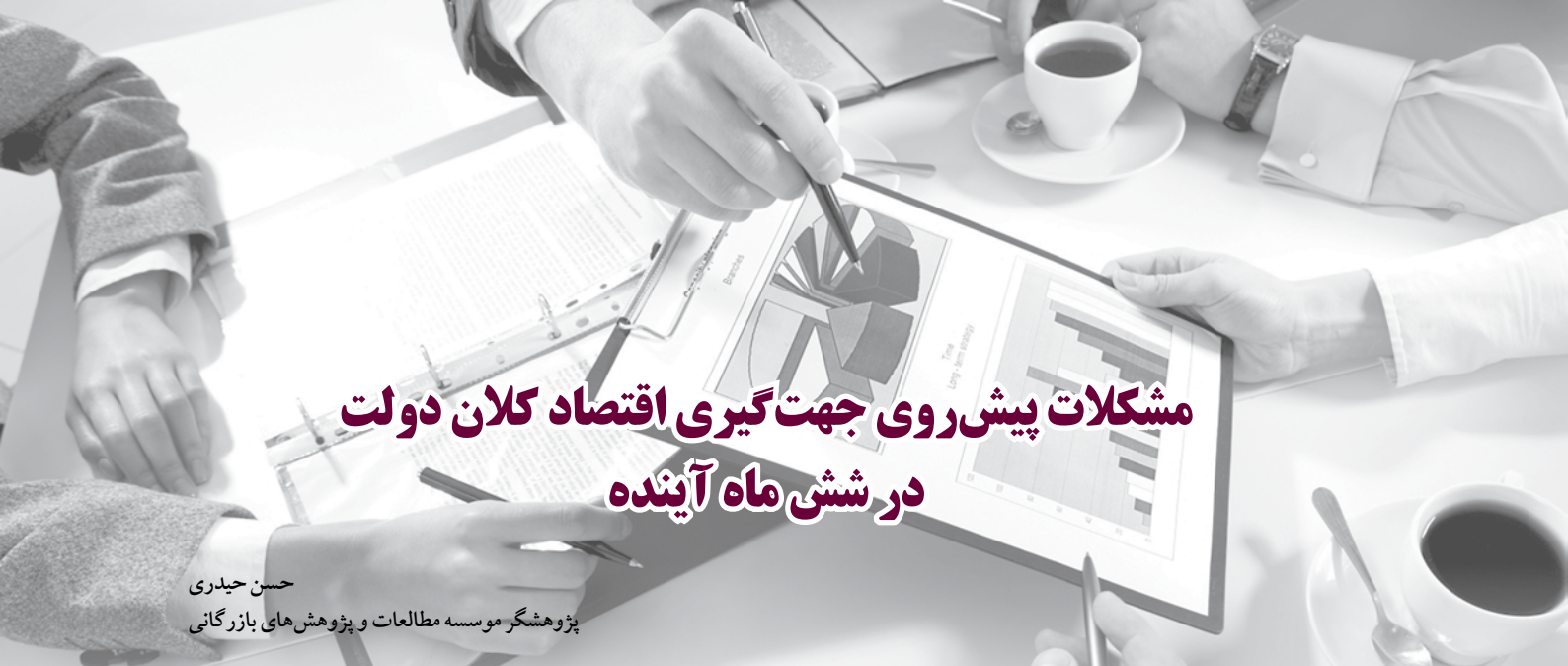
البته، انتخابات آمریکا در نیمه دوم سال و اثر احتمالی آن بر روند اجرای برجام و سرنوشت انتخابات سال آینده ریاست جمهوری ایران، مهم‌ترین منابع نااطمینانی در آینده نزدیک هستند

وعده رشد پنج‌درصدی نرخ ارز در سال جاری که اخیراً از سوی رئیس‌کل بانک مرکزی اعلام شده است، در شرایطی که تورم داخلی در حدود ۱۰ درصد و تورم جهانی نزدیک به دو درصد است، به این معناست که تولیدات داخلی در پایان سال جاری به طور متوسط سه درصد از کالاهای مشابه خارجی گران‌تر خواهند بود. این سیاست، قطعاً به ضرر تولیدات داخلی است. هرچند که پذیرش ضرورت افزایش نرخ ارز از سوی بانک مرکزی، در مقایسه با سیاست تثبیت نرخ ارز در دهه ۸۰، گامی رو به جلو ارزیابی می‌شود.

نکته بعدی، آثار دوبرخی بودن ارز بر عملکرد اقتصاد کشور است. وقتی یک تولیدکننده این فرصت را دارد تا با قرار گرفتن در صف مرکز مبادله، خرید خارجی خود را حدوداً ۱۵ درصد ارزان‌تر انجام دهد، در بسیاری از موارد به تاخیراندختن واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای برای

ادامه در صفحه ۴۲

مشکلات پیش روی جهت گیری اقتصاد کلان دولت در شش ماه آینده

حسن حیدری

پژوهشگر موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تقاضا در جامعه باعث کاهش نرخ تورم شده است؛ اما به هر حال شکی نیست که حداقل در بازار ارز با کنترل بی ثباتی ها توانسته است یکی از منابع افزایش نرخ تورم را از بین ببرد؛ بنابراین تلاش های دولت در این زمینه بی تاثیر نبوده است. با این حال نرخ رشد نقدینگی ۲۲ درصد در سال ۱۳۹۳ و ۳۰ درصد در سال ۱۳۹۴ نشان می دهد که الگوی سیاست پولی هنوز تغییر عمده ای نکرده است و لذا این امکان وجود دارد که نرخ تورم مجدداً به ارقام قبلی خود بازگردد.

یکسان سازی نرخ ارز

در حوزه سیاست ارزی به تعویق افتادن یکسان سازی نرخ ارز موضوع مهمی است. به نظر می رسد که دو مانع جدی در برابر دولت برای یکسان سازی نرخ ارز وجود دارد. مانع اول مانع انگیزشی است. به این معنا که اگر یکسان سازی به صورت افزایش نرخ مبادله ای و رساندن آن به نرخ بازار مد نظر باشد به دلیل تورم احتمالی که در پی آن ایجاد خواهد شد، دستاورد تورم تکرقمی دولت را با خطر روبه رو خواهد کرد. به همین دلیل طبیعی است که دولت انگیزه کافی برای اجرای این سیاست در ماه های پیش رو از سال ۱۳۹۵ نداشته باشد، هر چند ممکن است شرایط به سمتی برود که اجرای آن را الزامی کند. مانع دوم مانع درآمدی است. به این معنا که به دلیل کاهش قیمت های نفت ذخایر ارزی به حدی نیست که بتوان با اطمینان این سیاست را اجرا کرد؛ بنابراین این احتمال وجود دارد که با تداوم شرایط فعلی در ماه های آینده سال ۱۳۹۵ دولت از اجرای سیاست یکسان سازی نرخ ارز پرهیز کند، چرا که مقدمات آن به حد کافی فراهم نیستند.

شباهت های اقتصاد ایران به اقتصاد یونان

شاید بتوان شرایط اقتصاد ایران را به شرایط اقتصاد یونان تشبیه کرد. اقتصاد یونان از یک سو با بدهی های انباشته از گذشته روبه رو است و از سوی دیگر به دلیل این که عضوی از نظام پولی یورو است، نمی تواند از طریق سیاست ارزی و کاهش ارزش بدهی های خود، بار آن را کاهش دهد. از سوی دیگر، همین مشکلات و سایر مسائل عدیده آن باعث شده است تا ریسک سرمایه گذاری افزایش یافته و رکود اقتصادی عمیق پیدا کند. با پیروی ناگزیر دولت یونان از سیاست ریاضت اقتصادی و عدم امکان تامین مالی سیاست های انبساط مالی اقتصاد این کشور تحت فشار زیادی قرار دارد.

شرایط مذکور با کمی تفاوت شباهت زیادی با شرایط اقتصاد ایران دارد. این تفاوت که در اقتصاد ایران کاهش قیمت، شرایطی شبیه به عدم امکان اجرای سیاست مالی انبساطی ایجاد کرده است. از سوی دیگر، باز مالی یارانه نقدی و بدهی های دولت به پیمانکاران نیز وضعیتی شبیه به بدهی های دولت یونان را برای اقتصاد ایران نیز به وجود آورده است. در این شرایط به نظر می رسد که خروج از رکود و ایجاد یک رشد اقتصادی فراگیر به سادگی امکان پذیر نباشد.

کنترل تورم

یکی از موفقیت های دولت در سال های اخیر کنترل تورم و رساندن آن به زیر ۱۰ درصد بوده است، هر چند برخی اعتقاد دارند که بیش از این که دولت با انتظام بخشیدن به سیاست های پولی و کنترل رشد پایه پولی و نقدینگی به این موفقیت دست یافته باشد، رکود فعلی و کاهش

آینده نگری اقتصاد ایران

اقتصاد ایران در سال های اخیر وضعیت بسیار بغرنجی را می گذراند، پیچیدگی های موجود نیز خروج از این وضعیت را بسیار مشکل کرده است. این مساله هم به دلیل مشکل تر بودن خروج از رکود نسبت به کنترل تورم است و هم به دلیل مترکم شدن مسائل و مشکلات ساختاری انباشته شده از قبل در اقتصاد ایران است. با توجه به برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در سال آینده، سال ۱۳۹۵ عملاً آخرین سال از دولت یازدهم و اولین سال پس از اجرایی شدن برجام خواهد بود. پرسش مهم این است که دولت در ماه های باقی مانده از سال ۱۳۹۵ با چه چالش های اقتصادی روبه رو است و برای حل آنها چه رویکردی را دنبال خواهد کرد.

از سال ۱۳۸۹ و در مدت سه سال، چند شوک شدید عمدتاً به سمت عرضه اقتصاد ایران وارد شد که هنوز اثرات آن تداوم داشته و باعث شده است تا وضعیت آن به حالت عادی بازنگردد.

شوک اجرای هدفمندی یارانه ها در زمستان ۱۳۸۹ که به صورت افزایش یکباره قیمت حامل های انرژی به اقتصاد ایران وارد شد و به دنبال آن بار بسیار سنگین پرداخت یارانه نقدی را بر روی دوش دولت گذاشت.

- شوک تحریم های اقتصادی، به ویژه تحریم های فروش نفت و تحریم های بانکی که هنوز آثار آن، اقتصاد ایران را تحت تاثیر قرار داده و از اواخر سال ۱۳۹۰ و به ویژه از تابستان ۱۳۹۱ شدت گرفتند. - بحران ارزی که در پی این شوک ها از نیمه دوم سال ۱۳۸۹ تا اواسط سال ۱۳۹۲ ادامه داشت.

هر سه شوک با هم اقتصاد ایران را به وضعیت غیرعادی و وخیمی بردند.

سیاست های مالی و بودجه ای

در حوزه سیاست مالی و بودجه‌ای نیز مسائل مهمی حل نشده باقی مانده‌اند. از یک سو به دلیل کاهش درآمدهای نفتی امکان افزایش بودجه عمرانی وجود ندارد، از سوی دیگر تعداد زیادی از این طرح‌ها به صورت نیمه‌تمام باقی مانده‌اند که بدون تزریق بودجه امیدی به ایجاد تحرک در آنها وجود ندارد. اهمیت طرح‌های عمرانی در شرایط فعلی این است که در صورت ایجاد رونق در آنها می‌توان به خروج بخش‌های مرتبط با این فعالیت‌ها از رکود امیدوار بود. شاید بتوان با به کارگیری ظرفیت و منابع بخش خصوصی به این مهم دست یافت اما این کار نیز در عمل بسیار مشکل و زمان‌بر است. از یک سو باید ارزیابی و اولویت‌بندی جدیدی درباره این طرح‌ها صورت بگیرد تا مشخص شود کدام یک توجیه اقتصادی بیشتری دارند و از همه مهم‌تر، کدام یک می‌توانند در صورت اجرا تحرک بیشتری در سایر بخش‌ها ایجاد کنند. از سوی دیگر، ورود بخش خصوصی به اجرای این طرح‌ها نیازمند ساز و کارهای جدید حقوقی و مالی است که اجرایی کردن آنها نیز زمان‌بر است، هر چند در شرایط فعلی گزینه بهتری در این زمینه وجود ندارد.

مسئله بعدی در زمینه بودجه دولت، بار سنگین یارانه نقدی است. به دلیل تعهداتی که قبلاً ایجاد شده و نیز هزینه‌های قطع یارانه‌ها، به‌ویژه آسیب دیدن اقشار نیازمند این امکان وجود ندارد که دولت بتواند به سرعت در این زمینه به یک تغییر اساسی دست بزند. از سوی دیگر، یارانه نقدی بخش مهمی از بودجه عمومی را که می‌توانست صرف طرح‌های عمرانی و ایجاد تحرک در اقتصاد شود، به خود اختصاص داده است.

سیاست های مالیاتی

در زمینه سیاست‌های مالیاتی نیز مشکلات مهمی وجود دارد که هنوز حل نشده‌اند. با توجه به کاهش درآمد نفت و عدم توسعه نظام مالیاتی، گسترش پایه مالیاتی به یک الزام تبدیل شده است. با این حال، این کار زمان‌بر خواهد بود. با توجه به شرایط رکودی، به نظر می‌رسد که کاهش مالیات‌ها یکی از گزینه‌های مناسب برای دولت برای ایجاد تحرک در اقتصاد باشد، اما به دلیل کاهش درآمدی که ایجاد می‌شود، دولت هنوز به این موضوع نپرداخته است؛ اما باید توجه کرد که سیاستگذاری نیازمند هزینه و فایده کردن است، لذا به نظر می‌رسد که کاهش نرخ‌های مالیاتی در شرایط فعلی به‌ویژه برای ایجاد تحرک در تقاضا می‌تواند به عنوان یک گزینه مناسب برای دولت مطرح باشد. به‌ویژه مالیات بر حقوق و دستمزد که باعث افزایش درآمد قابل تصرف افراد شده و قدرت خرید آنها را افزایش می‌دهد و همچنین مالیات بر ارزش افزوده که می‌تواند به رونق معاملات بینجامد و در نهایت به تقاضای بنگاه‌ها اضافه کند.

سیاست های پولی و بانکی

در زمینه سیاست پولی و بانکی نیز چالش‌های جدی وجود دارد. مشکلات نظام بانکی و انباشت مطالبات معوق از سال‌های گذشته از یک سو و افزایش نرخ ارز از سوی دیگر سبب شده است استحکام مالی بانک‌ها با چالش جدی روبه‌رو شود. البته در تیرماه دولت بسته اصلاح نظام بانکی را ابلاغ کرد اما به نظر می‌رسد این امر هم نیازمند زمان زیادی است و هم منابع مالی کافی را برای افزایش سرمایه بانک‌ها می‌طلبد. در زمینه سیاست پولی نیز به‌رغم تلاش دولت و بانک مرکزی برای کنترل سیاست پولی و حفظ دستاورد تورم تک‌رقمی، به نظر می‌رسد که نبود ابزارهای سیاستی کافی در اختیار بانک مرکزی و تقاضای بخش‌های اقتصادی برای تزریق نقدینگی جهت حل مشکلات ناشی از رکود، مانعی برای کاهش نرخ رشد پایه پولی و نقدینگی خواهند بود. در مجموع به نظر می‌رسد که ماه‌های پیش رو تا پایان سال ۱۳۹۵ برای سیاستگذاران اقتصادی پرچالش و سخت خواهد بود.

ادامه از صفحه ۷

موسسه مکنزی: ایران تا ۲۰۳۵ به ...

نداشت اما در حال حاضر جریان آن مجدداً در حال آغاز است»

این گزارش اضافه می‌کند: «از زمان اجرای توافق هسته‌یی در ژانویه ۲۰۱۶، بسیاری از نمایندگان شرکت‌های خارجی برای شروع مذاکرات به ایران سفر کرده و در برخی موارد توافقات تجاری نیز امضا کرده‌اند. تحقق فرصت‌های ایران برای رشد و ارتباط مجدد کامل آن با اقتصاد جهانی، مستلزم زمان و تلاش چشمگیر است. تمام تحریم‌های بین‌المللی لغو نشده‌اند و دولت ایران در حالی که قصد خود برای اصلاحات گسترده را بیان می‌کند، باید به این اصلاحات سرعت بخشد. اگر ایران بخواهد آرزوی مردم خود را برای یک اقتصاد شکوفا در دو دهه پیش‌رو محقق کند، ثبات در کشور و در روابط بین‌المللی ضروری خواهد بود.»

بهبود لاک‌پشتی قدرت خرید در ایران

همچنین تحقیقات موسسه جهانی مکنزی، اندازه و پویایی طبقه مصرف‌کننده را به‌عنوان یک عامل پیش‌بینی‌کننده رشد اقتصادی در اقتصادهای نوظهور تشخیص داده است. آن‌طور که از گزارش مکنزی برمی‌آید، در حال حاضر حدود ۵۶ درصد از خانوارهای ایرانی دارای درآمد سالانه ۲۰ هزار دلار براساس برابری قدرت خرید هستند، سطحی که مکنزی‌ها آن را به‌عنوان «خانوارهای مصرف‌کننده» تعریف می‌کنند. این نسبت، بیش از دوبرابر نسبت‌های مربوط به چین و هند است و در واقع از لحاظ برابری قدرت خرید، خرده‌فروشی سرانه ایران بالاتر از ترکیه، مالزی یا مکزیک است. نتایج گزارش جولای ۲۰۱۶ بانک جهانی نیز به‌نوعی مهر تاییدی بر پیش‌بینی مکنزی در افزایش قدرت خرید ایرانی‌هاست؛ به‌طوری که این نهاد بین‌المللی نیز ایران را با ۱۷۴۰۰ دلار، رتبه ۹۰ برابری قدرت خرید را به خود اختصاص داد و همچنان در گروه اقتصادهای دارای درآمد متوسط بالا باقی مانده است. بین کشورهای منطقه و کشورهای نفتی، تنها ایران و امارات یک پله بهبود در رتبه درآمد ناخالص ملی سرانه خود در سال ۲۰۱۵ را تجربه کردند.

بیم و امید بازار مسکن تا پایان سال

سارا پورادبی/تحلیلگر بازار مسکن
محمد کوثری/تحلیلگر بازار مسکن

عملکرد فعالان بازار، از شوک‌های ناگهانی تا حدودی جلوگیری کند.

ادوار تجاری قیمت زمین

یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر چرخه‌های رونق و رکود بازار مسکن، تغییرات قیمت زمین قابل ساخت است که البته خود معلول عوامل درون‌زا و برون‌زای متعددی است و عامل مستقلى در تعیین قیمت مسکن نیست. باین‌حال بررسی چرخه‌های تجاری آن اطلاعات مفیدی در تحلیل وضعیت بازار مسکن می‌دهد. نوسانات این دو متغیر همسو و در یک راستا هستند اما قیمت زمین بسیار پر نوسان‌تر است. در دوران رکود چون تمایل زیادی به ساخت‌وساز جدید نیست، سرمایه‌گذاران به سمت خرید زمین نمی‌روند و لذا تقاضای سرمایه‌ای برای زمین به شدت کاهش می‌یابد. از طرفی در شرایط عادی نیز تقاضای مصرفی بالایی برای زمین وجود ندارد و اکثر متقاضیان مصرفی ترجیح می‌دهند با خرید واحد مسکونی

راهکار دوم نیز توسعه و بهبود ابزارهای تأمین مالی در این بخش است که در کوتاه شدن ادوار تجاری به‌خصوص دوره رکود تأثیر بسزایی دارد.

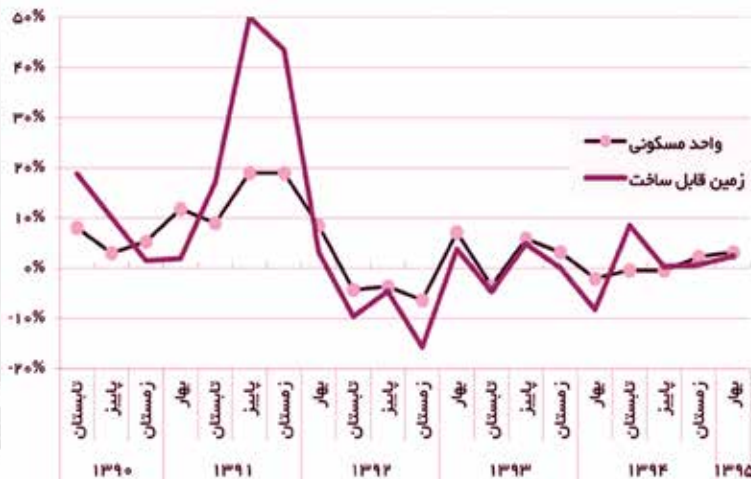
درضمن باید گفت بخش عمده‌ای از فعالان بازار مسکن کشور را سرمایه‌گذاران غیرحرفه‌ای تشکیل می‌دهند که برخلاف سرمایه‌گذاران حرفه‌ای، اغلب بدون در نظر گرفتن ادوار رونق و رکود مسکن و بدون شناخت کافی وارد این بازار می‌شوند. منظور از سیگنال‌دهی صحیح به بازار، کنترل رفتار این گروه در بازار مسکن با استفاده از ابزارهایی مثل صدور پروانه ساخت، تنظیم عوارض و مالیات و همچنین تسهیلات اعطایی است. همچنین متنوع‌سازی ابزارهای مالی، گسترش دسترسی کمی و کیفی به این ابزارها، تکمیل زنجیره چرخش مالی مسکن با تشکیل بازار رهن ثانویه و همچنین تخصصی‌سازی نهادهای سرمایه‌گذاری و نهادهای وام‌دهی در بخش مسکن می‌تواند کارایی منابع مالی این بخش را بالا برده و با تخصصی‌تر شدن

اهمیت بازار مسکن چه به‌عنوان یک کالای ضروری برای متقاضیان مصرفی و چه به‌عنوان یک کالای سرمایه‌ای برای متقاضیان غیرمصرفی موجب شده است که چرخه‌های رونق و رکود این بازار مورد توجه اکثریت اقشار جامعه قرار گیرد. از طرف دیگر تأثیرگذاری این بازار بر بسیاری از متغیرهای اقتصادی و در نتیجه اقتصاد کلان، چرخه‌های رونق و رکود مسکن را برای تحلیلگران اقتصادی و سیاست‌گذاران پراهمیت می‌نماید. به‌خصوص در ایران به دلیل محدود بودن و کم‌عمق بودن بازار سرمایه، مسکن به‌عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین دارایی بسیاری از خانوارها محسوب می‌شود و لذا تحولات آن اهمیت بالایی دارد.

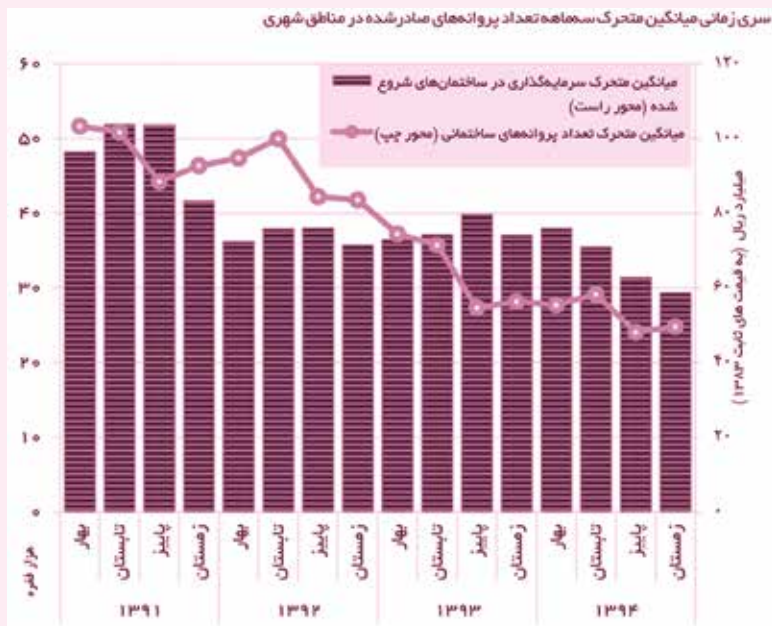
لزوم شناخت و چگونگی مواجهه با ادوار تجاری مسکن

وجود چرخه‌های رونق و رکود بازار که از ماهیت آن نشأت می‌گیرند و با یک نظم نسبی تکرار می‌شوند، ممکن است مورد توجه عمده خریداران و سرمایه‌گذاران قرار نگیرد اما شناخت آن برای سیاست‌گذار امری حیاتی است و هر تصمیمی در بخش مسکن بدون در نظر گرفتن این ادوار تجاری حتی می‌تواند نتیجه‌ای معکوس در پی داشته باشد. هدف اصلی سیاست‌گذار در مواجهه با بازار مسکن باید جلوگیری از شدت رونق و عمق رکود و همچنین کوتاه کردن بازه زمانی این دوره‌ها باشد که در نهایت به ثبات نسبی بازار منجر شود. در این راستا دو راهکار اصلی وجود دارد. راهکار اول سیگنال‌دهی صحیح به عرضه‌کنندگان و متقاضیان و در کل فعالان این بازار است که می‌تواند از حرکت موجهی برای خرید و فروش و همچنین تمرکز سرمایه‌گذاری بکاهد و بنابراین شدت رونق و رکود را خفیف‌تر کند.

رشد قیمت واحد مسکونی و زمین قابل ساخت نسبت به فصل قبل در تهران

ساخته‌شده، در مدت زمان کمتری به واحد مسکونی غیرکلینگی دسترسی پیدا کنند، حال آنکه همین مقدار تقاضای مصرفی نیز در دوران رکود وجود نخواهد داشت. به این ترتیب در دوران رکود قیمت زمین با شدت بیشتری نسبت به قیمت واحد مسکونی افت می‌کند.

نهادهای ساختمانی

روند تولید نهاده‌های ساختمانی می‌تواند به‌عنوان یک شاخص پیش‌نگر برای شناسایی چرخه‌های رونق و رکود بخش مسکن مورد استفاده قرار گیرد. البته استفاده از آمار نهاده‌های ساختمانی محدودیت‌های زیادی دارد که امکان تحلیل دقیق را نمی‌دهد اما برای به دست آوردن یک دید کلی مناسب است. تنها آمار قابل دسترس از این نهادها، تولید آن‌ها در حالت کلی است که هم بخش خصوصی و هم بخش دولتی را شامل می‌شود. ضمن این که آمار موجودی انبار و همچنین واردات و صادرات نیز باید مورد بررسی قرار بگیرد. با این حال مطالعات قبلی نشان داده که بخش عمده نهاده‌های ساختمانی تولیدشده توسط بخش خصوصی و به‌منظور ساخت‌وساز واحدهای مسکونی مورد استفاده قرار گرفته و سهم بخش خصوصی در تشکیل سرمایه ساختمان بر بخش دولتی غالب است. علاوه بر این تغییر خالص صادرات نیز تأثیر چندانی بر آمار تولید کل نهاده‌های ساختمانی ندارد و لذا روند تحولات آمار تولید نهاده‌های ساختمانی با ساخت‌وساز واحدهای مسکونی ارتباط بالایی دارد. آمار تولید نهاده‌های ساختمانی در سه‌ماهه نخست سال ۱۳۹۵ نیز از افت تولید آن‌ها نسبت به مدت مشابه سال قبل حکایت دارد. چنان‌که ملاحظه می‌شود تولید کاشی و سرامیک نزدیک به ۴۰ درصد طی این مدت کاهش داشته و با توجه به این که مصرف این اقلام عمدتاً در ساخت مسکن به کار می‌رود و کمتر در پروژه‌های عمرانی دولت کاشی و سرامیک کاربرد دارد، این کاهش تولید نشانه خوبی برای عدم رشد ساخت‌وساز بخش خصوصی طی این مدت است.

مروری بر تحولات دوره رکودی اخیر

دوره رکودی اخیر بازار مسکن ایران تقریباً از سه سال پیش آغاز شده و کماکان تا اوایل تابستان ۱۳۹۵ نیز ادامه داشته است. این رکود در بخش مسکن تقریباً بعد از پنج فصل رکود تورمی شدید در اقتصاد

ایران در سال‌های ۱۳۹۱ و اوایل ۱۳۹۲ به وقوع پیوست و با شرایط سخت اقتصادی سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ همراه بود. طی این دو سال، قیمت اسمی مسکن تقریباً در ۱۲ ماه با نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل همراه بود و بسیاری از واحدهای مسکونی با افت ارزش مواجه شدند. سیگنال‌دهی قیمت آمار معاملات را نیز تا حدود زیادی تحت تأثیر قرارداد و تعداد معاملات ثبت‌شده را با افت شدید مواجه کرد؛ به طوری که رکود قابل توجه خریدوفروش در بازار به‌وضوح و بدون مراجعه به آمار محسوس بود. سرد شدن بازار خریدوفروش، جذابیت ساخت‌وساز را کاهش داد و همان‌طور که در نمودار ۲ ملاحظه می‌شود، سری زمانی میانگین متحرک سه‌ماهه تعداد پروانه‌های ساختمانی صادرشده در مناطق شهری را با روند نزولی همراه کرد. داده‌های مرکز آمار نیز از افت ۷۸ درصدی

ارزش افزوده بخش ساختمان و افت ۸/۸ درصدی تشکیل سرمایه در ساختمان حکایت دارند. اگرچه این آمار شامل بخش دولتی نیز می‌شود، اما با تقریب خوبی می‌تواند تاییدکننده ادامه رکود در ساخت‌وساز واحدهای مسکونی طی این مدت باشد.

افق پیش‌رو

شرایط فعلی بازار مسکن به گونه‌ای است که نباید انتظار داشت همان‌گونه که در دوره‌های رونق قبلی محرک رشد اقتصادی بوده در دوره بعدی نیز این نقش را با همان کیفیت ایفا کند. میزان سرمایه‌گذاری جذب‌شده در بخش مسکن فعلاً پتانسیل تکرار ظرفیت‌های سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ را ندارد و حتی با رونق گرفتن مجدد بازار نیز تأثیرگذاری مسکن بر کل اقتصاد به میزان آن سال‌ها نخواهد بود. تحولات

ادامه در صفحه ۱۸

جدول ۱

نرخ رشد تولید نسبت به مدت مشابه سال قبل (درصد)	سه‌ماهه نخست ۱۳۹۴	سه‌ماهه نخست ۱۳۹۵
محصولات فولادی	-۷/۳	-۱/۱
سیمان	-۱۱/۷	-۱۱/۳
کاشی و سرامیک	-۶/۸	-۳۹/۵
چینی بهداشتی	-۸/۴	-۱۷/۶

رابطه‌ی کاهش نرخ سود بانکی با بخش مسکن

نرخ تورم و ساماندهی نرخ سود، هم‌اکنون شرایط به گونه‌ای شده که بانک‌ها تصمیم گرفته‌اند به صورت داوطلبانه نرخ سود بانکی را تعدیل کنند. این تعدیل علاوه بر اثرگذاری در حوزه هزینه‌های نظام بانکی و در ادامه کاهش قیمت تمام‌شده تامین مالی برای دیگر بازارها مانند مسکن نیز می‌تواند تبعات مثبتی داشته باشد.

پایین آمدن نرخ سود سپرده‌های بانکی قطعاً می‌تواند مصرف‌کنندگان و سرمایه‌گذاران را به حوزه مسکن هدایت کند. گرچه پیش‌بینی‌ها و برآوردهای کارشناسی نشان از آن دارد که کفه ترازو در بازار مسکن به نفع تقاضای واقعی است. تقاضایی که در قامت مصرف‌کننده بخش مسکن قابل مشاهده است. در حال حاضر جذابیت مسکن برای سفته‌بازان به آن حدی نیست که انگیزه ورود به این بازار را داشته باشند. مادامی که نرخ تورم در سطوح کنونی حرکت کند و از دستاورد نرخ تورم تک‌رقمی محافظت شود باید گفت زمینه‌های سفته‌بازی به شدت کاهش می‌یابد؛ بنابراین با توجه به جنس تقاضای موجود در بازار می‌توان تأکید کرد پروسه رونق غیرتورمی بخش مسکن که در ماه‌های اخیر شروع شده است در ماه‌های پیش روی سال نیز ادامه خواهد داشت. انتظار می‌رود با توجه به وابستگی بیش از ۱۰۰ رشته صنعتی به بخش مسکن رونق معاملاتی غیرتورمی به تحرک اقتصادی صنایع و خدمات مرتبط با این بخش منجر شود.

تحرک نرم بازار را می‌توان از زاویه افزایش رشد معاملات سه ماه نخست سال جاری اثبات کرد و در مقابل بی‌انگیزگی سرمایه‌گذاران و سفته‌بازان به این بازار را می‌توان از مسیر مقایسه رشد قیمت‌ها در بازار مسکن و وضعیت کنونی بازار پول نشان داد. مقایسه

ادامه در صفحه ۲۱

کرد باقی ماندن مسکن در این وضعیت به مرور جذابیت این بخش را بالا می‌برد؛ زیرا نرخ تورم مسکن از میانگین نرخ تورم کمتر است. تداوم این تفاوت می‌تواند به نفع بخش مسکن تمام شود زیرا مصرف‌کنندگان و سرمایه‌گذاران به دلیل پتانسیل این بخش جذب آن خواهند شد.

جذاب بودن سپرده‌گذاری در بازار پول از جذابیت در بخش مسکن کاسته است. مسکن پس از یک دوره افول قیمت هم‌اکنون نیز روند تغییراتش کمتر از نرخ تورم است

به نظر می‌رسد نرخ سود بانکی مانع ذهنی بر سر راه مصرف‌کنندگان برای حضور در این بازار بود. به هر تقدیر با توجه به روند کاهش تورم نرخ‌های پرداخت‌شده به سپرده‌گذاران بالاتر از سطح متعارف در جهان بود. بازدهی کنونی نرخ سود سپرده نیز در تاریخ اقتصاد ایران کم‌نظیر است به گونه‌ای که برخی از تحلیلگران در انتقاد به وضعیت به وجود آمده از واژه جنگ قیمتی بر سر سپرده‌های بانکی استفاده و پرداخت این میزان سود از سوی نظام بانکی را افراط توصیف می‌کردند.

به همین دلیل نیز در مقاطع قبلی شورای پول و اعتبار در راستای تعدیل نرخ‌های سود بانکی، برای ساماندهی و ایجاد تناسب منطقی میان نرخ‌های سود و اقتضائات اقتصاد کلان به ویژه نرخ تورم مقرر کرد بانک مرکزی سیاست‌های خود را تا حصول به سطح مطلوب و منطقی نرخ‌های سود واقعی استمرار دهد. با توجه به مجموع اقدامات سیاستگذار پولی در حوزه کاهش

عوامل موثر بر بازار مسکن مانند سایر بازارها به دو بخش عوامل سمت تقاضا و عوامل سمت عرضه قابل تقسیم است ولی موضوع متفاوت در بازار مسکن عوامل سمت تقاضا هستند. در کنار تقاضا، سیاست‌های کلان اقتصادی نیز بر این حوزه اثرگذار است. درآمد نفتی، کل‌های پولی و... از عوامل موثر در وضعیت مسکن هستند.

به‌واسطه این مختصات، بازار مسکن با چرخه‌های تجاری منظمی روبه‌رو بوده است. به گونه‌ای که در ادوار مختلف مسکن پس از دوره‌ای رکود، با جهش قیمتی همراه بوده است. در سال‌های مختلف بسته به سیاستگذاری حوزه اقتصاد کلان، دوره‌های رکود و جهش متفاوت بوده است. هم‌اکنون وضعیت بازار مسکن در ادامه این چرخه قابل تفسیر است. با این تفاوت که بازار مورد اشاره از نیمه دوم سال ۱۳۹۲ وارد رکود شده و تاکنون نیز در این وضعیت به سر می‌برد. ماندگاری مسکن در این وضعیت در حالی رخ داده که در دوره مشابه سنوات قبل دوره‌های رونق و رکود در بخش مسکن از سه سال فراتر نرفته است.

هم‌اکنون برای نخستین بار عمر رکود در بخش مسکن از سه سال فراتر رفته است. تداوم این وضعیت در بخش مسکن دلایل متفاوتی دارد؛ از جمله دلایل موثر در این وضعیت کاهش نرخ تورم است. روند کاهشی نرخ تورم موجب شده است که تقاضاهای سفته‌بازانه به حداقل ممکن برسد. از سوی دیگر جذاب بودن سپرده‌گذاری در بازار پول از جذابیت در بخش مسکن کاسته است. مسکن پس از یک دوره افول قیمت هم‌اکنون نیز روند تغییراتش کمتر از نرخ تورم است. با توجه به تناسب نسبت دارایی‌ها می‌توان استدلال

تحلیلی از مقاصد جهانی گردشگری جهانی و ایران

محمود آزادی،

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

و به این ترتیب می‌توان گفت ایران از حیث جذب گردشگر خارجی در رتبه دوم منطقه جنوب آسیا قرار داد. از این تعداد علاوه بر ۵۲۳۷ هزار نفری که از ایران دیدن داشته‌اند، ۸۰۲۷ هزار

که از این تعداد، ۵۲۳۷ هزار نفر از ایران بازدید کرده‌اند. این رقم حدود ۰,۴۴ درصد از کل گردشگران جهان و ۳۳,۲ درصد از گردشگران ورودی منطقه جنوب آسیا را شامل می‌شود

بعد از سال ۱۳۹۲ و روی کار آمدن دولت یازدهم، گردشگری ورودی به ایران رو به افزایش بوده است. با این همه و به‌رغم ظرفیت بالقوه جاذبه‌های متنوع گردشگری، همچنان وجود مشکلات زیرساختی و مسائل فرهنگی بزرگ‌ترین موانع برای رشد و پیشرفت گردشگری در ایران به شمار می‌روند.

در همین حال آمارهای سازمان جهانی گردشگری حاکی از آن است که در سال ۲۰۱۵ میلادی تعداد گردشگران بین‌المللی با رشد ۴,۶ درصدی به ۱۱۸۶ میلیون نفر افزایش یافته و حدود ۵۳ میلیون نفر نسبت به سال ۲۰۱۴ افزایش داشته است. این سازمان کشورهای جهان را از لحاظ موقعیت جغرافیایی به ۵ منطقه اصلی اروپا، آسیا و اقیانوسیه، آمریکا، آفریقا و خاورمیانه تقسیم‌بندی کرده است.

در سال ۲۰۱۶ از تعداد ۱۱۸۶ میلیون گردشگر ۵۱ درصد معادل ۶۰۸ میلیون نفر از کشورهای منطقه اروپا، ۲۴ درصد معادل ۲۷۹ میلیون نفر از کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه، ۱۶ درصد معادل ۱۹۳ میلیون نفر از کشورهای منطقه آمریکا، حدود ۴,۵ درصد معادل ۵۳ میلیون نفر از کشورهای منطقه آفریقا و حدود ۴,۵ درصد معادل ۵۳ میلیون از منطقه خاورمیانه بازدید کرده‌اند.

بر اساس تقسیم‌بندی سازمان جهانی گردشگری، کشورمان به همراه ۸ کشور افغانستان، بنگلادش، بوتان، هند، مالدیو، نپال، پاکستان و سریلانکا در منطقه جنوب آسیا (به‌عنوان یک زیر منطقه) قرار دارد.

طبق اطلاعات موجود در این سال، منطقه جنوب آسیا میزبان بیش از ۱۷ میلیون نفر گردشگر بین‌المللی بوده

در آمد حاصله از گردشگران ورودی بین‌المللی در کشورهای منطقه جنوب آسیا

کشورها	میلیون دلار	سهم (درصد)	سهم (درصد)
افغانستان	۱۵۱	۸۴	-
بنگلادش	۱۲۹	۱۵۳	۱۴۸
بوتان	۶۳	۷۳	-
هند	۱۸۳۹۷	۱۹۷۰۰	۲۱۰۱۳
ایران	۳۰۷۶	۳۴۸۳	۰
مالدیو	۲۳۳۵	۲۶۹۶	۲۵۶۷
نپال	۴۳۸	۴۸۷	۴۸۱
پاکستان	۲۸۸	۲۸۳	۳۱۵
سریلانکا	۱۷۱۵	۲۴۳۱	۲۹۸۱

گردشگران ورودی بین‌المللی به کشورهای منطقه جنوب آسیا

کشورها	هزار نفر	تغییرات (درصد)	سهم (درصد)	۲۰۱۳-۲۰۱۴	۲۰۱۴-۲۰۱۵	۲۰۱۵
افغانستان	-	-	-	-	-	-
بنگلادش	۱۴۸	۱۲۵	-	-	-	-
بوتان	۱۱۶	۱۳۳	۱۵۵	۱۴/۹	۱۶/۲	۰/۱
هند	۶۹۶۸	۷۶۷۹	۸۰۲۸	۱۰/۲	۴/۵	۲/۹
ایران	۴۷۶۹	۴۹۶۷	۵۲۳۷	۴/۲	۵/۴	۱/۹
مالدیو	۱۱۲۵	۱۲۰۵	۱۲۳۴	۷/۱	۲/۴	۰/۴
نپال	۷۹۸	۷۹۰	۵۵۵	-۰/۹	-۲۹/۸	۰/۲
پاکستان	۵۶۵	۹۶۵	۰	۷۰/۸	-	-
سریلانکا	۱۲۷۵	۱۵۲۷	۱۷۹۸	۱۹/۸	۱۷/۸	۰/۶

آمارهای سازمان جهانی گردشگری حاکی از آن است که در سال ۲۰۱۵ میلادی تعداد گردشگران بین‌المللی با رشد ۴,۶ درصدی به ۱۱۸۶ میلیون نفر افزایش یافته و حدود ۵۳ میلیون نفر نسبت به سال ۲۰۱۴ افزایش داشته است

در سال ۲۰۱۶ از تعداد ۱۱۸۶ میلیون گردشگر ۵۱ درصد معادل ۶۰۸ میلیون نفر از کشورهای منطقه اروپا، ۲۴ درصد معادل ۲۷۹ میلیون نفر از کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه، ۱۶ درصد معادل ۱۹۳ میلیون نفر از کشورهای منطقه آمریکای شمالی، ۴,۵ درصد معادل ۵۳ میلیون نفر از کشورهای منطقه آفریقا و حدود ۴,۵ درصد معادل ۵۳ میلیون نفر از منطقه خاورمیانه بازدید کرده‌اند

در این سال، منطقه جنوب آسیا میزبان بیش از ۱۷ میلیون نفر گردشگر بین‌المللی بوده که از این تعداد، بین ۵۲۳۷ هزار نفر از ایران بازدید کرده‌اند. این رقم حدود ۰,۴۴ درصد از کل گردشگران جهان و ۳۳,۲ درصد از گردشگران ورودی منطقه جنوب آسیا را شامل می‌شود

نفر از کشور هند، ۱۵۵ هزار نفر از بوتان، ۱۲۳۴ هزار نفر از مالدیو، ۵۵۵ هزار نفر از نپال و ۱۷۹۸ هزار نفر از کشور سریلانکا بازدید کرده‌اند و برای افغانستان، پاکستان و بنگلادش آماری اعلام نشده است. علاوه بر این، درآمد گردشگری در سال ۲۰۱۵ در منطقه جنوب آسیا بیش از ۶,۵ درصد از کل درآمد گردشگری بین‌المللی بوده است که از این مقدار کشور هند با ۲۱ میلیارد و ۱۳ میلیون دلار ۵ درصد، مالدیو با ۲۵۶۷ میلیون دلار ۰,۶ درصد، نپال با ۴۸۱ میلیون دلار ۰,۱ درصد، پاکستان با ۳۱۵ میلیون دلار ۰,۱ درصد، سریلانکا با ۲۹۳۱ میلیون دلار ۰,۷ درصد، بنگلادش ۱۴۸ میلیون دلار کمتر از

۰,۱ درصد و بوتان ۷۱ میلیون دلار درآمد داشته‌اند؛ اما در این بین، به درآمد کشورهای افغانستان و ایران و در سال ۲۰۱۵ در گزارش سازمان جهانی گردشگری اشاره‌ای نشده است.

رمز تداوم رشد گردشگری

آمارها نشان می‌دهد آهنگ رشد اقتصاد گردشگری کشورمان در شرایط فعلی و در میان کشورهای هم‌جوار خاورمیانه در وضعیت خوبی قرار دارد. برای استفاده بهتر از شرایط موجود و افزایش توان رقابتی ایران، می‌توان با ایجاد شبکه‌ها و زنجیره‌های گردشگری از طریق ایجاد تعامل بیشتر بین متولیان محلی، سرمایه‌گذاران، صاحبان منابع مالی و دفاتر آژانس‌های فعال در زمینه ی گردشگری و به‌وسیله اتخاذ سیاست‌های حمایتی مالی و به‌کارگیری ابزارهای تشویقی، زمینه مشارکت اجزای زنجیره مالی گردشگری را فراهم کرد. در این میان، نوسازی ساختار مراکز اقامتی و پذیرایی همچون هتل‌ها؛ ارتقای سطح ایمنی گردشگری در جامعه و عوامل محیطی؛ بهبود وضعیت جاذبه‌های موجود و ایجاد جاذبه‌های گردشگری جدید؛ توسعه مهارت‌های بازاریابی و تبلیغات از طریق آموزش فعالان بخش گردشگری؛ حمایت از سرمایه‌گذاری‌هایی که به‌طور غیرمستقیم از توسعه صنعت گردشگری حمایت می‌کنند؛ نوسازی و بهبود وضعیت موزه‌ها و مراکز گردشگری؛ تجهیز و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل کشور؛ تأمین نیروی ماهر در زمینه ی خدمات گردشگری و تأسیسات فنی مرتبط و ایجاد شرایط مناسب و مساعد برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی که بازار خاورمیانه‌ای آن‌ها در سال‌های اخیر به‌شدت لطمه دیده از جمله اقدامات مهمی است که می‌تواند تأثیر بسزایی در ایجاد ثبات در رشد فعالیت‌های گردشگری داشته باشد.

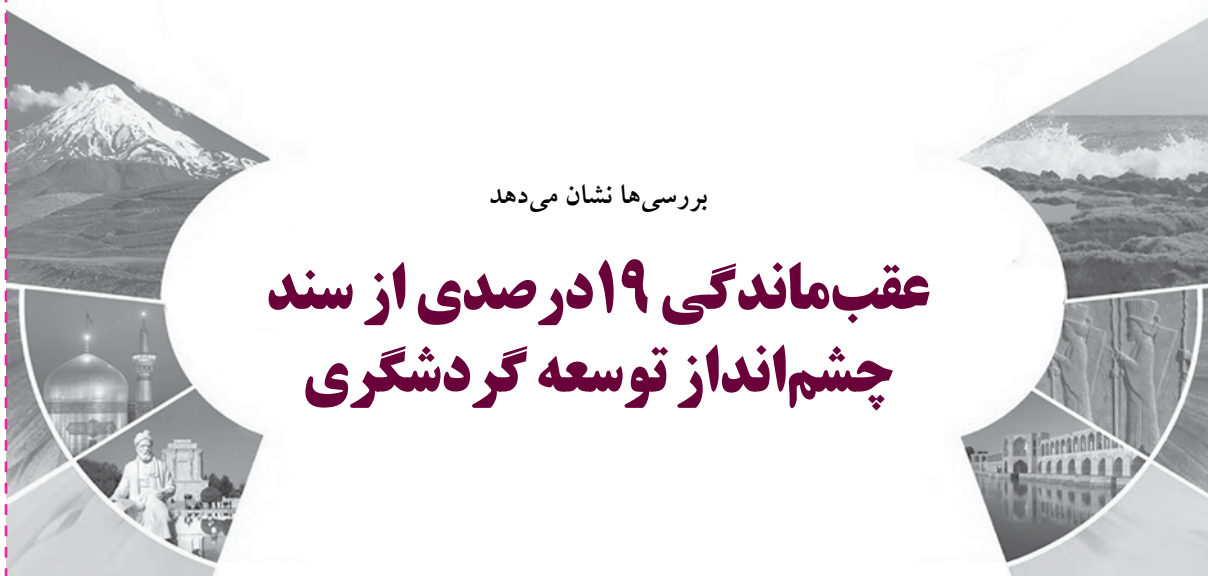
ادامه از صفحه ۱۵

بیم و امید بازار مسکن تا پایان سال

بازار مسکن تهران و در نتیجه بازار مسکن سایر شهرهای بزرگ در چند ماه اخیر حاکی از وجود سیگنال‌های «خروج از رکود» است. در این وضعیت رشد قیمت اسمی مسکن با اختلاف نسبتاً قابل توجهی کمتر از تورم عمومی است و لذا قیمت واقعی مسکن به طور کلی در این دوره افزایش نخواهد داشت. با این حال رشد قیمت انواع مختلف واحدهای مسکونی متفاوت خواهد بود. برای مثال این احتمال وجود دارد که واحدهای مسکونی لوکس و گران‌قیمت با ثبات قیمت اسمی روبه‌رو شوند، در حالی که واحدهای مسکونی با متراژ متوسط افزایش خفیف قیمت اسمی را تجربه کنند. حالتی که انتظار می‌رود در فصل تابستان نیز ادامه پیدا کند و تغییر قابل توجهی در روند تحولات بازار مسکن ایجاد نشود. کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی و اعطای تسهیلات جدید مسکن، به آهستگی به روند خروج از رکود بازار کمک خواهند کرد. بازار ثانویه رهن نیز که این روزها از راه‌اندازی آن صحبت می‌شود، از طریق تقویت قدرت وام‌دهی بانک مسکن می‌تواند بر این روند تأثیر مثبت داشته باشد. وضعیت «خروج از رکود» زمانی مناسب برای ورود متقاضیان مصرفی به بازار و خرید به دور از عجله واحد مسکونی متناسب با نیاز است. با این حال قدرت خرید پایین اکثریت خانوارها، استفاده از تسهیلات را اجتناب‌ناپذیر کرده است. در ارزیابی به صرفه بودن یا نبودن خرید، باید به این نکته توجه داشت که متقاضی چه هزینه فرصتی را می‌پردازد. با اطمینان می‌توان گفت که نرخ رشد قیمت مسکن در ادامه سال جاری به طور متوسط کمتر از نرخ سود سپرده‌های مدت‌دار بانکی خواهد بود. لذا اگر هزینه خرید واحد مسکونی در بانک یا صندوق‌های سرمایه‌گذاری سپرده‌گذاری شود یا از هر ابزار سرمایه‌گذاری دیگری با حداقل ریسک بازدهی بیش از سود سپرده‌ها کسب شود، حداقل تا فصل اول سال آینده و قبل از انتخابات ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۹۶ قدرت خرید سرمایه‌گذار برای خرید واحد مسکونی کاهش نخواهد یافت؛ بنابراین ورود متقاضی غیر مصرفی به بازار مسکن به طور کلی در سال جاری توجیه ندارد و متقاضی مصرفی نیز اگر در حال حاضر هزینه‌ای برای اجاره‌بهای واحد مسکونی نمی‌پردازد و نیاز فوری به مسکن ندارد، منطقی است که برای خرید عجله نکنند و سر فرصت واحد مسکونی ایده‌آل خود را پیدا کنند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد

عقب‌ماندگی ۱۹ درصدی از سند چشم‌انداز توسعه گردشگری

بسیاری از کارشناسان معتقدند که هدف‌گذاری برای جذب ۲۰ میلیون گردشگر تا سال ۱۴۰۴ تقریباً امری دست‌نیافتنی است. به باور آنها، با توجه به آمار کنونی و میزان رشد موجود در این حوزه، نمی‌توان به این رقم دست پیدا کرد و حتی هم‌اکنون نیز از برنامه عقب هستیم. در این خصوص یک کارشناس آمار و برنامه‌ریزی میراث فرهنگی و گردشگری به ایسنا گفته است که در حال حاضر گردشگری کشور، ۱۹ درصد از سند چشم‌انداز ۲۰ ساله عقب است.

اردشیر اروجی در این باره تصریح کرده است: «طبق این سند که تاکنون دو دوره زمانی پنج ساله آن گذشته و سال اول برنامه سوم هم پشت‌سر گذاشته شده، در پایان سال ۹۴ باید ۷/۵ میلیون گردشگر خارجی جذب می‌کردیم، در حالی که اگر طبق نرخ رشد میانگینی (۱۲ درصد) که سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای دو سال اخیر اعلام کرده محاسبه کنیم، شمار گردشگران ورودی به ایران در سال ۹۴ به ۶ میلیون و ۱۶۰ هزار نفر می‌رسد.»

او اضافه کرده که این عدد با ارفاق به‌دست آمده، چون درباره آمارهایی که از شمار گردشگران و درآمدهای حاصل از آن اعلام می‌شود، با توجه به نبود نظام آماري و اقماری منسجم، اما و اگرهایی وجود دارد. وی خاطر نشان می‌کند: «ایران باید

۱/۵ درصد از سهم گردشگران جهان را تا سال ۱۴۰۴ به خود اختصاص دهد و ۷ صدم درصد درآمدی که از ورود گردشگران خارجی در سال ۱۳۸۳ به‌دست آورده بود را تا پایان برنامه به ۲ درصد برساند؛ به گونه‌ای که در سال ۱۴۰۴ نزدیک به ۲۵ میلیارد دلار از ورود گردشگران خارجی درآمد کسب شود.» اروجی با اشاره به این که سند چشم‌انداز ۲۰ ساله در چهار دوره زمانی پنج ساله هدف‌گذاری شده، گفته است: «بر این اساس از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸، لازم بود گردشگری ایران با نرخ رشد سالیانه ۳۰ درصد پیش رود که تا پایان آن برنامه شمار گردشگران ورودی به ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر با درآمدی بالغ بر یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار برسد.»

به گفته این کارشناس آمار و برنامه‌ریزی، در سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ باید صنعت گردشگری با نرخ رشد سالیانه ۲۰ درصد حرکت می‌کرد تا در پایان برنامه، تعداد گردشگران به ۶ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر و درآمد حاصل از آن به ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار می‌رسید. وی افزوده است: «برای سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ نیز نرخ رشد سالیانه ۱۵ درصد در نظر گرفته شده تا در پایان این برنامه، به ۱۳ میلیون گردشگر رسیده و ۱۰ میلیارد دلار درآمد حاصل شود. همچنین از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ که آخرین دوره زمانی سند چشم‌انداز

ایران باید ۱/۵ درصد از سهم گردشگران جهان را تا سال ۱۴۰۴ به خود اختصاص دهد و ۷ صدم درصد درآمدی که از ورود گردشگران خارجی در سال ۱۳۸۳ به‌دست آورده بود را تا پایان برنامه به ۲ درصد برساند؛ به گونه‌ای که در سال ۱۴۰۴ نزدیک به ۲۵ میلیارد دلار از ورود گردشگران خارجی درآمد کسب شود

برای سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ نیز نرخ رشد سالیانه ۱۵ درصد در نظر گرفته شده تا در پایان این برنامه، به ۱۳ میلیون گردشگر رسیده و ۱۰ میلیارد دلار درآمد حاصل شود

از سال ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۳ که آخرین دوره زمانی سند چشم‌انداز گردشگری است، نرخ رشد سالیانه ۱۰ درصد در نظر گرفته شده که تا در پایان برنامه باید به ۲۰ میلیون گردشگر و ۲۵ میلیارد دلار درآمد برسیم

گردشگری است، نرخ رشد سالیانه ۱۰ درصد در نظر گرفته شده که تا در پایان برنامه باید به ۲۰ میلیون گردشگر و ۲۵ میلیارد دلار درآمد برسیم.

گزارشی از روند توسعه گردشگری سلامت

امکان در آمد میلیاردی ایران از گردشگری سلامت که می تواند اقتصاد ایران را متحول کند

ایران با کمک بیمارستان‌ها، وزارت بهداشت و تشکل‌های بخش خصوصی مانند اتاق بازرگانی ایران در سال‌های گذشته به دنبال رونق بخشیدن به

بر اساس آمار جهانی گردشگری سلامت در سال ۲۰۱۴، ۱۰۰ میلیارد دلار درآمدزایی داشته است در حالی که این عدد در سال ۲۰۱۲ تنها ۴۰ میلیارد دلار بوده است

سهام کشورهای اسلامی از درآمدهای جهانی گردشگری سلامت تنها ۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ بوده و در این بین سهم ایران هم از راه جذب این نوع گردشگر در سال ۲۰۱۲ تنها ۳۵۰ میلیون دلار بوده است. یعنی در سال ۲۰۱۲ تنها ۰/۳۵ درصد از درآمد جهانی گردشگری سلامت سهم ایران شده و ایران با این میزان درآمد از نظر جذب گردشگر سلامت در رتبه ۵۳ جهان قرار گرفته است

گردشگری سلامت در کشور بوده است. در سال‌های گذشته ایران با برگزاری همایش‌های مختلف گردشگری سلامت از جمله همایش و نمایشگاه گردشگری سلامت کشورهای جهان اسلام در مشهد و همچنین راه‌اندازی مراکز ویژه درمانی و طراحی‌های پروژه‌هایی مانند شهر سلامت شیراز با حدود ۱۰۰ هکتار وسعت و همچنین ارائه تخفیف ۵۰ درصدی برای کسانی که اقدام به گرفتن ویزای پزشکی می‌کنند، تلاش کرده است تا افراد بیشتری را برای

ایران با این میزان درآمد از نظر جذب گردشگر سلامت در رتبه ۵۳ جهان قرار گرفته است.

به اعتقاد کارشناسان این آمارها و به‌خصوص پایین بودن درآمدهای ایران از راه جذب گردشگران سلامت در شرایطی اتفاق می‌افتد که ایران از نظر پتانسیل‌های پزشکی جایگاه مناسبی را در سطح جهانی دارد و از سوی دیگر هزینه‌های درمان هم در کشورها بسیار پایین‌تر از بسیاری از کشورهای جهان و حتی کشورهای همسایه است و این موضوع می‌تواند برای جذب گردشگران سلامت از اهمیت بسیار زیادی برخوردار باشد.

برای مثال مقایسه هزینه‌های پزشکی عمل بای پست قلب بین چند کشور جهان این موضوع را به‌خوبی نشان می‌دهد. یک جراحی بای پست قلب که در آمریکا تا ۱۲۰ هزار دلار هزینه دارد در هند با ۱۰ هزار دلار قابل انجام است و یا در مثالی دیگر هزینه یک عمل جراحی زیبایی صورت که در آمریکا بین ۱۰ تا ۱۵ هزار دلار هزینه دارد در برزیل با ۴ هزار و ۵۰۰ دلار، در تایلند با ۲۴۰۰ دلار و در سنگاپور، کره جنوبی و مکزیک با ۴ تا ۸ هزار دلار قابل انجام است.

البته در این بین ایران هم با وجود این که درآمد چندانی در سال‌های گذشته از راه گردشگری سلامت نداشته اما از پتانسیل‌های بالایی برای جذب گردشگران سلامت به‌خصوص از کشورهای همسایه برخوردار است. با وجود این که ایران هنوز نتوانسته در زمینه جذب گردشگران سلامت با موفقیت‌های بسیار زیاد روبه‌رو شود اما سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

یک تحقیق نشان می‌دهد بخش زیادی از ایرانیان مقیم خارج از کشور در زمان سفر به داخل ایران حتماً سری به پزشک می‌زنند و مورد مداوای پزشکی قرار می‌گیرند که در این بین دندانپزشکی در رأس این درمان‌ها قرار دارد. اما به‌جز مسافران ایرانی مقیم خارج از کشور سالانه چندین هزار گردشگر خارجی هم برای درمان و دریافت خدمات پزشکی به ایران سفر می‌کنند. افرادی که در اصطلاح به آن‌ها «توریست سلامت» گفته می‌شود و بیشتر از کشورهای خلیج فارس، افغانستان، پاکستان، ترکمنستان و کشورهای آسیای میانه و برای درمان و انجام جراحی پیوند اعضا به‌خصوص کبد، جراحی‌های مختلف چشم، جراحی‌های ارتوپدی و تعویض فصل زانو، دندانپزشکی و جراحی‌های زیبایی به ایران می‌آیند.

این نوع گردشگری طبق آمارهای جهانی طی سال‌های گذشته از سوی کشورهای مختلف جهان مورد توجه ویژه قرار گرفته است به‌طوری‌که تنها طی دو سال درآمدهای آن بیش از ۶۰ درصد رشد داشته است. بر اساس آمار جهانی گردشگری سلامت در سال ۲۰۱۴، ۱۰۰ میلیارد دلار درآمدزایی داشته است در حالی که این عدد در سال ۲۰۱۲ تنها ۴۰ میلیارد دلار بوده است.

البته در این بین سهم کشورهای اسلامی از درآمدهای جهانی گردشگری سلامت تنها ۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ بوده و در این بین سهم ایران هم از راه جذب این نوع گردشگر در سال ۲۰۱۲ تنها ۳۵۰ میلیون دلار بوده است. یعنی در سال ۲۰۱۲ تنها ۰/۳۵ درصد از درآمد جهانی گردشگری سلامت سهم ایران شده و

رابطه‌ی کاهش نرخ سود...

قیمتی معاملات انجام شده در بهار امسال با دوره مشابه حکایت از آن دارد که کماکان فاصله رشد قیمت در این بخش بسیار کمتر از نرخ تورم است. درحالی که هم‌اکنون با وجود کاهش نرخ سود سپرده‌ها به سطح ۱۵ درصد به دلیل فرو کاسته شدن شاخص قیمت‌ها به زیر ۱۰ درصد بازار پول کماکان از جذابیت بیشتری برخوردار است؛ بنابراین از نظر تعادل بین بازارهای دارایی، سپرده‌گذاری در بانک‌ها از جذابیت مناسبی برخوردار است و کاهش اخیر نرخ سود قطعاً شوکی را به بازارها وارد نمی‌کند اما اگر به نرخ سود واقعی معقولی در نظام بانکی برسیم، قطعاً تعادل بهتری بین بازارهای دارایی رخ می‌دهد و بازارها می‌توانند از رونق لازم برای هر دوره برخوردار شوند. تحرک نرم مسکن یک نوید هم برای اقتصاد کلان به دنبال دارد. همان‌طور که اشاره شد صدها صنایع و خدمات با بخش مسکن در ارتباط هستند. درواقع مسکن یکی از پیشران‌های اصلی اقتصاد ایران به شمار می‌رود. رکود سال‌های اخیر اثر منفی در رشد اقتصادی کشور داشت، بنابراین ایجاد رونق در بخش مسکن با توجه به صنایع بسیاری که به آن وابسته هستند، می‌تواند تحرک مناسبی در سرمایه‌گذاری ایجاد کند و رشد اقتصادی به دنبال داشته باشد.

در کنار رشد اقتصادی حرکت مسکن نوید دیگری نیز برای بازار کار کشور به همراه دارد. بارونق در این حوزه اقتصادی، سطح اشتغال نیز افزایش خواهد یافت بنابراین از این منظر هم تحولات مثبتی در اقتصاد ایران حادث خواهد شد. با این مختصات می‌توان گفت برای مصرف‌کنندگانی که به مسکن به‌عنوان یک کالای مصرفی بادوام می‌نگرند بره کنونی زمان مناسبی برای خرید است؛ زیرا قیمت در پایین‌ترین سطح خود قرار دارد و با توجه به افزایش نرم معاملات احتمال کاهش بیشتر قیمت به نظر نمی‌رسد.

به گزارش تجارت فردا، درمجموع با توجه به مزیت‌های مورد اشاره می‌توان قضاوت کرد که کاهش نرخ سود سپرده‌ها اقدامی درست و در راستای تعدیل این متغیر با روند حاکم بر نرخ تورم بوده است. مناسب‌سازی نرخ سود بانکی با واقعیت و اولویت‌های اقتصادی کشور به تعادل بردردی در تمامی بازارها منجر می‌شود. تعادلی که رونق پایدار برای فعالان کسب‌وکار به همراه دارد. از این رو می‌توان گفت با کاهش نرخ سود سپرده بانکی که در یک فضای غیردستوری و به‌صورت داوطلبانه رخ داده است باید امیدوارانه تحولات را رصد کرد. تحولاتی که آثار آن در بخش مسکن نیز به‌صورت رونق غیرتورمی نمود و بروز خواهد یافت.

گردشگری سلامت به ایران بکشاند.

کارشناسان معتقدند سرمایه‌گذاران بخش خصوصی با شناسایی قطب‌های گردشگری سلامت کشور مانند شیراز، مشهد، تبریز، اصفهان، اردبیل و کرمان و همچنین با شناسایی کشورهای هدف مانند کشورهای حاشیه خلیج فارس، عمان، آذربایجان، عراق، افغانستان و پاکستان و نیازهای درمانی این کشورها می‌توانند در زمینه‌های مختلف گردشگری سلامت سرمایه‌گذاری کرده و یا با راه‌اندازی آژانس‌های مسافرتی ویژه گردشگری سلامت اقدام به جذب گردشگر سلامت کنند.

«محمد پناهی» دبیر شورای راهبری گردشگری سلامت با اعتقاد بر این که گردشگری سلامت یک سر و گردن از سایر بخش‌های گردشگری بالاتر است، اظهار کرد: هر گردشگری اروپایی که به ایران وارد می‌شود، با این تفکر که ارز وارد ایران کرده و سبب متحول شدن چرخه اقتصادی آن شده است، نگاه بالادستی دارد؛ اما در گردشگری سلامت به دلیل ارائه خدمات رفاهی و درمانی به گردشگران، شرایط متفاوت‌تر است. درآمد گردشگری سلامت ایران در سال گذشته یک میلیارد و دویست میلیون دلار بوده است.

او گردشگرانی را که برای درمان به ایران سفر می‌کنند سفیران جمهوری اسلامی خواند و بیان کرد: این گردشگران به دلیل ارائه خدمات شایسته از ایران، خود را مدیون کشور ما می‌دانند.

پناهی در ادامه میراث پزشکی ایران را در کنار فرهنگ غنی و میراث فرهنگی ایران قابل افتخار دانست و افزود: اگر درباره توانمندی‌های بخش گردشگری سلامت به باور برسیم، به‌طور قاطع می‌توانیم آن را به دیگران هم منتقل کنیم.

وی همچنین به تشکیل کنسرسیوم گردشگری سلامت ایران با حضور ۴۰ کشور و احداث پروژه‌ای در فضایی به وسعت ۱۰۰ هکتار در چابهار خبر داد و در ادامه گفت: با توجه به دانش و امکاناتی که در بخش گردشگری سلامت وجود دارد، می‌توانیم سه سال آینده ۷ میلیارد دلار از این بخش برای کشور ارزآوری داشته باشیم.

همچنین دکتر محمود خدادوست - معاون وزیر بهداشت در حوزه طب سنتی - با اشاره به ظرفیت موجود کشور در حوزه گردشگری سلامت از جمله آب‌های معدنی و طب سنتی، از راه‌اندازی دهکده‌های سلامت با رویکرد طب سنتی و باهدف توسعه گردشگری خبر داد و افزود: این آمادگی وجود دارد که آیین‌نامه و نحوه واگذاری مجوز راه‌اندازی این دهکده‌ها بر اساس برگ خریدهای اصولی وزارت بهداشت به متقاضیان ارائه شود. او یادآور شد: گردشگری سلامت در حال حاضر مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته و با توجه به ظرفیت‌های بسیاری که ایران در این حوزه دارد، شرایط لازم برای توسعه این بخش در کشور ما نیز فراهم است.

معاون سرمایه‌گذاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از شرایط کنونی و آینده گردشگری سلامت در ایران می‌گوید

سلامت؛ سوغات سفر به ایران

برای وارد کردن گردشگران سلامت، تعیین بیمارستان‌ها و کلینیک‌های استاندارد و مورد تایید، تهیه و تنظیم قوانین لازم برای فعالیت در این حوزه و ابلاغ آن به نهادهای مسوول و انتخاب بازارهای هدف گردشگری سلامت را در دستور کار دارند. اما باید بگوییم که در همه این موارد همچنان کارهای بسیاری وجود دارد و راه بسیاری برای حصول به نتایج موردنظر باقی مانده است.

■ **چرا سازماندهی ورود گردشگران سلامت تا این اندازه حائز اهمیت است؟ به عبارت دیگر، چرا تنها در زمینه تبلیغات فعالیت نمی‌کنید و ورود و انتخاب مکان و نوع خدمات را به گردشگر واگذار نمی‌کنید؛ این که گردشگر سلامت همچون دیگر گردشگران و از طرق معمول وارد کشور شده و از خدمات درمانی و سلامت استفاده کند؟**

تحقیقات بسیاری انجام شده که نشان می‌دهد هر گردشگر ورودی که با رضایت از مقصد سفر خود بازگردد می‌تواند چهار تا پنج نفر دیگر را برای سفر به آن مقصد تشویق و ترغیب کند؛ این در حالی است که یک گردشگر ناراضی، سبب تغییر نظر ۱۶ نفر از سفر به آن محل می‌شود. این نتایج با صراحت ثابت می‌کند اگر گردشگرانی که با هدف دریافت خدمات پزشکی و سلامت به کشور ما می‌آیند از طریق آژانس‌های صاحب صلاحیت به سمت مراکز درمانی و هتل‌های صاحب صلاحیت هدایت نشوند و به هر دلیلی از امکان برخوردار از خدمات باکیفیت محروم شوند، نه تنها دیگر برای دریافت این خدمات ایران را به عنوان مقصد انتخاب نخواهند کرد، بلکه نظر دیگرانی را هم که قصد سفر به کشور ما دارند عوض و آنها را نیز از آمدن منصرف خواهند کرد. از این رو اندکی غفلت به راحتی باعث از دست رفتن بازارهای موجود شده و جلب اعتماد دوباره این بازارها بسیار دشوار خواهد بود.

رسیدن ایران به جایگاه درخورش در جذب گردشگران سلامت راه زیادی باقی است و نباید انتظار داشته باشیم که ره صدساله یک‌شبه پیموده شود.

■ **متولیان دولتی گردشگری کشور، در همه نشست‌هایی که با موضوع بررسی این صنعت، جایگاه، چشم‌اندازها و آینده آن برگزار می‌شود، به سهم گردشگران سلامت از تعداد کل گردشگران ورودی به کشور اشاره و بر اهمیت گردشگری سلامت به عنوان یکی از اقسام گردشگری تاکید می‌کنند؛ با این همه در عمل سهم ما از بازار گردشگران سلامت منطقه در تناسب با کیفیت و امکانات پزشکی کشور نیست. شما علت آن را چه می‌دانید؟**

نمی‌توان انتظار داشت که گردشگری سلامت ایران جایگاهی بسیار متفاوت‌تر از حالت کلی این صنعت داشته باشد؛ همان‌گونه که به دلایل بسیار، سهم ایران در جذب گردشگران خارجی با توجه به میزان ظرفیت‌هایش ناچیز است، در مورد گردشگری سلامت نیز وضع به همین صورت است. اما سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در همکاری با وزارت بهداشت و دیگر سازمان‌های ذی‌ربط به دنبال نظام‌بخشی به این صورت از گردشگری به عنوان یکی از اولویت‌ها و در راستای توسعه صنعت گردشگری کشور است.

■ **اشاره کردید به همکاری میان سازمان میراث فرهنگی، وزارت بهداشت و دیگر ارگان‌های دخیل برای ساماندهی گردشگری سلامت؛ این همکاری در چه مرحله‌ای است و نمود سازمانی و رسمی آن را در چه قالبی می‌توان مشاهده کرد؟**

در حال حاضر کمیته‌ای متشکل از وزارت بهداشت، سازمان میراث فرهنگی و دیگر نهادهای مربوط با این حوزه وجود دارد که مشخص کردن آژانس‌های دارای صلاحیت

گردشگری سلامت بعد از گردشگری مذهبی، دومین حوزه مورد تاکید متولیان صنعت گردشگری در کشور برای جذب گردشگران خارجی است. گفته می‌شود سالانه ۳۰ هزار گردشگر سلامت وارد ایران می‌شوند که طبق بررسی‌های صورت‌گرفته هر گردشگر سلامت در ایران سه برابر گردشگرهای عادی ارزآوری دارد. قدمت دانش پزشکی در ایران، وجود چشمه‌های آب‌معدنی در اغلب استان‌های کشور، داشتن مراکز مجهز درمانی ناباوروی و مراکز دیالیز، انواع جراحی‌های قلب، پلاستیک و چشم، داشتن متخصصان و پزشکان متبحر و صاحب‌نام در جهان، پیشرفت‌های علمی، تجهیزاتی، تکنولوژیکی و دارویی سال‌های اخیر و در کنار اینها، رشدنیافتگی کشورهای همسایه ما در عرصه پزشکی، همگی فرصت‌های بی‌نظیری برای رشد و توسعه این صنعت در اختیار فعالان گردشگری ایران گذاشته است. علاوه بر اینها، وجود جنگ‌های چندساله در منطقه با افزایش نیاز شهروندان کشورهای همسایه به دریافت خدمات پزشکی و سلامت، از جهت دیگر شمار متقاضیان دریافت خدمات سلامت و پزشکی ارزان و باکیفیت را به صورت قابل‌توجهی افزایش داده که این به نوبه خود می‌تواند بر فرصت‌های بالقوه این بخش از گردشگری در کشور اشاره داشته باشد. اما این که ایران تا چه اندازه توانسته با توجه به استعدادهای مذکور در عرصه پزشکی وجود رقیبان قدری همچون هند، مالزی، ترکیه، تایلند و سنگاپور، سهم خود را از بازار موجود به دست آورد، بر شمار گردشگران ورودی بیفزاید و صنعت گردشگری کشور را رونق بخشد، موضوعی است که آن را در گفت‌وگو با دکتر سعید شیرکوند، معاون سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در میان گذاشته و از او در این زمینه پرسیده‌ایم. شیرکوند معتقد است تا

■ در زمینه احداث تاسیسات مدرن و متناسب با خواسته گردشگران سلامت امروز دنیا در چه مرحله‌ای قرار داریم؟

اجازه دهید پیش از پاسخ به این پرسش و برای هر چه روشن‌تر شدن این موضوع به گردشگری مذهبی و زیارتی که در کشور از قدمت بیشتری برخوردار است، اشاره کنم. قریب به ۵۰ سال از فعالیت آژانس‌های فعال در گردشگری مذهبی می‌گذرد و پس از این همه سال در این حیطه شرایط نسبتاً خوبی برقرار است؛ بنابراین نباید انتظار داشت که در حوزه گردشگری سلامت که بسیار نوپاست یک‌شبه نتایج چشمگیر حاصل شود. همچنین توجه کنید که ساماندهی مسائلی که در ارتباط با انسان و به ویژه در ارتباط با سلامت اوست، چندان ساده نیست و نیازمند زمان است.

در کنار اینها باید فاصله ارائه پروژه، شروع به کار و اقدام به ساخت تا بهره‌برداری از طرح‌های تاسیساتی مربوط به گردشگری سلامت را نیز منظور کرد. چنین پروژه‌ای حداقل چهار سال زمان می‌برد. اما به صورت مصداقی آنچه در حال حاضر و به صورت پایلوت در کشور در مرحله اجرایی قرار گرفته است، طرح مربوط به منطقه آزاد ارس است؛ به این صورت که آژانس‌های مجاز، امور مربوط به ورود متقاضیان دریافت خدمات درمانی و سلامت کشورهای آذربایجان و ارمنستان را فراهم می‌کنند. سپس این گردشگران به درمانگاهی که در مرز احداث شده منتقل و پس از آنکه برای آنها شناسنامه تشکیل شد، با اتومبیل‌های ویژه و در صورت لزوم به بیمارستانی که در تبریز است، انتقال داده می‌شوند. همچنین هتل مشخصی هم برای اسکان همراهمان و نیز خود بیماران در نظر گرفته شده که گردشگران سلامت در آن محل اسکان داده می‌شوند. علاوه بر این، در حال حاضر در تهران به صورت مشخص و ساماندهی شده یک هتل بیمارستان وجود دارد و در استان‌های فارس، آذربایجان شرقی، اصفهان و خراسان، مجتمع‌هایی از این دست در حال احداث است. یک مورد قابل‌ذکر دیگر در این خصوص، دهکده سلامت واقع در دستجرد قم است؛ در این دهکده که در منطقه‌ای آرام و دلپذیر واقع شده امکاناتی همچون سوئیت‌های اقامتی، مسیرهای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری و رستوران‌ها و فروشگاه‌هایی برای عرضه محصولات و مواد غذایی ارگانیک وجود دارد که در اختیار گردشگران سلامت قرار می‌گیرد.

■ برنامه شما به عنوان معاون سرمایه‌گذاری سازمان میراث فرهنگی برای جلب انگیزه سرمایه‌گذاران برای ورود سرمایه‌هایشان به این حوزه چیست؟ و آیا محل و نوع حوزه

سرمایه‌گذاری از سوی کمیته سلامت مشخص می‌شود؟

فراهم کردن زمینه‌های قانونی و تسهیل امور اجرایی به ویژه در مورد اخذ مجوزها از جمله اقداماتی است که در کمیته سلامت در حال پیگیری است و در نهایت می‌تواند بخشی از انگیزه‌های لازم برای ورود سرمایه‌گذاران به این صنعت را تأمین کند. اما علاوه بر اینها، سوددهی تشکیلات و فعالیت‌های موجود بهترین مبلغ برای دعوت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به این حیطه است.

در واقع اگر در طرح‌هایی که به صورت نمونه در حال اجراء است موفقیت‌های چشمگیری به دست آید، توجه صاحبان سرمایه به این سو جلب شده و برای فعالیت در گردشگری سلامت پیش قدم می‌شوند. متقاضیان فعالیت در این حوزه پس از احراز شرایط مندرج در آیین‌نامه‌ها می‌توانند اقدامات خود را در زمینه احداث تاسیسات یا ارائه خدمات آغاز کنند اما این که کمیته بخواهد محل سرمایه‌گذاری و یا نوع آن را مشخص کند، باید بگویم که نه، اینگونه نیست و قطعاً بخش خصوصی خود به بهترین صورت ممکن تشخیص خواهد داد که در چه زمینه و چه محلی سرمایه‌گذاری کند.

چه کشورهایی به عنوان بازار هدف گردشگری سلامت ایران بیشتر مورد توجه کمیته گردشگری سلامت قرار دارند؟

ایران به دلیل نزدیکی مسافت و همچنین ارزانی خدمات پزشکی و سلامت در مقایسه با کشورهای حاشیه خلیج فارس، بسیار مورد توجه مردمان این مناطق است. همچنین رعایت جنبه‌های شرعی و مذهبی در ارائه این خدمات، از دیگر دلایل توجه این کشورهای مسلمان‌نشین به ایران به شمار می‌رود.

علاوه بر اینها، کشورهای اروپایی نیز به دلیل ارزانی و نیز خوشنامی ایران در پزشکی و به صورت خاص جنبه‌های مشخصی از خدمات درمانی از جمله جراحی‌های زیبایی و چشم، ایران را به عنوان یک مقصد درمانی در نظر دارند. ارمنستان، جمهوری آذربایجان، تاجیکستان، افغانستان و پاکستان نیز از جمله دیگر کشورهایی هستند که به دلیل بعد مسافت از یک سو و وجود اشتراکات فرهنگی، زبانی و مذهبی از سوی دیگر، برای دریافت خدمات پزشکی و سلامت به ایران سفر می‌کنند.

البته برتری قابل توجه امکانات و دانش پزشکی ایران در مقایسه با امکانات موجود

وجود جنگ‌های چندساله در منطقه با افزایش نیاز شهروندان کشورهای همسایه به دریافت خدمات پزشکی و سلامت، از جهت دیگر شمار متقاضیان دریافت خدمات سلامت و پزشکی ارزان و باکیفیت را به صورت قابل توجهی افزایش داده

تحقیقات بسیاری انجام شده که نشان می‌دهد هر گردشگر ورودی که با رضایت از مقصد سفر خود بازگردد می‌تواند چهار تا پنج نفر دیگر را برای سفر به آن مقصد تشویق و ترغیب کند؛ این در حالی است که یک گردشگر ناراضی، سبب تغییر نظر ۱۶ نفر از سفر به آن محل می‌شود

در این کشورها به عنوان یک عامل مهم برای انتخاب ایران در این زمینه را نباید از نظر دور داشت.

■ در حالی که کشورهای هم‌چون هند، ترکیه و تایلند در زمینه گردشگری سلامت بسیار پیشرو هستند، ایران چه حرفی برای گفتن می‌تواند داشته باشد؟ به بیان دیگر چرا افراد متقاضی خدمات سلامت و پزشکی باید در میان این همه گزینه مطلوب‌تر و مناسب‌تر ایران را به عنوان مقصد سفر خود برگزینند؟

قطعاً این کشورها به صورت سازماندهی‌شده‌تری در این زمینه کار کرده‌اند و بدیهی است که گردشگران بیشتری را به خود جذب کنند اما ایران نیز از منظرهای دیگر صاحب مزیت نسبی است و قطعاً افرادی که در حال حاضر برای درمان به ایران سفر می‌کنند، با بررسی تمام گزینه‌های موجود و مقایسه مقاصد مطرح در نهایت ایران را به عنوان مقصد خود برگزیده‌اند؛ امری که نشان‌دهنده وجود مزیت‌های نسبی ایران در بسیاری از حوزه‌هاست. از این‌رو اگر بتوانیم این دلایل را احصا و تقویت کنیم گام بلندی در زمینه برندسازی کشور در گردشگری سلامت برداشته‌ایم. همچنین همان‌طور که پیش از این ذکر شد، در صورتی که این گردشگران با رضایت کشورمان را ترک کنند، با تبلیغات مثبت دهان‌به‌دهان، روزبه‌روز بر شمار افرادی که متقاضی دریافت خدمات سلامت و پزشکی در ایران هستند، افزوده خواهد شد.

گردشگری حلال افقی نو فراروی صنعت گردشگری ایران

گردشگری حلال (Halal tourism) به‌عنوان محصول و مدلی جدید در صنعت گردشگری حاصل کمک سازمان کنفرانس اسلامی با تعیین استانداردهای آن، افقی نو و روشن را فراروی صنعت گردشگری ایران قرار داده است. در این نوع از گردشگری عمل به آداب شرعی از سوی مسلمانان در طول سفر و مشارکت در برنامه‌های تفریحی و استفاده از خدمات حلال از جمله غذای حلال موردتوجه است. در حالی شاخص‌های خاص در گردشگری حلال موردتوجه و نیاز مسافران قرار گرفته است که در ایران سال‌های سال است همین شاخص‌ها بدون صدور گواهینامه‌ای با عنوان گردشگری حلال به گردشگران داخلی، خارجی مسلمان و غیرمسلمان در کشورمان ارائه می‌شود. در این میان رشد تقاضا در عرصه جهانی و استقبال از گردشگری حلال با توجه به ظرفیت موجود در عرصه گردشگری ایران در حقیقت افقی نو و روشن برای رشد و توسعه گردشگری کشورمان به ارمغان می‌آورد که لازمه‌اش معرفی هرچه بیشتر و بهتر آن به جهان است. مشهد با محوریت گردشگری زیارت سال‌های سال است موردتوجه و استقبال میلیون‌ها زائر و مسافر داخلی و خارجی قرار دارد و همچون آئینه تمام‌نما و نمادی از این محصول جدید در عرصه گردشگری می‌باشد.

ادامه داد: به‌طور جد لازم است از این فرصت و ظرفیت در عرصه گردشگری حلال در بستر بازاریابی و تبلیغ به‌عنوان نقش محوری استفاده شود. وی گفت: باید با تعیین استانداردها و شاخص‌های لازم برای ایران مرکزیت گردشگری حلال را در سطح منطقه کسب کرد. رحمانی موحد افزود: گردشگری حلال صرفاً برای گردشگران مسلمان و کشورهای اسلامی نیست بلکه سلامت، امنیت غذایی و خدمات در این نوع خاص از گردشگری جاذبه‌ای برای همه انسان‌ها و گردشگران خارجی شده است. وی ادامه داد: با معرفی برند گردشگری حلال در ایران و مشهدالرضا به‌خوبی می‌توان نسبت به جذب گردشگران خارجی بی‌شمار اقدام کرد و از دستاوردهای مختلف حضور گردشگران خارجی بهره‌مند شد.

گفت: بیشترین ظرفیت توجه و بیشترین شمار گردشگران در حوزه زیارت و حلال کشورمان در مشهد متمرکز است. وی گردشگری حلال و توسعه آن را از مهم‌ترین رویکردهای سازمان میراث فرهنگی ذکر و بیان کرد: انتخاب کلان‌شهر مشهد به‌عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۷ میلادی فرصت و جایگاهی است که باید از آن به‌خوبی بهره‌برداری تا ظرفیت‌ها درآمیخته شود که به سمت محوری شدن ایران در توسعه گردشگری حلال پیش برویم. رحمانی گفت: مدعی هستیم بیش از سه دهه است که در ایران ضوابط، معیارها و شاخص‌های حلال برای گردشگران دایر بوده است بنابراین بسترهای توسعه این دیدگاه در عرصه گردشگری بین‌المللی برای جمهوری اسلامی ایران به‌خوبی فراهم است. معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی

مشهد نقطه قوت توسعه گردشگری حلال

معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بر جایگاه مشهد در توسعه گردشگری حلال تأکید و بیان کرد: این کلان‌شهر مذهبی و جذاب برای گردشگران داخلی و خارجی نقطه قوتی به‌منظور معرفی ایران به‌عنوان محور گردشگری حلال در جهان است. به گزارش ایرنا، مرتضی رحمانی موحد

گردشگری حلال سیاستی نو برای توسعه

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی گفت: شعار «گردشگری حلال، ظرفیت ایرانی» به عنوان یک توان ویژه باهدف توسعه صنعت گردشگری در کشور مورد توجه و برنامه ریزی قرار گرفته است.

حسین زارع صفت افزود: به همین دلیل در زمینه های مختلف ایده های ارائه شده به جشنواره ملی مشارکت در گردشگری در اختیار معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی گذاشته و جمع آوری شد تا از میان مشارکت کنندگان تعدادی ایده های برگزیده انتخاب شوند.

وی ادامه داد: گرچه جشنواره در سطح ملی برگزار گردید اما به واسطه جایگاه و ظرفیت عظیم بین المللی رویداد مشهد ۲۰۱۷ برگزاری مراسم اختتامیه جشنواره ملی مشارکت گردشگری در مشهد برگزار خواهد شد.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی گفت: مشهد به عنوان محور گردشگری حلال و گردشگری زیارت ظرفیت های فراوان و ناشناخته ای دارد که نیازمند شناسایی و معرفی به جهانیان و علاقه مندان حوزه گردشگری است.

وی در ادامه اظهار کرد: مشهد پایگاه اصلی گردشگری حلال در ایران است زیرا حداقل نیمی از گردشگران خارجی ورودی به کشورمان این شهر را به عنوان مقصد اصلی خود انتخاب می کنند.

زارع صفت افزود: ماهیت گردشگری در ایران گردشگری حلال است و اغلب استانداردهای جهانی هم اکنون در کشور ما پیاده سازی و اجرا می شود.

وی ادامه داد: هتل آرمان در مشهد جزو نخستین هتل های کشور است که موفق به دریافت گواهینامه گردشگری حلال شده است.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی گفت: روند ارزیابی شاخص ها و استانداردهای گردشگری حلال در دیگر تأسیسات گردشگری این استان

و صدور گواهینامه حلال آغاز شده است. وی تأکید کرد: باید برای نقش آفرینی مشهد در رویداد سال ۲۰۱۷ میلادی به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام هر چه زودتر آماده شد و از مهم ترین این آمادگی ها صدور گواهینامه گردشگری حلال و معرفی برند حلال در تأسیسات گردشگری مشهد به گردشگران خارجی است.

گردشگری حلال وجه امتیازی برای ایران

رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی نیز معتقد است: گردشگری حلال وجه امتیازی برای صنعت گردشگری در ایران است که باید با معرفی هر چه بیشتر و بهتر این امتیاز به جهانیان نسبت به توسعه صنعت گردشگری اقدام شود.

حجت الاسلام نصرالله پژمان فر افزود: گردشگری حلال در مشهد نمادی است که حضور سالانه میلیون ها گردشگر خارجی گویای این حقیقت می باشد.

وی گردشگری حلال را جاذبه ای برای گردشگران جهان و ایران را مهد گردشگری حلال توصیف و بیان کرد: گردشگری از جمله صنایع مهم در دنیای امروز است که آثار و نتایج متفاوتی برای هر کشور بهره برنده از این فرصت فراهم می کند.

نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: نتایج مثبت اقتصادی صنعت گردشگری در کشور مقصد به گونه ای است که این صنعت برای اغلب کشورهای جهان مهم و مورد توجه بوده و آثار فرهنگی آن نیز از جنبه ها و آثار مهم این صنعت است.

وی گفت: در صورت مدیریت خوب و مطلوب صنعت گردشگری در کشور مقصد گردشگران با فرهنگ، آداب و رسوم و توانمندی های آن خطه آشنا می شوند و به تبع این آشنایی فرهنگ کشور مقصد توسعه و به کشورهای مختلف انتقال پیدا می کند.

حجت الاسلام پژمان فر افزود: همچنین بسیاری از مسائل سیاسی و بحران های جهانی با حضور گردشگران در کشورها حل و رفع می شود. رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ادامه داد: با توجه به شرایط اقتصادی

و ضرورت عبور از اقتصاد وابسته به نفت باید صنعت گردشگری بیش از گذشته در ایران فعال شود.

رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ادامه داد: غذا، محیط پاک و اماکنی که از سلامت اخلاقی و آرامش لازم برخوردارند از ظرفیت هایی است که باید بیش از پیش به گردشگران جهان معرفی شود.

وی گفت: بر این اساس گردشگری حلال در ایران وجه امتیاز ما نسبت به کشورهای دیگر است و نقطه قوتی می باشد که به خصوص در کلان شهر مشهد باید بیشتر به آن توجه شود.

مشهد ۲۰۱۷ آماده درخشش جهانی

معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی نیز گفت: کلان شهر مشهد با آغاز روند صدور گواهینامه حلال برای تأسیسات گردشگری و واحدهای اقامتی، در مراحل نهایی آمادگی به منظور استقبال از رویداد مشهد ۲۰۱۷ در بخش اقامت و خدمات است.

سید جواد موسوی افزود: مشهد پارسال میزبان پنج میلیون و ۲۰۰ هزار گردشگر خارجی بود که بخش قابل توجه آن ها را گردشگران مسلمان تشکیل می دهند.

وی ادامه داد: عراق با یک میلیون و ۴۰۰ هزار گردشگر رتبه اول را در میان گردشگران خارجی مشهد دارد و دومین جایگاه با یک میلیون گردشگر متعلق به جمهوری آذربایجان است.

معاون اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی گفت: سال به سال شاهد افزایش شمار ورود گردشگران خارجی به مشهد هستیم بنابراین باید ارتقای کیفی و کمی خدمات بیش از پیش صورت گیرد.

وی افزود: لازم است برند گردشگری حلال هر چه بیشتر و بهتر در سطح ملی و بین المللی معرفی و شناسانده شود تا شاهد سفر شمار بیشتری از گردشگران خارجی به مشهد باشیم.

چالش‌های تجارت الکترونیک در ایران با نگاهی به استارت آپ‌ها

منبع: Forrester and ChannelAdvisor forecast
دکترای امور مالی از دانشگاه کلن آلمان و
مدیرعامل و بنیانگذار بامیلو

آنلاین و استفاده از خدماتی است که تجارت الکترونیک در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد. در حال حاضر ضریب نفوذ اینترنت در ایران بهتر از بسیاری از کشورهای منطقه است، اما کیفیت اینترنت نسبت به کشورهای دیگر، به ویژه کشورهایی که سهم بیشتری از تجارت الکترونیک دارند بسیار پایین‌تر است. طی سال‌های اخیر، با توجه به رشد کمی مصرف‌کنندگان اینترنت اتفاق مؤثری در کیفیت این خدمات اتفاق نیفتاده است. بخشی از دلایل فراگیر شدن استفاده از اینترنت در بین ایرانیان، افزایش گرایش ایرانیان به استفاده از موبایل‌های هوشمند بوده، تعداد زیادی از کاربران اینترنت در حال حاضر از طریق تلفن همراه خود به فضای مجازی ارتباط دارند. ارائه اینترنت باکیفیت از طریق اپراتورهای تلفن همراه گام مؤثری در فراگیری اینترنت در ایران بود، اما این خدمات از سوی اپراتورها هنوز در اختیار همه مردم نیست و کیفیت مطلوبی نیز ندارد.

توسعه پوشش اینترنتی از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌تواند تحول بزرگی در ارتقای سطح کیفیت زندگی مردم در سراسر ایران ایجاد کند. شاید جالب باشد بدانید فروشگاهی مثل بامیلو از روستاهای دورافتاده ایران مشتری دارد، این یعنی بسیاری از مردم آگاهانه از مزایای اینترنت استفاده می‌کنند و توسعه کیفی اینترنت می‌تواند اتفاق مؤثری در بالا بردن سطح رفاه مردم و بهبود وضعیت در همه بخش‌ها از جمله آموزش،

را به خود اختصاص داده است، اما پیش‌بینی می‌شود این صنعت در ۱۰ سال آینده تحول عظیمی در اقتصاد جهان ایجاد کند. جامعه جهانی به شدت متأثر از رشد تکنولوژی است، کشور ما نیز از این جریان مستثنا نیست. تعداد زیادی از جوانان ایرانی تقریباً همه ساعات روز را در فضای مجازی سپری می‌کنند و به مزایای خرید آنلاین نیز واقف هستند ولی حتی یک‌بار هم به شیوه آنلاین از سایت‌های خارجی خرید نکرده‌اند. این یعنی حجم انبوهی از مشتریان آماده خرید و البته بازاری مهیا برای رشد تجارت الکترونیک به‌عنوان یک صنعت نوپا و مبتنی بر دانش.

تجارت الکترونیک در سال‌های اخیر با حضور شرکت‌های مختلف که خدمات گوناگونی ارائه می‌کنند تغییراتی را در بازار ایران ایجاد کرده است. این شرکت‌ها بسیاری از امور روزمره مردم چون سفر، حمل‌ونقل، غذا، سرگرمی و خرید را از دریچه فضای مجازی و خدمات الکترونیک ساماندهی می‌کنند و علاوه بر تغییر در سبک زندگی مشتریان، در فضای کسب‌وکار ایران نیز مؤثر بوده‌اند.

این شرکت‌ها با فعالیت گسترده خود در این مدت معنای برخی از رفتارهای خرید را نیز تغییر داده‌اند، به‌طور مثال تنها بامیلو همراه بیش از شش میلیون بازدیدکننده از سراسر ایران دارد، این تعداد بازدیدکننده چندین برابر بازدیدکنندگان مجتمع‌های تجاری بزرگ در ایران است. چنین اعدادی نشان‌دهنده تقاضا و علاقه کاربران ایرانی به حضور در فضای

ایران دومین اقتصاد بزرگ در خاورمیانه با ۴۰۰ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی است. ضریب نفوذ اینترنت ۷۰ درصدی و نفوذ ۲۶ درصدی موبایل در بین ایرانیان و علاقه‌مندی آنان به استفاده از اینترنت و حضور در فضای مجازی باعث شده تا ایران بتواند به‌عنوان یکی از کشورهای در حال رشد در عرصه تجارت الکترونیک شناخته شود.

کسب‌وکارهای مبتنی بر فناوری به‌عنوان یکی از ارکان اقتصادی روز دنیا در ایران به شدت در حال رشد است و به نظر می‌رسد انقلابی تدریجی را در صنعت ایران پدید خواهد آورد. ایران علاوه بر تمرکز روی تولیدات نفتی، ساخت‌وساز، صنایع مکمل و... که منابع اصلی اقتصادی ایران محسوب می‌شوند، دارای ثروتی گرانبها متشکل از نیروهای جوان و پیشرو در تکنولوژی است که در حال پیوستن به جریان پرشتاب و قدرتمند رشد اقتصادی کشور هستند.

در سال‌های اخیر برای اولین بار، بخش‌هایی مثل مخابرات، تجارت الکترونیک، کشاورزی، فناوری اطلاعات و سرگرمی، رشد قابل توجهی کرده‌اند. این موضوع نشان‌دهنده ظرفیت‌های قابل توجه ایران برای توسعه اقتصاد غیرنفتی است. تجارت الکترونیک به‌عنوان یکی از صنایع نوین در جهان، به بازار ایران نیز راه یافته و به سرعت در حال گسترش است.

در کشورهای اروپایی سهم تجارت الکترونیک از بازار هنوز زیر ۱۰ درصد است؛ در ایران نیز این صنعت تنها نیم‌درصد از سهم بازار

اقتصاد و فرهنگ ایجاد کند. به غیر از کیفیت، قیمت اینترنت نسبت به بسیاری از کشورهای بیشتر است.

حتی بسیاری از استارت‌آپ‌هایی که در حوزه تجارت الکترونیک فعالیت می‌کنند، ناچارند رقم هنگفتی را برای استفاده از اینترنت در نظر بگیرند. این مبلغ برای بسیاری از شرکت‌های نوپا رقم قابل ملاحظه‌ای است. شاید بتوان گفت یکی از مهم‌ترین رسالت‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در این سال‌ها ایجاد یک شبکه اینترنت با کیفیت، ارزان و منعطف برای ساخت یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد امروز ایران یعنی تجارت الکترونیک باشد.

شکل‌گیری استارت‌آپ‌های مختلف که سعی دارند همه امور روزمره از خرید غذا تا لوازم زندگی، گل، مواد غذایی، تفریحات و... را به شکل الکترونیک ارائه دهند نشان می‌دهد این صنعت آینده اقتصاد ایران را در گرو خود خواهد کرد؛ و این بدین معناست که سیاست‌گذاران و مدیران دولتی باید آگاه باشند که بدون کسب‌وکارهای مبتنی بر فناوری آینده روشنی در انتظار اقتصاد ایران نیست، سیاست‌گذارانی که ذهن‌شان اسیر باورهای سنتی در حوزه اقتصاد نیست فرصت‌های نهفته در این بخش را درک خواهند کرد و برای اقتصاد نوین ایران در قرن ۲۱ برنامه‌ریزی خواهند کرد.

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های اقتصادی در سال‌های اخیر مسئله بیکاری بوده، معضلی که راه‌حلی به‌جز تقویت و تشویق کارآفرینان ندارد. به‌رغم تمام مشکلاتی که طی سال‌های گذشته کارآفرینان در ایران با آن روبرو بوده‌اند از جمله عدم دسترسی به سرمایه کافی، زیرساخت‌های لازم و اثرگذاری ضعیف، یک فرهنگ کارآفرینی مثبت و قوی در کشور شکل گرفته که بیشتر از سوی جمعیت جوان هدایت می‌شود.

جوانان ایرانی باهوش و مستعدی که آماده هستند می‌توانند کارآفرینانی موفق باشند که اقتصاد ایران را متحول کنند. اشتیاق جوانان ایرانی برای ایجاد کسب‌وکار نوپا، منجر به ایجاد اکوسیستمی فعال، به‌روز و متکی بر جدیدترین فنون و علوم روز دنیا شده است. این گروه شامل برنامه‌نویسان حرفه‌ای، نظریه‌پردازان، استراتژیست‌ها، نوآوران و بازرگانان جوان ایرانی هستند که توانسته‌اند توجه جهانیان را نیز جلب کنند.

بررسی سیستم‌های موفق کارآفرینی در کشورهای مختلف نشان می‌دهد برای تقویت و هدایت این جریان مثبت اقتصادی باید روش‌های نوینی را در سیاست‌گذاری و حمایت‌های دولتی در ایران پایه‌ریزی کرد. من هر روز با مربیان، سرمایه‌گذاران، کارآفرینان

و بنیان‌گذاران موفق در سراسر جهان صحبت می‌کنم و می‌بینم که این افراد برای افزایش ضریب موفقیت کسب‌وکار خود به مناطق و کشورهای بهتری که خدمات بهتری به کسب‌وکارهای نوپا ارائه می‌دهند مهاجرت می‌کنند. به‌عنوان مثال یکی از این کارآفرینان اخیراً از لندن به برلین مهاجرت کرد، چراکه در برلین تسهیلات و خدمات مطلوبی برای استارت‌آپ‌ها در نظر گرفته شده است.

برلین این روزها به محلی برای تمرکز بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا تبدیل شده است. معتقدم نظام حمایت از استارت‌آپ‌ها باید در قالب ارائه تسهیلات مختلف و معافیت‌های مالیاتی برای شرکت‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات کارآفرینان بیشتری را جذب کند و در ثبات فضای این اکوسیستم مؤثر باشد.

سعی کرده‌ام در این فرصت به هفت محور اساسی در جامعه که منجر به تقویت و رشد اکوسیستم کسب‌وکارهای نوپا می‌شود، اشاره کنم. این محورها در جهات مختلف وضعیت فعلی ایران را توصیف می‌کند و چشم‌انداز متفاوتی را برای سیاست‌گذاران فراهم می‌کند تا بتوانند از نگاه یک کسب‌وکار دانش‌بنیان که توانسته در فضای تجارت

شکل‌گیری استارت‌آپ‌های مختلف که سعی دارند همه امور روزمره از خرید غذا تا لوازم زندگی، گل، مواد غذایی، تفریحات و... را به شکل الکترونیک ارائه دهند نشان می‌دهد این صنعت آینده اقتصاد ایران را در گرو خود خواهد کرد

جوانان ایرانی باهوش و مستعدی که آماده هستند می‌توانند کارآفرینانی موفق باشند که اقتصاد ایران را متحول کنند. اشتیاق جوانان ایرانی برای ایجاد کسب‌وکار نوپا، منجر به ایجاد اکوسیستمی فعال، به‌روز و متکی بر جدیدترین فنون و علوم روز دنیا شده است

الکترونیک ایران طی دو سال رشد قابل توجهی کسب کند به این اکوسیستم بنگرند.

۱- شروع کسب‌وکار

کارآفرینان الزاماً حقوق‌دان یا حسابدار نیستند و بسیاری از آن‌ها درباره استخدام حسابدار و وکیل اطلاعات زیادی ندارند؛ اما کارهای اداری در ایران هنوز پیچیده و زمان‌بر است و نیازمند اطلاعات و مهارت‌های حقوقی است. کاغذبازی، امضا گرفتن، مراجعه به دفاتر اسناد رسمی، افتتاح حساب‌های بانکی، ارائه مدارک

شناسایی و مراجعه حضوری و مکرر به ادارات را به کارآفرینان تحمیل می‌کند.

اما شاید جالب باشد بدانید در کشوری مثل آلمان و شهری چون برلین که به‌نوعی پایگاه کارآفرینان جوان اروپایی است، پروسه تأسیس شرکت به‌طور کامل الکترونیکی است و کاملاً از سوی دولت حمایت می‌شود. نمونه بهتر، کشور استونی است که در کارآفرینی در جهان پیشرو است؛ در استونی تأسیس شرکت چند دقیقه بیشتر طول نمی‌کشد.

یک کارآفرین در استونی بدون هیچ سرمایه‌ای می‌تواند کسب و کار خود را آغاز کند، در حالی که فرآیند آغاز به کار در ایران بسیار طولانی است. یک کارآفرین ابتدا باید منتظر گواهی عدم سوء پیشینه بماند، با توجه به نوع کسب و کار مجوزهای لازم را بگیرد، مبالغی به دفاتر اسناد رسمی بپردازد، در صف بانک بماند و درگیر بوروکراسی پیچیده اداری شود. برای کل این فرآیند تقریباً باید ۳۰ روز زمان صرف کند و بیش از ۸۰۰ هزار تومان برای اخذ مجوزهای لازم برای آغاز کسب و کار خود بپردازد. البته انتخاب نام برای ثبت شرکت، خود داستان پیچیده و دشواری است.

بخشی از چالش‌های استارت‌آپ‌ها مربوط به شروع کسب و کار است، بخشی دیگر مربوط به خطرپذیری آنها و احتمال شکست است که برای بسیاری از استارت‌آپ‌های دنیا اتفاق می‌افتد. از آنجا که کارآفرینان باید قدرت ریسک بیشتری داشته باشند لازم است برای پذیرش خطر، از هزینه‌های شکست کاست. علاوه بر آسان کردن شرایط اولیه برای راه‌اندازی یک کسب و کار باید شرایط قانونی ساده‌تری نیز برای شکست احتمالی استارت‌آپ‌ها هم فراهم شود و هزینه‌های شکست برای کارآفرینان را به حداقل ممکن رساند. تجربه کشور استونی نشان داده که دولت الکترونیک می‌تواند به شیوه‌ای بهینه و موثر با اقتصاد مدرن و دیجیتالی هماهنگ باشد.

۲- مشوق‌های سرمایه‌گذار

راه‌اندازی یک اکوسیستم پویا برای کارآفرینی، به‌ویژه در حوزه تجارت‌های مبتنی بر فناوری، نیازمند سرمایه‌گذاری افرادی است که به سرمایه‌گذاری خطرپذیر آگاهند. واقعیت اینجاست که ایران نسبت به کشورهایی چون ترکیه، امارات و قطر سرمایه‌گذاران خطرپذیر کمتری دارد.

شاید با ترکیب روش‌هایی مثل معافیت‌های مالیاتی یا تسهیلات بانکی و حمایت‌های دولت از طرح‌های توجیهی استارت‌آپ‌ها و سرمایه‌گذاران آنها، بتوان سرمایه‌گذاران را برای ورود در حوزه سرمایه‌گذاری خطرپذیر تشویق

کرد.

دولت و نهادهای مدنی می‌توانند در موفقیت استارت‌آپ‌ها موثر باشند و با ارائه خدمات و امکاناتی مثل فضای کار، فراهم کردن زیرساخت و ارتباطات هوشمند به کسب و کارهای جوان کمک کنند. در صورت عدم حمایت دولت و نهادهای سیاستگذار بخش زیادی از انرژی استارت‌آپ‌ها صرف تامین منابع مالی و جذب سرمایه‌گذار خصوصی خواهد شد.

اما این حمایت به معنی اثرگذاری مستقیم دولت در فضای استارت‌آپی نیست. دولت نباید درباره این که چه کسب و کاری استحقاق دریافت تسهیلات را دارد تصمیم‌گیری کند. در چنین شرایطی کسب و کارها به جای توجه به نوآوری، جلب رضایت مشتری، جذب سرمایه‌گذار واقعی و سودآوری، به دنبال تامین نظر دولت خواهند رفت. در عوض دولت می‌تواند با فراهم کردن تسهیلاتی برای سرمایه‌گذاران، آنها را تشویق کند تا در استارت‌آپ‌های مستعد سرمایه‌گذاری کنند.

۳- مشوق‌های استخدامی و اجتماعی

یکی از مراحل مهم در شکل‌گیری یک استارت‌آپ، استخدام نیروی انسانی است. معمولاً بنیانگذاران بیشتر وقت خود را صرف انتخاب و استخدام کارمندان خود می‌کنند. در ایران استعدادهای زیادی وجود دارند، ولی شرکت‌های تازه‌تاسیس نسبت به شرکت‌های بزرگ شانس کمتری برای استخدام نیروهای باکیفیت دارند، چون نمی‌توانند حقوق‌های بالایی پرداخت کنند.

اما دولت می‌تواند برای کمک به استارت‌آپ‌ها، برای جذب نیروی انسانی متخصص پروسه بیمه کارکنان را ساده کرده و بخشی از هزینه‌های آن را به ویژه در سال‌های نخست تقبل کند. این خدمات از سوی دولت به کاهش هزینه‌های استخدام و امکان‌افزایش شدن این رقم به درآمد کارمندان منجر خواهد شد و

شرایط را برای استخدام نیروی انسانی باکیفیت به جای بهره‌مندی از شرکت‌های پیمانکاری که همکاری با آنها هیچ امنیت شغلی برای کارکنان ندارد، فراهم خواهد کرد.

۴- خوشامد گویی به مهاجران

مهاجرت افراد نخبه از کشورهای دیگر که در حوزه تکنولوژی پیشرو هستند راهکار خوبی برای انتقال تجربه و دانش در کسب و کارهای جدید در ایران است. دانش و تخصص غیربومی می‌تواند کارآفرینان ایرانی را در ساخت یک شرکت با تخصص‌های متنوع یاری دهد و شبکه گسترده‌ای از ارتباطات بین‌المللی را برای آنها ایجاد کند.

دولت با آسان کردن فرآیند استخدام نیروهای متخصص غیربومی به استارت‌آپ‌ها در حوزه‌های جدید اقتصادی مثل تجارت الکترونیک می‌تواند در انتقال فناوری و بومی‌سازی تجربه‌های بین‌المللی موثر باشد. گسترش ارتباطات حرفه‌ای با دیگر کارآفرینان دنیا کمک می‌کند تا اقتصاد ایران بیش از پیش با اقتصاد جهانی آشنا شود و بتواند حضور موثری در بازارهای جهانی داشته باشد.

۵- آموزش و زبان

تعداد زیادی از تحصیل‌کردگان متخصص در رشته‌های آی‌تی، برنامه‌نویسی و مهندسی نه‌تنها در ایران بلکه در خارج از ایران نیز به دنبال شغل می‌گردند. جالب است بدانید مهارت انگلیسی صحبت کردن ایرانیان تحصیل‌کرده از مردم ترکیه ضعیف‌تر است. در کل رتبه ایران در شاخص تسلط به زبان انگلیسی ۵۹ ۶۷ است و در بین ۷۰ کشور رتبه ۵۶ را به خود اختصاص داده است. البته این رتبه بسیار بهتر از قطر، کویت، عمان و عربستان سعودی است. آموزش زبان‌های خارجی به ویژه زبان‌های رایج در منطقه مثل عربی و انگلیسی مساله‌ای است که می‌تواند ایران را برای رقابت با اقتصاد جهانی آماده سازد.

به گزارش اکونومیست، تسلط به زبان دوم در بین مردم انگلستان باعث رشد چهاردرصدی درآمد آنها می‌شود. این رقم برای بسیاری از کشورهای دیگر به بیش از ۳۰ درصد هم می‌رسد. برخی از مستندات نشان می‌دهد، تسلط به زبان انگلیسی در بین متخصصان فناوری اطلاعات باعث افزایش چشمگیر درآمد آنها خواهد شد. اقتصاد ایران برای گسترش یافتن و رقابت با کسب و کارهای بین‌المللی نیازمند توجه بیشتر در بخش آموزش به ویژه موضوع زبان‌آموزی است.

۶- مشوق‌های قانونی

سختی‌های شروع یک کسب و کار در ایران را لمس کرده‌ام و فکر می‌کنم برای ایجاد فضایی مناسب برای کارآفرینی، لازم است شرایط حقوقی و قانونی برای راه‌اندازی و تعطیلی یک استارت‌آپ تسهیل شود. نظام حقوقی و جامعه نباید کسب و کاری را که شکست‌خورده تنبیه کند. متأسفانه در فرهنگ ایرانی ورشکستگی با سرزنش و ناراحتی از سوی جامعه همراه است، در حالی که در فرهنگ استارت‌آپی شکست به معنی آموختن شیوه‌های پیروزی است. یک کارآفرین جوان بدون حمایت جامعه نمی‌تواند کسب و کاری را چند بار آغاز کرده و شکست بخورد و در نهایت طعم موفقیت را بچشد.

دولت با تشویق بانک‌ها برای کمک به کسب و کارهای کوچک و استارت‌آپ‌ها می‌تواند کمک بزرگی به ساخت بستر کارآفرینی در ایران انجام دهد. بانک‌ها می‌توانند کمی نسبت به کسب و کارهای کوچک و نوپا با انعطاف برخورد کنند. در ضمن دولت با حمایت از سرمایه‌گذاران و چشم‌پوشی از تنبیه کسب و کارهای ناموفق می‌تواند در توسعه کسب و کارهای نوین نقش موثری ایفا کند.

۷- فرهنگ سیاسی و کسب و کارها

در حال حاضر حمایت‌های عملی کمی از سوی دولت برای کسب و کارها وجود دارد. تفکر غالب در دولت این است که استارت‌آپ‌ها یک فعالیت تفننی، سرشار از ایده و خالی از علم مدیریت برای موفقیت هستند.

اما لازم است سیاستگذاران به فرصت‌های نهفته در فضای استارت‌آپ‌ها در صنعت‌های مختلف مثل معدن، انرژی، گردشگری و... توجه کنند. کارآفرینان نیز نیاز دارند تا به عنوان یک کسب و کار آینده‌دار و اشتغال‌زا که تفننی نیستند و علاوه بر ایده روش‌های موثر برای موفقیت و سودآوری را می‌دانند، شناخته شوند.

اکوسیستم کسب و کارهای نوپا در ایران از نژادی است که با خلق راهکارهای نو آماده است تا تغییراتی بنیادین در همه صنایع به ویژه صنایع نوین که مبتنی بر فناوری هستند ایجاد کنند. کسب و کارهای جوان و کوچک می‌توانند ریسک کمتر و بازدهی بیشتری نسبت به کسب و کارهای بزرگ داشته باشند و یک اقتصاد سالم نیازمند فضای رقابتی سالم برای همه کسب و کارهای نوپاست.

IDEAS VISION SUCCESS
PLAN
start-up

استارت آپ های موفق ایرانی

COMPETITION MARKETING

می شود.

این ایده اولین بار در ایران توسط سایت تخفیفان پیاده سازی شد. تخفیفان، اولین استارت آپ بزرگ ایرانی است که یک خانم، آن را راه اندازی کرده و مدیریت می کند. نازنین دانشور، این سایت را سال ۹۰ راه اندازی کرد و منابع انسانی اش طی چهار سال، از دو به ۶۰ نفر رسید و حالا بیش از ۲ میلیون کاربر از خدمات این سایت استفاده می کنند.

پیتر تجلر، سفیر سوئد نیز سال گذشته از این استارت آپ بازدید کرد و گفت: «ما چهره جدیدی از ایران می بینیم که کاملا پیشرفته است، بازدید از تخفیفان برای من بسیار جالب بود.»

مرداد ماه ۹۰، این سایت شروع به کار کرد و ۲۰ روز بعد از آن، نت برگ که با ۲۰ میلیون سرمایه خانوادگی اولیه راه اندازی شده بود، حداقل از نظر محبوبیت اینترنتی و میزان بازدید با رتبه ۱۷۲ در ایران و ۹۳۵۹ در جهان، موفق تر از تخفیفان است.

براساس داده های الکسا، تخفیفان در ایران رتبه ۴۵۱ و در جهان ۲۰۲۵۹ را داراست. علیرضا صادقیان، مدیرعامل نت برگ گفته است طی چهار سال برای کاربران ۲ میلیارد تومان تخفیف گرفته که این میزان در ازای ۲۵۰ هزار عدد نت برگ بوده است.

خرید گوشی، لپ تاپ و... اولین مرجع بررسی تخصصی دیجی کالا بود، حالا در صفحه اول این سایت حتی صنایع دستی نیز به چشم می خورد. تبلیغات این شرکت ۱۵۰ میلیون دلاری که روزی یک استارت آپ بود نیز از سطح شهر و ایستگاه های مترو، به برنامه خندوانه رامبد جوان رسیده است.

دیجی کالا که بنابه اعلام اکونومیست بزرگترین استارت آپ اینترنتی ایران به شمار می رود، حالا آن قدر شناخته شده است که نیازی به معرفی آن نباشد. براساس داده های سایت الکسا، دیجی کالا از نظر محبوبیت و بازدید روزانه رتبه ششم را در ایران و رتبه ۵۹۹ را در جهان به خود اختصاص داده است.

Takhfffan.com/Netbarg.com

تخفیف های میلیاری

سایت گروپان، در سال ۲۰۰۸ آغاز به کار کرد و تا سال ۲۰۱۰ موفق شد در قاره های آمریکا، آسیا و اروپا نفوذ کند. در حال حاضر بیش از ۴۰ میلیون نفر از کل دنیا عضو این سایت هستند. گروپان با ۱۰ هزار نفر کارمند به حدی قدرتمند است که مدیران آن بیشه ۶ میلیارد دلاری گوگل را برای خرید آن رد کرده اند. خرید گروهی به این صورت است که کاربران برای خرید یک کالا عضو می شوند و هرچه تعداد بیشتر شود، قیمت خرید آن کالا کمتر

سال گذشته وبسایت هفته نامه اکونومیست، برترین استارت آپ های جهانی را در ۵۰ کشور دنیا از نظر ارزش دلاری بررسی کرد. گوگل با ارزش ۴۱۰ میلیارد دلار در صدر جهان قرار داشت. در این رده بندی همچنین مشخص شده که حداقل ۳۰ کشور جهان، یک استارت آپ با ارزش یک میلیارد دلاری دارند.

اکونومیست، دیجی کالا، آپارات و کافه بازار را نیز بر اساس «گزارش استارت آپ جهانی» سه شرکت اینترنتی بزرگ و برتر ایران معرفی کرد. به جز این رده بندی، اطلاعات دیگری از ارزش دلاری استارت آپ های ایرانی و رتبه بندی آنها در دست نیست. به گزارش همشهری جوان، براساس نظر فعالان استارت آپی و داده های میدانی، چهار استارت آپ بزرگ ایرانی دیگر را نیز معرفی کرده است.

Digikala.com

بزرگ ترین استارت آپ جهانی ایران

۱۰ سال از زمانی که دوقلوهای محمدی به فکر ایجاد سایت جامعی برای فروش و بررسی تخصصی افتادند، گذشته و حالا دیگر کسی نیست که کسب و کار اینترنتی آنها را نشناسد. اگر تا یکی دو سال پیش تنها برای

ارتقاء جایگاه ایران و امارات در درآمد ناخالص ملی سرانه

بر اساس گزارش بانک جهانی رتبه ایران بر حسب درآمد ناخالص ملی سرانه در سال ۲۰۱۵ یک پله بهبود یافت. بر اساس گزارش جولای ۲۰۱۶ بانک جهانی، رتبه ایران بر حسب درآمد ناخالص ملی سرانه در سال گذشته میلادی به رغم کاهش ۴۶ درصدی قیمت نفت، با یک پله بهبود نسبت به سال ۲۰۱۴، به رتبه ۹۰ رسید. بر اساس این گزارش و به نقل از خبر آنلاین، بانک جهانی کشورها را بر حسب میزان درآمد ناخالص ملی سرانه به چهار دسته دارای درآمد پایین، درآمد متوسط پایین، درآمد متوسط بالا و دارای درآمد بالا تقسیم می کند. این گزارش حاکی است، بررسی رتبه بندی کشورها با توجه به معیار برابری قدرت خرید نشان می دهد، کشور قطر با درآمد ناخالص ملی سرانه ۱۴۰۷۲۰ دلار بالاترین رتبه را در برابر قدرت خرید داشته و کشور آفریقای جنوبی با درآمد ناخالص ملی سرانه ۶۰۰ دلار کمترین رتبه را در برابری قدرت خرید بین ۲۱۶ کشور به خود اختصاص داده اند. بر اساس این گزارش، ایران نیز با ۱۷۴۰۰ دلار، رتبه ۹۰ قدرت خرید را به خود اختصاص داد و همچنان در گروه اقتصادهای دارای درآمد متوسط بالا باقی مانده است. گفتنی است، در بین کشورهای منطقه و کشورهای نفتی، تنها ایران و امارات یک پله بهبود در رتبه درآمد ناخالص ملی سرانه خود در سال ۲۰۱۵ را تجربه کردند.

Aparat.com

سودهای میلیون دلاری فیلترینگ

سایت آپارات در بهمن ماه سال ۸۹ توسط شکوری مقدم، راه اندازی شد. نسخه اندروید این سرویس یک سال بعد و IOS آن نیز دو سال بعد در اختیار کاربران قرار گرفت. در آذر ۹۲، اولین مسابقه در آپارات با عنوان «مهمان طهران» با همکاری شهرداری تهران برگزار شد. در اردیبهشت ۹۳ نیز با ایجاد حساب کاربری ریاست جمهوری ایران در آپارات، اولین کانال رسمی در این سرویس معرفی شد. آپارات نیمه اول سال ۹۳ را با نمایش مسابقات جام جهانی در تیرماه، تغییر لوگو در مرداد و برگزاری اولین دوره مسابقات در شهریور ماه، با موفقیت گذراند. در آبان ۹۳ نیز تعداد بازدید روزانه ویدئوهای آپارات از مرز ۴ میلیون بازدید روزانه گذشت و رکوردی جدید برای این سرویس ثبت کرد. آپارات سال گذشته سرویسی برای استفاده کودکان و هم چنین سرویس فیلمو را برای پخش فیلم ها و سریال های ایرانی تهیه کرد. در سال ۹۴ نیز آپاراتی ها با ارائه امکان «زیرنویس»، «پخش زنده برنامه های تلویزیونی» و برگزاری «دوره دوم مسابقات اعجوبه ها» فعالیت و رشد خود را در فضای وب ایران ادامه داده اند. در حال حاضر محبوبیت و بازدید روزانه این سایت براساس داده های سایت الکسا، از دیجی کالا نیز بالاتر است. آپارات در رتبه پنج ایران و ۴۹۹ در جهان قرار دارد.

Caffebazar.com

زنبیل ۲۰ میلیون دلاری

کپی کردن و بومی سازی ایده های غربی، لزوماً بد نیست. به خصوص اگر بحث فضای مجازی در پیش باشد و ایران، کیلومترها عقب تر از دنیا قرار گرفته باشد. تجربه موفق گوگل پلی، برای اولین بار در ایران به شکل زنبیل های کوچک اندرویدی به اجرا درآمد. زنبیل هایی که از برنامه های اندرویدی پر شده و برای صاحبانشان ارزشی ۲۰ میلیون دلاری به همراه آورده اند. رضا محمدی، حسام میرآرمندی و تعدادی از دانشجویان دانشگاه شریف، بهمن ماه ۸۹ این سیستم را طراحی کردند. در حال حاضر بیش از ۱۷ هزار نرم افزار کاربردی اندروید ایرانی تولید شده توسط ۲ هزار توسعه دهنده در کافه بازار ارائه می شود. طبق آمار منتشر شده در اسفند سال ۱۳۹۳، این برنامه ۱۷ میلیون نصب فعال داشته و ۱۴ میلیون نفر نیز در آن حساب کاربری فعال داشته اند.

Divar.ir

از خروس لاری تا چاپارخانه عباسی

رضا محمدی و حسام میرآرمندی، دانشجویان دانشگاه شریف، دو سال بعد از اینکه کافه بازار در تمام گوشی های اندرویدی جا خوش کرد، دیوار را راه اندازی کردند؛ یک اپلیکیشن اندرویدی که در ۴۳ شهر فعال است و به گفته مدیران آن، روزانه ۳۰ هزار آگهی روی آن قرار می گیرد؛ آگهی هایی که از خروس جنگی بوشهری تا چاپارخانه عباسی را برای فروش روی دیوار نصب کرده اند. از زنان خانه داری که به دنبال فروش لوازم بی استفاده خود هستند تا جوان هایی که دنبال خرید و فروش گوشی ها و لپ تاپ های دست دوم می گردند، پای ثابت این برنامه با دسته بندی های دقیق و کاربری آسان هستند. سایت دیوار، دومین استارت آپ بزرگ دانشگاه شریفی ها، براساس داده های سایت الکسا رتبه ۱۸ ایران و ۱۲۳۱ را در جهان داراست. ۸۰ درصد کاربران آن هم مرد و با تحصیلات دانشگاهی هستند.

Sheypoor.com

شیپور چی دیجیتال

چند وقتی است که شیپور هم با تبلیغات گسترده در صدا و سیما، سر و صدای زیادی بلند کرده است. شیپور با صدای بلندش، رتبه ۱۱۲ را براساس محبوبیت و بازدید روزانه در ایران و ۷۲۷۰ را در جهان داراست. این صدا، حتی به شبکه سی ان ان نیز رسیده است. شهریورماه امسال سی ان ان گزارشی از خوش بینی صنایع ایران به رونق اقتصادی در سایه توافق هسته ای منتشر کرد و در آن با رضا اربابیان، مدیرعامل و موسس شیپور مصاحبه کرده بود. اربابیان، مدیرعامل و موسس شیپور مصاحبه کرده بود. اربابیان در آن مصاحبه از ۱۵ برابر شدن شمار کاربران و درآمدزا نبودن استارت آپش خبر داده بود. او گفته بود: «از زمان راه اندازی وب سایت، سه سال است که کارمان را آغاز کرده ایم، اما هنوز درآمدزایی نداریم. فعلاً تلاش می کنیم فرهنگ لازم را ایجاد کنیم؛ فرهنگ خرید کالای دست دوم پیش از این در ایران وجود نداشت.»

گذر تجارت خارجی ایران در نیم سال اول از مرز ۴۲ میلیارد و ۱۴ میلیون دلار

(خریداران و واردکنندگان عمده کشور)

در شش ماهه اول سال جاری صادرات غیرنفتی کشورمان با ۵ و ۹۹ صدم درصد افزایش نسبت به مدت مشابه سال گذشته به ۲۱ میلیارد و ۷۰۶ میلیون دلار رسید. این رقم سال گذشته ۲۰ میلیارد و ۴۷۸ میلیون دلار بود. همچنین واردات کشورمان در این مدت به ۲۰ میلیارد و ۳۰۸ میلیون دلار رسید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲ و ۶۱ صدم درصد کاهش نشان می‌دهد. این آمار حکایت از آن دارد که تراز تجاری جمهوری اسلامی ایران در سال جاری مثبت بوده است.

اقدام عمده صادرات

به گزارش روابط عمومی گمرک ایران، در این مدت میعانات گازی با ۳ میلیارد و ۴۹۶ میلیون دلار عمده‌ترین کالای صادراتی کشورمان بود که البته در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۱۲ و ۸۵ صدم درصد کاهش داشت. همچنین در مدت یادشده ۸ میلیارد و ۶۹۸ میلیون دلار انواع کالای پتروشیمی صادر شد که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲۲ و ۴ صدم درصد رشد نشان می‌دهد.

اقدام عمده واردات

اقدام عمده وارداتی طی شش ماهه نخست سال ۱۳۹۵ به ترتیب شامل ذرت دامی به ارزش ۵۵۱ میلیون دلار، لوبیای سویا به ارزش ۵۰۳ میلیون دلار، برنج به ارزش ۴۷۸ میلیون دلار، قطعات منفصله خودرو به ارزش ۴۳۲ میلیون دلار و انواع وسایل نقلیه به ارزش ۳۵۷ میلیون دلار بود.

خریداران عمده کالاهای ایرانی

چین همچنان بزرگ‌ترین خریدار کالاهای ایرانی است به طوری که در شش ماهه ابتدایی سال جاری حجم صادرات غیرنفتی کشورمان به چین به ۳ میلیارد و ۹۹۸ میلیون دلار رسید که نسبت به مدت مشابه سال گذشته یک و ۹۲ صدم درصد رشد داشته است. پس از چین به ترتیب امارات متحده عربی با ۳ میلیارد و ۴۰۱ میلیون دلار، عراق با ۲ میلیارد و ۹۷۶ میلیون دلار، ترکیه با ۲ میلیارد و ۳۲۱ میلیون دلار و جمهوری کره با یک میلیارد و ۷۸۰ میلیون دلار قرار دارند. صادرات غیرنفتی جمهوری اسلامی ایران به کشورهای چین، ترکیه و

کره جنوبی در این مدت افزایش داشته، اما صادرات غیرنفتی ایران به امارات متحده عربی ۱۸ و ۵۹ صدم درصد و عراق ۳ و ۴۱ صدم درصد کاهش داشته است. همچنین صادرات غیرنفتی ایران به سایر کشورها در این مدت با رشد ۴ و ۱۲ صدم درصدی همراه بوده است.

کشورهای عمده صادرکننده کالا به ایران

آمار تجارت خارجی کشورمان در شش ماهه ابتدایی سال جاری از افزایش واردات کالاهای آلمانی حکایت دارد. صادرات آلمان به ایران در این مدت یک میلیارد و ۱۲۲ میلیون دلار بود که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲۶ درصد افزایش داشت. آلمان پنجمین صادرکننده بزرگ کالا به ایران به‌شمار می‌رود و رتبه‌های اول تا چهارم به ترتیب به کشورهای چین با ۴ میلیارد و ۸۶۰ میلیون دلار، امارات متحده عربی با ۳ میلیارد و ۴۵۷ میلیون دلار، جمهوری کره با یک میلیارد و ۵۷۷ میلیون دلار و ترکیه با یک میلیارد و ۳۲۹ میلیون دلار اختصاص دارد.

آمار مقدماتی مقایسه‌ای صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی (بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی) و واردات طی ۶ ماهه نخست سال‌های ۹۵-۱۳۹۴

فعلیت	۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۵	۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۵	درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال گذشته	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن	دلار
واردات	۱۵۷۸۸	۲۰۳۰۸	۱۷۱۹۸	۲۰۸۵۲	-۸/۲۰	-۲/۶۱	
صادرات	۵۹۱۳۲	۲۱۷۰۶	۴۷۱۳۱	۲۰۴۷۸	۲۵/۴۶	۵/۹۹	

آمار صادرات قطعی (به تفکیک میعانات گازی، پتروشیمی و سایر کالاها) طی ۶ ماهه نخست سال‌های ۹۵-۱۳۹۴

نوع کالای صادراتی	۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۵	۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۵	درصد تغییرات نسبت به مدت مشابه سال گذشته	ارزش (میلیون دلار)	سهم از کل	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	سهم از کل	وزن	دلار
پتروشیمی	۱۸۷۱۹	۸۶۹۸	۴۰/۰۷	۱۲۱۹۵	۷۱۲۸	۲۵/۸۷	۳۴/۸۱	۵۳/۵۰	۲۲/۰۴	
میعانات گازی	۸۹۰۱	۳۴۹۶	۱۶/۱۱	۹۲۱۰	۴۰۱۱	۱۹/۵۴	۱۹/۵۹	-۳/۳۶	-۱۲/۸۵	
سایر کالاها	۳۱۵۱۲	۹۵۱۲	۴۳/۸۲	۲۵۷۲۶	۹۳۴۰	۵۴/۵۹	۴۵/۶۰	۲۲/۴۹	۱/۸۴	
جمع کل صادرات	۵۹۱۳۲	۲۱۷۰۶	۱۰۰	۴۷۱۳۱	۲۰۴۷۸	۱۰۰	۱۰۰	۲۵/۴۶	۵/۹۹	

WORLD TRADE
ORGANIZATION

فریدون خاوند پیامدهای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی را بررسی کرد

الحاق به WTO لازم است اما کافی نیست

کشورها تصمیم گرفته‌اند تیشه به ریشه اقتصادشان بزنند؟ چرا چینی‌ها برای ورود به این سازمان رنج یک مذاکره بسیار دشوار ۱۳ ساله را به جان خریدند؟ چرا ویتنامی‌ها ۹ سال برای ورود به این سازمان مذاکره کردند؟ آیا ایران تافته جدا بافته است که باید همچنان خارج از این سازمان بماند؟ بر این نکته اساسی هم باید تأکید کرد که در میان همه اقتصادهای مهم دنیا، ایران تنها اقتصادی است که هنوز خارج از این سازمان قرار دارد؛ بنابراین، به نظر من، تهدید تلقی کردن سازمان تجارت جهانی با هیچ منطقی نمی‌خواند.

ورود به سازمان تجارت جهانی برای ایران مسلماً یک فرصت است. ولی در این زمینه باید واقع‌بین بود. باید مدام تکرار کرد که ورود به سازمان تجارت جهانی برای ایران به خودی خود معجزه اقتصادی به وجود نمی‌آورد. ورود به این سازمان منافع دارد، ولی هزینه‌هایش را هم باید در نظر گرفت. نکته دیگر آن این است که همه کشورها به یک اندازه از ورود به سازمان تجارت جهانی سود نمی‌برند. برای شمار زیادی از کشورهای پویای آسیایی، به‌ویژه چین، ورود به سازمان تجارت جهانی یک نعمت بزرگ بود. در عوض شماری از کشورها هم هستند که هیچ نفعی از عضویت خود در این سازمان نبرده‌اند. برای کشوری که تنها یکی دو کالای خام را به خارج

میان تهران و واشنگتن مانع از آن می‌شود که ایران و اروپا بتوانند از تمام ظرفیت‌هایی که در روابط میان آن‌ها وجود دارد، استفاده کنند. اتحادیه اروپا، به دلیل اهمیت فراوانی که برای ایران و امکانات بالقوه عظیم آن قائل است، اصرار دارد که ایران هر چه بیشتر در جامعه اقتصادی بین‌المللی و نهادهای آن، از جمله همین سازمان تجارت جهانی، ادغام شود. به بیان دیگر، از دیدگاه این مجموعه بزرگ اقتصادی، برقراری روابط تنگاتنگ با ایران در گرو «عادی شدن» جایگاه این کشور در جامعه بین‌المللی است. همین دیدگاه، شرایط مناسب‌تری را برای از سر گرفتن گفت‌وگوها میان ایران و سازمان تجارت جهانی به وجود می‌آورد.

■ **پس شما معتقدید اتحادیه اروپا می‌تواند در زمینه‌سازی برای الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی مؤثر باشد. در یک نگاه کلی، آیا پیوستن به این سازمان برای ایران یک فرصت است یا آن‌طور که در بعضی از تحلیل‌ها دیده می‌شود، یک تهدید؟**

ایران به‌عنوان یکی از اعضای جامعه جهانی، باید قوانین بازی در نظام بین‌المللی اقتصادی را رعایت کند. سازمان تجارت جهانی، در کنار صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی، یکی از سه ستون اصلی این نظام اقتصادی است. نظام بین‌المللی اقتصادی کنونی مسلماً ایرادهای فراوان دارد، ولی برای رفع این ایرادها، باید از درون تلاش کرد و نه از بیرون، آن‌هم وقتی صدای یک یا چند کشور به‌جایی نمی‌رسد.

کسانی که سازمان تجارت جهانی را برای ایران یک تهدید تلقی می‌کنند، باید اول توضیح بدهند که چگونه ۱۶۴ کشور به این سازمان پیوسته‌اند؟ آیا همه این

الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی موقعیت استراتژیکی است که یک‌سوی آن به خروج ایران از اقتصاد جزیره‌ای منتهی و سوی دیگر تهدیدی جدی برای اقتصاد ایران ترسیم می‌شود. این دیدگاه طی دو دهه اخیر و از اولین روزهای تلاش ایران برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی طرح‌شده و در نبرد با یکدیگر بوده‌اند. در این میان اظهارنظر مقامات ارشد اتحادیه اروپا و اعزام هیات‌های متعدد به ایران، فصل جدیدی را در روابط تجاری فی‌مابین به وجود آورده است. اظهارنظر فدریکا موگرینی مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در خصوص حمایت اتحادیه از ایران برای الحاق به WTO هم در این میان مزید بر علت شد و بر آتش تنور رسانه‌ای این موضوع افزود و در محافل داخلی و خارجی مباحثات در این باره از سر گرفته شد. در چنین فضایی فریدون خاوند، استاد دانشگاه رنه دکارت (پاریس) در گفتگو با تجارت فردا به سؤالات ذیل پاسخ داده است که می‌خوانیم:

■ **علت اصلی استقبال اتحادیه اروپا از پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی را چه می‌دانید؟**

اتحادیه اروپا خواستار فراهم شدن زمینه ورود ایران به سازمان تجارت جهانی است، زیرا اعضای آن، از آلمان و فرانسه گرفته تا اسلوانی و یونان، «عادی شدن» موقعیت این کشور را در شبکه روابط بین‌المللی اقتصادی به سود خود تلقی می‌کنند. می‌دانیم که در پی انعقاد «برجام» ده‌ها هیات اروپایی به تهران آمدند و موافقت‌نامه‌های زیادی میان ایران و اعضای اتحادیه اروپا در زمینه‌های گوناگون به امضا رسید. باین‌همه وجود یک سلسله‌دشواری‌ها به‌ویژه در روابط

می‌فروشد، آزادسازی بازرگانی بین‌المللی چه نفعی دارد؟ تنها کشورهایی می‌توانند از قوانین بازرگانی بین‌المللی استفاده کنند که زیر فشار الزام‌های سازمان تجارت جهانی به بازسازی دستگاه‌های تولید خود و هماهنگ ساختن آن‌ها با نیازهای بازرگانی بین‌المللی پردازند. برای کشوری مانند ایران، هماهنگ شدن با قوانین ناظر بر بازرگانی بین‌المللی می‌تواند به محرکی مؤثر در راه انجام اصلاحات بنیادی اقتصادی بدل شود.

تنها کشورهای می‌توانند از قوانین بازرگانی بین‌المللی استفاده کنند که زیر فشار الزام‌های سازمان تجارت جهانی به بازسازی دستگاه‌های تولید خود و هماهنگ ساختن آن‌ها با نیازهای بازرگانی بین‌المللی پردازند. برای کشوری مانند ایران، هماهنگ شدن با قوانین ناظر بر بازرگانی بین‌المللی می‌تواند به محرکی مؤثر در راه انجام اصلاحات بنیادی اقتصادی بدل شود.

بنگاه‌های متعلق به بخش خصوصی همچنان با نرخ تورمی روبه‌رو هستند که به‌رغم پایین آمدن این نرخ، هنوز حدود سه برابر میانگین جهانی است. نظام ارزی ایران، با حفظ مصنوعی ارزش پول کشور در سطحی بالاتر از نرخ واقعی برابری آن، عملاً صادرکنندگان ایرانی را مجازات می‌کند و به کالاهای وارداتی یارانه می‌پردازد. در این شرایط تولیدکننده و صادرکننده متعلق به بخش خصوصی ایران چگونه می‌تواند خود را با قوانین جاری در فضای رقابت بین‌المللی منطبق کند؟

ورود به سازمان تجارت جهانی برای ایران به خودی خود معجزه اقتصادی به وجود نمی‌آورد. ورود به این سازمان منافع دارد، ولی هزینه‌هایش را هم باید در نظر گرفت

پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی از یک بعد دیگر نیز برای ایران اهمیت دارد. این که ایران، به‌عنوان کشور برخوردار از یک تولید ناخالص مهم، خارج از یک سازمان اقتصادی مقتدر بین‌المللی باقی

بماند، مسلماً به چهره کشور لطمه می‌زند. سرمایه‌گذار خارجی طبعاً از خودش می‌پرسد چرا ایران در سازمان تجارت جهانی حضور ندارد و آیا به چنین کشوری می‌توان اعتماد کرد. این نکته را باید حتماً در نظر گرفت.

■ مهم‌ترین موانع پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی چیست؟

موانع موجود بر سر راه عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی را می‌توان به سه گروه اقتصادی، حقوقی و سیاسی تقسیم کرد.

در عرصه اقتصادی، مهم‌ترین مانع نوع استراتژی صنعتی است که ایران چندین دهه پیش برای خود برگزیده و قصد تغییر آن را هم ندارد. در واقع ایران، همانند بسیاری دیگر از کشورهای در حال توسعه از آغاز فرآیند صنعتی شدن خود به الگوی «صنایع جانشین» روی آورد. در واقع ایران تصمیم گرفت به جای وارد کردن کالاهای خارجی، در زمینه‌هایی که می‌تواند (نساجی، کفش، لوازم‌خانگی، خودروسازی و غیره) صناعی را به وجود بیاورد که در داخل همان کالاها را تولید کنند، البته در چارچوب بازاری فارغ از رقابت و زیر حمایت تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای. قبول این استراتژی در یک قالب زمانی مشخص کاملاً قابل درک است، ولی به شرط آنکه جنبه موقتی آن فراموش نشود.

در زمینه ی حقوقی، ایران باید یک سلسله از متون حقوقی خود را با استانداردها و قوانین سازمان تجارت جهانی هماهنگ کند از جمله در زمینه ی گمرکی، مالیاتی، سرمایه‌گذاری، یارانه‌ها، انتقال تکنولوژی، حقوق مالکیت صنعتی، شرایط مربوط به ثبت و فعالیت شرکت‌ها و غیره.

و سرانجام موانع سیاسی که به نظر من، بیش از همه در راه پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی مشکل ایجاد کرده‌اند. این موانع را هم در درون کشور می‌توان دید و هم در بیرون آن. در درون دستگاه‌های سیاست‌گذاری ایران، بر سر پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی وحدت نظر وجود ندارد. ولی از آن مهم‌تر، موانع بین‌المللی بر سر عضویت ایران در این سازمان بین‌المللی است. فرآیند الحاق هر کشور مستلزم تشکیل یک کارگروه برای بررسی تقاضای عضویت آن کشور است و همه اعضای سازمان می‌توانند در این کارگروه شرکت کنند. گفت‌وگوهای درون این کارگروه یک دوره طولانی از

مذاکرات چندجانبه را دربر می‌گیرد. ایران چگونه می‌تواند از این مرحله به‌سلامت بگذرد اگر تنش‌های موجود در روابطش با ایالات متحده آمریکا در سطح کنونی باقی بماند؟ تصمیم‌گیری در درون سازمان تجارت جهانی، بر پایه یک سنت قدیمی، بر اجماع استوار است، هر چند که اساسنامه سازمان مکانیسم‌های رأی‌گیری و اصل اکثریت و اقلیت را پذیرفته است. اگر آمریکا، مهم‌ترین قدرت اقتصادی جهان، با عضویت ایران در این سازمان مخالف باشد، چه می‌توان کرد؟ و تا زمانی که این مانع برداشته نشود، عضویت ایران در این سازمان تحقق نخواهد یافت. به بیان دیگر پشتیبانی اتحادیه اروپا از فرآیند الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی بسیار مهم است، ولی مشکل مخالفت آمریکا را حل نخواهد کرد.

■ به نظر شما دولت و بخش خصوصی آمادگی لازم برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی را دارند؟

تردید نیست که دولت حسن روحانی، از لحاظ نظری، موافق پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی است. هم رئیس‌جمهوری و هم اعضای گروه اقتصادی و کارشناسی او بارها و بارها تأکید کرده‌اند که هوادار یک اقتصاد «درون‌زا و برون‌گرا» هستند و ضرورت برون‌گرایی، روی آوردن به بازرگانی بین‌المللی و در نتیجه پیوستن به سازمانی است که منتظمت دادوستد میان کشورها را فراهم می‌آورد. باین حال دولت یازدهم، به‌رغم هواداری خود از الحاق به سازمان تجارت جهانی، تاکنون در راه هماهنگ کردن ایران با مقررات این سازمان ابتکار مهمی از خود نشان نداده است. به بیان دیگر طی سه سال گذشته برای بیرون آوردن کشور از گرداب یک اقتصاد دولتی و غیررقابتی، گامی به جلو برداشته نشده است. البته باید پذیرفت که پیشبرد موفقیت‌آمیز گفت‌وگوهای هسته‌ای و امضای «برجام»، زمینه مساعدی را برای «عادی شدن» وضعیت ایران و حضور بعدی این کشور در سازمان تجارت جهانی فراهم آورده است.

در مورد بخش خصوصی ایران و رابطه‌اش با سازمان تجارت جهانی، می‌توان از دو منظر سخن گفت. از لحاظ صرفاً نظری، تردید نیست که بخش مهمی از سخنگویان این بخش به آزادسازی هم در مقیاس داخلی

تنزل رتبه ایران در گزارش کسب و کار بانک جهانی

امیر هوشنگ فتحی زاده

استادیار موسسه مطالعات و پژوهش بازرگانی

آنچه از مطالعه این شاخص و مقایسه آن با خاورمیانه و شمال آفریقا دریافت می‌گردد، عدم کارایی فرایندهای تجاری ایران در صادرات و واردات حتی در مقایسه با کشورهای ضعیف‌تر است و این امر برای جمهوری اسلامی ایران که به دنبال ارتقای روابط تجاری بین‌المللی در دوران پساجرام می‌باشد نتایج منفی در پی خواهد داشت

مغبنون اصلی این تاخیرات بخش خصوصی و شرکت‌های دولتی هستند که با پرداخت هزینه‌های هنگفت انبارداری و حق توقف از یک‌سو و بروز وقفه در خطوط تولید از سوی دیگر، متضرر می‌شوند

۱۰۷ ساعت. زمان لازم برای حمل و نقل داخلی کالاهای صادراتی ۴۲ ساعت. هزینه بررسی مدارک صادرات ۱۴۳ دلار. هزینه‌های مرزی صادرات ۵۶۵ دلار. هزینه حمل و نقل کالاهای صادراتی در داخل کشور ۵۵۸ دلار. در بخش واردات، زمان لازم برای بررسی مدارک وارداتی به ایران ۲۸۴ ساعت. زمان معطلی کالاهای وارداتی در مرز، ۱۴۸ ساعت. زمان لازم برای حمل و نقل داخلی کالاهای وارداتی ۵۳ ساعت. هزینه بررسی مدارک واردات ۱۹۷ دلار. هزینه‌های مرزی واردات ۶۶۰ دلار. هزینه حمل و نقل کالاهای وارداتی در داخل کشور ۶۰۰ دلار. در ضمن در جدول ذیل هزینه‌های مالی و صرف زمان مربوطه در ایران و خاورمیانه و شمال آفریقا مورد مقایسه قرار گرفته است.

آنچه از مطالعه این شاخص و مقایسه آن

بانک جهانی در گزارش خود موسوم به «انجام کسب‌وکار ۲۰۱۶» به مقایسه ۱۸۹ کشور جهان از نظر سهولت فعالیت‌های اقتصادی پرداخته است. بر اساس ارزیابی این نهاد بین‌المللی فضای کسب‌وکار در ایران بهبود نسبی داشته است.

بر اساس گزارش بانک جهانی ایران امسال در رده‌بندی جهانی فضای کسب‌وکار در میان ۱۸۹ کشور در رده ۱۱۸ جهان قرار گرفته است که نسبت به سال قبل تنها یک پله صعود داشته است. در عین حال این نهاد بین‌المللی ارزیابی خود از وضعیت فضای کسب‌وکار ایران در سال قبل را نیز مورد اصلاح قرار داده و رتبه ایران در پایان این سال را ۱۱۹ اعلام کرده است.

آنچه در شاخص‌های مورد مطالعه در این گزارش مورد نظر است شاخص تجارت بین‌الملل است. بر اساس این گزارش تجارت با ایران دشوارتر شده است؛ به این معنا که رتبه تجارت با ایران در سال گذشته ۱۴۸ بود؛ اما امسال این رتبه به ۱۶۷ تنزل یافته است. قابل ذکر است ایران در این زمینه در سال ۲۰۱۴ رتبه ۱۵۵ را کسب کرده بود. امسال ایران در این زمینه نمره ۳۸/۳۹ را از مجموع ۱۰۰ نمره کسب کرده است. این شاخص بر اساس چند معیار سنجیده شده که به این شرح هستند: زمان لازم برای بررسی مدارک صادراتی ۱۵۹ ساعت. زمان معطلی کالاهای صادراتی در مرز

کشور/شاخص/سال	فضای کسب و کار	رقابت پذیری جهانی	رقابت پذیری صنعتی	رونق کسب و کار	آزادی اقتصادی	توسعه انسانی
ایران	۱۱۸	۷۴	۶۷	۱۷۱	۱۰۶	۶۹
مالزی	۱۸	۱۸	۲۴	۴۴	۲۹	۶۲
کره جنوبی	۴	۲۶	۴	۲۸	۲۷	۱۷
عربستان	۸۹	۲۵	۳۷	۴۲	۷۸	۳۹
قطر	۶۸	۱۴	۴۳	-	۳۴	۳۲
ایتالیا	۴۵	۴۳	۱۳	۳۷	۸۶	۲۷
ترکیه	۵۵	۵۱	۳۰	۷۸	۷۹	۷۲
چین	۸۴	۲۸	۵	۵۲	۱۴۴	۹۰
امریکا	۷	۳	۳	۱۱	۱۱	۸

با خاورمیانه و شمال آفریقا دریافت می‌گردد، عدم کارایی فرایندهای تجاری ایران در صادرات و واردات حتی در مقایسه با کشورهای ضعیف‌تر است و این امر برای جمهوری اسلامی ایران که به دنبال ارتقای روابط تجاری بین‌المللی در دوران پساجام می‌باشد نتایج منفی در پی خواهد داشت. بدیهی است که مغبون اصلی این تاخیرات بخش خصوصی و شرکت‌های دولتی هستند که با پرداخت هزینه‌های هنگفت انبارداری و حق توقف از یک‌سو و بروز وقفه در خطوط تولید از سوی دیگر، متضرر می‌شوند. از سوی دیگر این نوع مسائل در طول زمان باعث بروز راهکارهای غیرقانونی جهت برون‌رفت از شرایط ناعادلانه واردات و صادرات کالا شده که در نهایت به پدیده قاچاق کالا دامن می‌زند.

با وجود راه‌اندازی سامانه پنجره واحد تجارت فرامرزی که هدف اولیه آن جلوگیری از اطاله فرایندهای گمرکی بوده اما هنوز این سامانه به هدف اصلی خود نائل نیامده است. شاخص‌ترین مزیت استفاده از این سامانه، انجام امور مربوط به تشریفات گمرکی صادرات و واردات در زمان‌های بسیار کوتاه‌تر و در نتیجه صرف هزینه‌های کمتر چه برای سرمایه‌گذاران و بازرگانان و چه برای نهادهای متولی امر است که همین مسئله می‌تواند به‌عنوان محرکی قوی برای سرمایه‌گذاران و تجار بین‌المللی عمل کرده و بسیاری از آن‌ها را به سمت بازارهای داخل کشور سوق دهد. همان‌طور که از جدول بالا نیز مشهود است علت نزول رتبه تجارت ایران اساساً صرف زمان‌های طولانی جهت انجام فرایندهای اسنادی و انطباق است که این امر باید توسط مراجع ذی‌ربط مورد ملاحظه قرار گرفته و برای بهبود شرایط مورد آسیب‌شناسی قرار گیرد. در این راستا پیشنهاد می‌گردد اقدامات ذیل در دستور کار جدی قرار گیرد.

۱ - تأمین زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و جلوگیری از قطع مکرر آن. هم‌اینک سیستم مربوط در بسیاری از اوقات قطع یا با سرعت غیرقابل قبولی در دسترس کاربران اعم از کاربران بخش دولتی و کاربران بخش خصوصی است.

۲ - آشنا نمودن کاربران با محیط نرم‌افزاری جدید و ارائه آموزش‌های لازم.

۳ - آموزش کارکنان ادارات مرتبط و کاربران سیستم قبل از اعمال تغییرات نقش مؤثری در بهبود اجرای این طرح خواهد داشت.

۴ - جلوگیری از ارتقاء و به‌روزرسانی مکرر که خود باعث تأخیر در انجام تشریفات گمرکی گردیده است.

۵ - مشکلات ارتقای سامانه نه‌تنها گریبان‌گیر کاربران گمرک بلکه دستگاه‌های دولتی مرتبط با فرآیند را نیز درگیر نموده و سبب هم‌افزایی در ایجاد اختلال می‌گردد.

۶ - فراموش نکنیم که مشکل تعدد اخذ مجوز از واحدهای گوناگون نبوده که نیاز به طی فرایندهای حقوقی و قانونی داشته باشد، بلکه عدم کارایی سیستم در اجرای فرآیند در زمانی کوتاه‌تر و بهینه‌تر امری است مدیریتی و اجرایی که لوازم خود را می‌طلبد.

باملاحظه این که صعود رتبه کسب‌وکار در ایران می‌تواند جذب سرمایه‌گذار خارجی و در نهایت تجارت فرامرزی را در شرایط فعلی ارتقا بخشد، اصلاح است‌گام‌های ضروری در استفاده از این سامانه برداشته شود. تأکید بر این نکته ضروری است که سازمان جهانی تجارت با تصویب موافقت‌نامه تسهیل تجاری نیز کشورها را متعهد به استفاده کارآمد از این نوع سامانه‌ها کرده است.

ادامه از صفحه ۳۳

الحاق به WTO ...

و هم در سطح بین‌المللی باور دارند. ولی از طرف دیگر، بخش خصوصی ایران بسیار ضعیف است و از شرایط لازم برای دفاع از خود در برابر رقیبان خارجی برخوردار نیست. فضای درونی اقتصاد کشور رقابتی نیست. بنگاه‌های متعلق به بخش خصوصی همچنان با نرخ تورمی روبه‌رو هستند که به‌رغم پایین آمدن این نرخ، هنوز حدود سه برابر میانگین جهانی است. نظام ارزی ایران، با حفظ مصنوعی ارزش پول کشور در سطح بالاتر از نرخ واقعی برابری آن، عملاً صادرکنندگان ایرانی را مجازات می‌کند و به کالاهای وارداتی بارانه می‌پردازد. در این شرایط تولیدکننده و صادرکننده متعلق به بخش خصوصی ایران چگونه می‌تواند خود را با قوانین جاری در فضای رقابت بین‌المللی منطبق کند؟ به‌بیان‌دیگر پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی مستلزم تغییرات بنیادی در کل ساختارهای اقتصادی ایران است.

■ پیوستن به سازمان تجارت جهانی چه تأثیری بر بازار رقابتی کالاهای ایرانی خواهد گذاشت؟ آیا پیوستن به این سازمان به سهولت تجارت خارجی کشور منجر می‌شود؟

پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی برای رقابتی شدن کالاهای ایران شرط لازم هست، ولی شرط کافی نیست. خیلی از کشورهای عضو این سازمان، توانایی صدور کالاهای صنعتی را به بازارهای جهانی ندارند. با این حال پیوستن به این سازمان ایران را وادار می‌کند خود را با الزامات و نیازهای بین‌المللی منطبق کند. ایران صاحب سنت‌های بسیار قدیمی در عرصه بازرگانی است و از لحاظ صنعتی هم یکی از کشورهای پیش‌تاز در منطقه خاورمیانه به شمار می‌رود. برای صنایع ایران، مهم‌ترین عامل بازدارنده در بازارهای منطقه‌ای و جهانی، نبود یک فضای واقعی رقابتی در درون کشور است. عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی به این کشور امکان خواهد داد از تسهیلات گمرکی دیگر اعضای این سازمان به سود کالاهای خود استفاده کند. طبعاً این کاربر پایه اصل تقابل انجام خواهد گرفت.

فراز و نشیب رشد در پنج دهه گذشته

حمید آذرمند
تحلیلگر اقتصادی

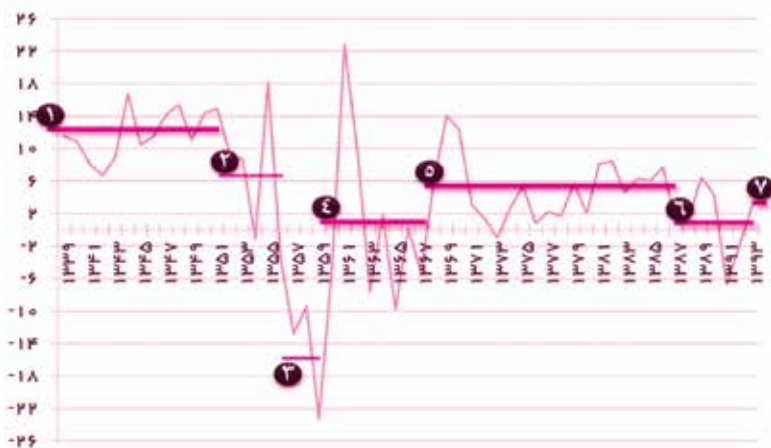
تولید ناخالص داخلی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱ به رقم ۲۸/۵ درصد کاهش یافت. این نسبت طی چهار دهه قبل از آن، حتی در زمان جنگ تحمیلی، به‌طور متوسط بیش از ۳۳ درصد بود. کاهش نرخ سرمایه‌گذاری، یکی از عوامل اصلی کاهش رشد اقتصادی طی دوره ششم بود. در این دوره باوجود افزایش بی‌سابقه درآمدهای نفتی، به سبب مدیریت

از سال ۱۳۸۷، به لحاظ رشد اقتصادی، دوره جدیدی آغاز شد. در دوره ششم که شامل سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ است، رشد اقتصادی افت محسوسی پیدا کرد. متوسط سالانه رشد اقتصادی در این دوره به ۰/۷ درصد کاهش پیدا کرد. یکی از علل کاهش رشد اقتصادی در این دوره، کاهش نرخ سرمایه‌گذاری در اقتصاد بود. متوسط نسبت تشکیل سرمایه و

رشد اقتصادی ایران، طی پنج دهه گذشته به هفت دوره قابل تقسیم است. دوره اول از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۵۱ را شامل می‌شود. این دوره همزمان با توسعه صنایع و کاهش سهم بخش کشاورزی در اقتصاد است. متوسط رشد اقتصادی این دوره به قیمت‌های ثابت برابر با ۱۱/۹ درصد بوده است. از جمله عوامل موثر بر رشد اقتصادی بالا و پایدار در این دوره می‌توان به رشد سریع بخش صنعت، انتقال تکنولوژی، توسعه زیرساخت‌ها، رشد بخش ساختمان و رشد خدمات عمومی اشاره کرد. دوره دوم رشد، شامل سال‌های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۶ است. از ویژگی‌های بارز این دوره جهش بی‌سابقه درآمدهای نفتی، تضعیف نهادهای برنامه‌ریزی کشور، بی‌ثباتی اقتصادی و آشکار شدن نشانه‌های بیماری هلندی در اقتصاد ایران است. درآمدهای نفتی کشور که در اوایل دهه ۱۳۵۰ کمتر از سه میلیارد دلار در سال بود، در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۲۳ میلیارد دلار رسید. در دوره مذکور، با وجود سرازیر شدن درآمدهای نفتی به کشور، رشد اقتصادی کاهش محسوسی یافت. میانگین سالانه رشد اقتصادی در این دوره برابر با ۶/۲ درصد بود.

دوره سوم مربوط به سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۵۹ است. متوسط رشد اقتصادی در این دوره که هم‌زمان با تحولات پرشتاب سیاسی بود، به سطح منفی ۱۵/۲ درصد کاهش یافت. دوره چهارم هم‌زمان با دوره جنگ تحمیلی است. متوسط سالانه رشد اقتصادی طی دوره ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۷ برابر با ۰/۹ درصد بوده است. دوره پنجم با پایان یافتن جنگ تحمیلی آغاز شد. این دوره شامل سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۶ است. دوره پنجم با آغاز دور جدید برنامه‌های توسعه هم‌زمان بود. متوسط رشد اقتصادی در این دوره با افزایش قابل توجهی مواجه بوده و به‌طور میانگین به ۵/۱ درصد رسید.

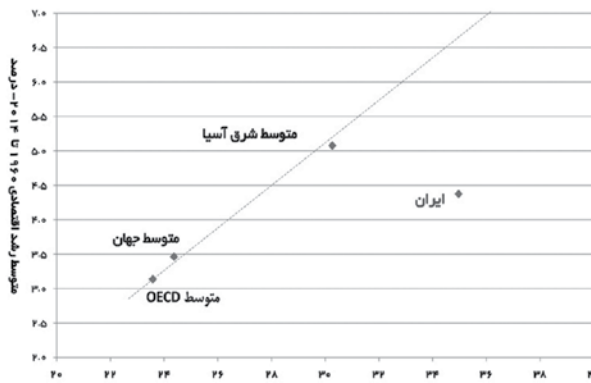
روند تغییرات رشد اقتصادی در ایران

عوامل تعیین‌کننده رشد طی سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳

ارتباط بین رشد و نرخ سرمایه‌گذاری طی سال‌های ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۴

سهم ناچیز بهره‌وری در رشد اقتصادی و سرمایه‌محور بودن رشد اقتصادی در ایران، موجب شده است به‌رغم بالا بودن نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در ایران در مقایسه با متوسط جهان و حتی متوسط شرق آسیا، ایران در دستیابی به نرخ‌های بالا و پایدار ناموفق باشد.

همان‌طور که گفته شد، از یک‌سو رشد اقتصادی ایران اساساً رشدی سرمایه‌محور است و از سوی دیگر متوسط نرخ رشد موجودی سرمایه خالص نیز از سال ۱۳۸۸ به بعد مستمراً کاهش یافته است. نتیجه این دو گزاره، ناپایداری رشد در سال‌های آینده خواهد بود.

روند تشکیل سرمایه ثابت سال‌های گذشته نشان می‌دهد، میانگین رشد آن طی دوره ۱۳۳۸ تا ۱۳۸۷ حدود ۹ درصد بوده است. با کاهش تدریجی رشد تشکیل سرمایه ثابت از سال ۱۳۸۸ به بعد، میانگین رشد تشکیل سرمایه طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ به منفی ۱/۴ درصد رسید. چنین کاهش رشدی در سرمایه‌گذاری بسیار کم‌سابقه است. کاهش مستمر رشد سرمایه‌گذاری طی چندین سال گذشته موجب کاهش رشد موجودی سرمایه ثابت کشور شده است که آن‌هم به‌طور طبیعی بر نرخ‌های سال‌های بعد از آن اثرگذار خواهد بود.

چه باید کرد؟

اقتصاد ایران به‌منظور ایجاد اشتغال برای موج نیروی کار بالقوه سال‌های آینده و همچنین برای حفظ و ارتقای جایگاه خود در منطقه و جهان، نیاز به رشد اقتصادی پایدار و بالا دارد. دستیابی به چنین رشدی حداقل به سه پیش‌نیاز اساسی نیازمند است. پیش‌نیاز اول اصلاح و ترمیم ساختارها و ابزارهای سیاست‌گذاری است. پیش‌نیاز دوم جهش در سرمایه‌گذاری است و پیش‌نیاز سوم افزایش سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی است. البته روشن است که بین این سه پیش‌نیاز، ارتباط و همپوشانی وجود دارد. در زمینه‌ی پیش‌نیاز اول (اصلاح

متوسط رشد اقتصادی در دوره‌های مختلف

متوسط سالانه رشد اقتصادی (درصد)	دوره‌ها	
۱۱/۹	۱۳۵۱ تا ۱۳۳۹	۱
۶/۲	۱۳۵۶ تا ۱۳۵۲	۲
-۱۵/۲	۱۳۵۹ تا ۱۳۵۷	۳
۰/۹	۱۳۶۷ تا ۱۳۶۰	۴
۵/۱	۱۳۸۶ تا ۱۳۶۸	۵
۰/۷	۱۳۹۲ تا ۱۳۸۷	۶
۳	۱۳۹۳	۷
۴/۶		کل دوره (۱۳۳۹ تا ۱۳۹۳)

نامناسب منابع حاصل از صادرات نفت، آثار بیماری هلندی مجدداً در اقتصاد ظاهر شد.

دوره هفتم رشد، از سال ۱۳۹۳ آغاز شده است. در ابتدای این دوره با تغییر دولت و بهبود انتظارت و بهره‌گیری از ظرفیت‌های خالی در اقتصاد، رشد اقتصادی به سه درصد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافت. افزایش رشد اقتصادی در سال ۱۳۹۳ پایدار نماند و در سال ۱۳۹۴ رشد اقتصادی کشور مجدداً به میزان قابل توجهی کاهش یافت.

چشم‌انداز رشد در اقتصاد ایران

در سال ۱۳۹۵ اگرچه پیش‌بینی می‌شود نرخ رشد اقتصادی تا حدود چهار درصد افزایش یابد، ولی همچنان رشد اقتصادی کشور چشم‌انداز ناپایداری دارد. برخی برآوردها نشان می‌دهد، در صورت ادامه روند فعلی، احتمال کاهش رشد اقتصادی در سال آینده بسیار بالاست.

ناپایداری رشد در اقتصاد ایران ناشی از علل و شرایط مختلفی است که به برخی از آن‌ها در اینجا اشاره می‌شود. تحلیل حساسداری رشد نشان می‌دهد، رشد اقتصادی بلندمدت ایران

در دوره زمانی ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳، به‌طور متوسط ۷۲ درصد از رشد اقتصادی ایران از محل رشد موجودی سرمایه ثابت، ۲۷ درصد از محل رشد نیروی کار و تنها یک درصد از محل رشد بهره‌وری حاصل شده است. این در حالی است که در کشورهای نظیر کره و ژاپن حدود یک‌چهارم، در کشور آمریکا و هند نزدیک به ۳۰ درصد و در کشور چین و تایلند بیش از یک‌سوم رشد اقتصادی از محل بهره‌وری حاصل شده است.

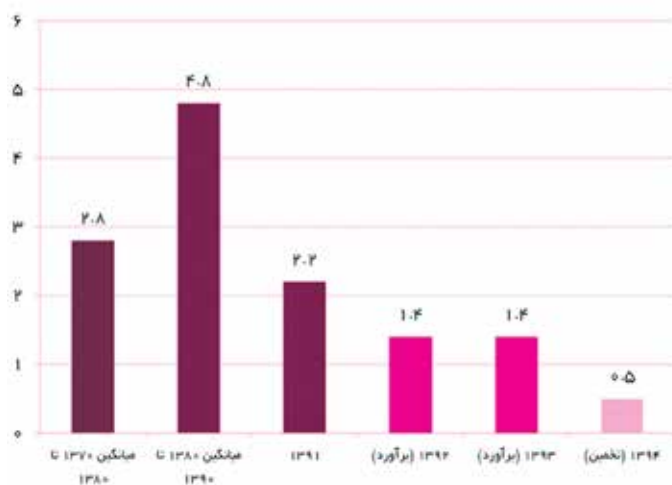
از یک‌سو رشد اقتصادی ایران اساساً رشدی سرمایه‌محور است و از سوی دیگر متوسط نرخ رشد موجودی سرمایه خالص نیز از سال ۱۳۸۸ به بعد مستمراً کاهش یافته است. نتیجه این دو گزاره، ناپایداری رشد در سال‌های آینده خواهد بود.

عمدتاً متکی بر رشد موجودی سرمایه بوده است. بر اساس گزارش سازمان بهره‌وری آسیایی، در دوره زمانی ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳، به‌طور متوسط ۷۲ درصد از رشد اقتصادی ایران از محل رشد موجودی سرمایه ثابت، ۲۷ درصد از محل رشد نیروی کار و تنها یک درصد از محل رشد بهره‌وری حاصل شده است. این در حالی است که در کشورهای نظیر کره و ژاپن حدود یک‌چهارم، در کشور آمریکا و هند نزدیک به ۳۰ درصد و در کشور چین و تایلند بیش از یک‌سوم رشد اقتصادی از محل بهره‌وری حاصل شده است. تجربه رشد اقتصادی در جهان نشان می‌دهد، کشورهای که رشد اقتصادی آن‌ها متکی بر رشد سرمایه ثابت است، رشد ناپایدار و کاهنده‌ای دارند. ناپایداری رشد اقتصادی در ایران و روند نزولی نرخ رشد در دهه اخیر نیز، این موضوع را تأیید می‌کند.

رشد اقتصادی	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
بانک مرکزی	اعلام نشده است	...	...
مرکز امار	یک	...	...
پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول	صفر	۴	۳/۷
برآورد نگارنده مقاله (در صورت ادامه روند فعلی)	بین منفی ۰/۵ تا صفر	۴	۳

نمودار ۴ - روند رشد موجودی سرمایه خالص کشور (درصد)

و ترمیم ساختارها و ابزارهای سیاست‌گذاری) اقداماتی نظیر اصلاح ساختار حمایت‌ها، شفافیت و سلامت مالی، استقلال بانک مرکزی، کاهش مداخلات دولت در اقتصاد به‌ویژه در قیمت‌گذاری، اصلاح نظام بانکی و اصلاح قوانین و مقررات از اولویت برخوردار است. پیش‌نیاز دوم رشد، عبارت از جهش در سرمایه‌گذاری است.

در این زمینه از یک سو کاستی‌های جدی در زیرساخت‌های اساسی مانند حمل‌ونقل، انرژی و ارتباطات وجود دارد و از سوی دیگر بنگاه‌های ما با فرسودگی شدید تجهیزات و ماشین‌آلات تولیدی و عقب ماندن از فناوری روز دنیا مواجه‌اند. توسعه زیرساخت‌ها و جبران عقب‌ماندگی‌ها نیازمند منابع مالی کلانی است که تأمین آن فراتر از توان بودجه‌ای دولت‌هاست. در اینجا نیاز به ابتکار عمل دولت در ایجاد تنوع در تأمین مالی پروژه‌هاست. لازم است دولت در حد توان خود شرایط جذب سرمایه‌گذاری خارجی را فراهم کند. جذب منابع مالی خارجی به‌ویژه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این زمینه بسیار حائز اهمیت است.

امروزه در دنیا تجربه‌های بسیار موفقی در تأمین مالی طرح‌های بزرگ زیرساختی به‌انکای منابع خارجی وجود دارد که کشور ما از آن بی‌بهره بوده است. در نهایت، پیش‌نیاز سوم به‌منظور دستیابی به رشد اقتصادی پایدار، افزایش سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی است. افزایش سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی، فرآیندی بلندمدت است و مستلزم بهبود محیط کسب‌وکار، شفافیت و سلامت اقتصاد، ثبات اقتصاد کلان، آزادسازی اقتصادی، اصلاح انحرافات قیمتی، خصوصی‌سازی واقعی بنگاه‌های دولتی و عمومی، کاهش انحصارات و نظایر آن است.

متوسط حقوق در چین فقط ۰/۷۵ سنت در ساعت است. طبیعی است که نه تنها کار ارزانی تحویل می‌دهند بلکه دنبال راه‌هایی می‌گردند که کالا را هرچه ارزان‌تر تولید کنند. چین نخستین صادرکننده کالاهای تقلبی در جهان است. براساس مطالعه‌ای که سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) با همکاری «دفتر مالکیت معنوی اتحادیه اروپا» انجام داده، چین سهم ۶۳/۲ درصدی در بازار تقریباً نیم تریلیون دلاری اجناس تقلبی را دارد. براساس این گزارش، ترکیه با اختلاف فاحش نسبت به چین و تنها ۳/۳ درصد در رده دوم قرار دارد. برندهای آمریکایی، ایتالیایی و فرانسوی بیشترین کالاهایی هستند که تقلبی‌شان ساخته می‌شود. این مطالعه همچنین آشکار کرد که حتی شرکت‌های چینی هم از اثرات کالاهای تقلبی و سرقتی درآمان نیستند. کالاهای جعلی چینی اکنون سالانه ۲۰ میلیارد دلار به شرکت‌ها و برندهای گوناگون ضرر می‌زنند. بازار تقلبی‌های چینی آنقدر پررونق است که مثلاً ۷۰ درصد تولید یک کالای مصرفی تقلبی است.

کالاهای تقلبی چینی دنیا را عاصی کرد

و تقریباً هیچ قانون کار مشخصی در این کشور وجود ندارد. کالاهای چینی گوناگون در آمریکا در دسره‌های زیادی درست کرده است. برای مثال، کف‌پوش‌های لمبیتی که از چین وارد آمریکا شدند، حاوی سطحی از ماده شیمیایی فرمالدئید بودند که سرطان‌زا بود. در نمونه‌های دیگر، اسباب‌بازی‌های چینی حاوی رنگ‌هایی است که برای کودکان بسیار خطرناک است. نیازی به گفتن نیست که صادرات مواد غذایی چین به کشورهای مختلف بسیار زیاد است و تقلب در آنها بسیار خطرناک خواهد بود.

گزارش اکونومی کرایسس نشان می‌دهد که چین بیشترین کالای تقلبی را در دنیا تولید می‌کند. بخش‌هایی از این گزارش را می‌خوانیم: براساس یک گزارش از سازمان ملل که در سال ۲۰۱۳ منتشر شد، ۸۷ درصد کالاهای جعلی که به آمریکا وارد می‌شود، از چین است. واقعیت این است که چین بزرگ‌ترین کارگاه دنیا است. همه مشاغل، به‌ویژه مشاغل تولیدی از کشورهای گوناگون دنیا به چین رفته‌اند چون در چین حقوق کم داده می‌شود

آزادترین اقتصادهای جهان و جایگاه ایران از نگاه موسسه فریزر

بهبود امتیاز ایران در ۳ معیار آزادی اقتصاد

موسسه فریزر که یک مرکز معتبر تحقیقات در زمینه بازارهای آزاد است، طبق روال هر ساله رتبه‌بندی جدید خود از اقتصادهای آزاد جهان را ارائه کرده است. بر اساس فهرست امسال، هنگ کنگ دارای آزادترین اقتصاد در جهان است و ونزوئلا که در انتهای فهرست قرار گرفته، بدترین وضعیت را به لحاظ آزادی اقتصاد در میان کشورهای جهان به خود اختصاص داده است.

وضعیت ایران

ایران از میان ۵ حوزه کلی در ۳ حوزه کلی (شامل نظام قضایی و حقوق مالکیت، قدرت پول ملی، قوانین و مقررات) شاهد بهبود امتیاز خود بوده است و تنها در دو حوزه «اندازه دولت» و «آزادی در تجارت بین‌المللی» افت داشته است. زیرشاخه معیارهایی که در نهایت منجر به به‌دست آمدن رتبه کلی ایران شده‌اند بسیار متنوع‌اند و امتیاز کشورمان در برخی از حوزه‌ها جهش معناداری یافته است. امتیاز ایران در زیرشاخه‌هایی از این معیارها همچون نرخ تورم، انحراف معیار تورم، نظام قضایی و حقوق مالکیت، استقلال قضایی، دادگاه‌های بی‌طرف، هزینه‌های فروش اموال غیرمنقول و هزینه‌های جرم و جنایت برای کسب و کارها بهبود قابل توجهی را نشان می‌دهد. با وجود همه این‌ها اما ایران در فهرست اقتصادهای آزاد جهان در سال ۲۰۱۶ رتبه ۱۵۰ را از میان ۱۵۹ کشور به خود اختصاص داده و بنابراین در زمره ۱۰ کشور انتهایی فهرست قرار گرفته است. این در حالی است که کشورمان در گزارش پیشین موسسه فریزر که در سال گذشته بر اساس داده‌های سال ۲۰۱۳ ارائه شده بود، رتبه ۱۴۴ را به خود اختصاص داده بود و نسبت به امسال در جایگاه بهتری قرار داشت.

۱۰ اقتصاد انتهای فهرست

دیگر کشورها

هنگ کنگ در رتبه نخست آزادترین اقتصاد جهان قرار گرفته است و پس از آن سنگاپور، نیوزیلند، سوئیس و کانادا به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. اقتصاد آمریکا گرچه به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد جهان شناخته می‌شود، اما در فهرست آزادترین اقتصادهای جهان برای دومین سال متوالی در رتبه شانزدهم جای گرفته است. موسسه فریزر با اشاره به کند شدن رشد اقتصاد جهان افزود که محدود اقتصادی توانستند در سال جاری رشد خوبی را از خود به نمایش بگذارند. از جمله یافته‌های این بررسی این است که هر چه اقتصاد یک کشور آزادتر باشد، شهروندان آن کشور ثروتمندترند و در واقع آزادی اقتصاد بر سرانه رشد اقتصادی تأثیرگذار است. نویسندگان این گزارش نوشته‌اند: «سرانه تولید ناخالص داخلی کشورهایی که در یک چهارم بالایی این

Brazil · Russia · India · China · South Africa

گروه بریکس؛ چیستی، اهمیت و زمینه های همکاری با ایران

نزدیک شدن به کشورهای ثروتمند جهان هستند. این کشورها اتحادی به نام گروه بریکس تشکیل داده اند. نکته قابل توجه کشورهای بریکس پرجمعیت بودن آنها از یک طرف و از طرف دیگر داشتن منابع طبیعی و وسعت قابل توجه است و همچنین آنها دارای بالاترین رشد اقتصادی بین سایر کشورهای جهان هستند. در حال حاضر کشورهای مذکور در سازمان ملل با انتشار اعلامیه های مشترک درخصوص جلوگیری از استقرار انواع سلاح ها در فضا و عدم استفاده از نیروهای نظامی در رابطه با پایگاه های فضایی، همکاری های مشترک دارند.

به هر حال هدف از ایجاد بریکس، ارائه یک مدل همکاری اقتصادی مشترک در جهان است که البته تاکنون در نتیجه همکاری بین کشورهای مختلف جهان، سازمان های مشابهی شکل گرفته است. اما ویژگی بریکس نسبت به سازمان های دیگر، رشد پرشتاب اقتصادی اعضای آن است.

نکته حائز اهمیت بلوک جدید اقتصادی جهان یعنی کشورهای بریکس این است که آنها نه تنها در شاخص های کلان اقتصادی با همدیگر همسو هستند، بلکه برخی از شاخص های سیاسی و سیاست های خارجی آنها نیز همسو است و تلاش گروهی برای حل و فصل مناقشات سیاسی جهان دارند.

زمینه های همکاری ایران و کشورهای عضو بریکس:

ایران از ظرفیت های قابل توجهی برای عضویت در گروه کشورهای «بریکس»

توسعه یافته بسیار کم بوده در نتیجه برخی کشورهای مذکور به دنبال بازارهای جدید هستند. کشورهای در حال توسعه ظرفیت خالی برای تولید و مصرف فراوان دارند ولی به دلیل کمبود امکانات زیرساختی نه فرصت سرمایه گذاری برای آنها ایجاد می شود و نه تولید انبوه و مصرف انبوه. در این بین کشورهای جدیدی تحت عنوان کشورهای نوظهور با به کارگیری همه ظرفیت های سیاسی، مدیریتی و اقتصادی توانسته اند از سایر کشورها فاصله بگیرند و با تجربه کردن نرخ های رشد اقتصادی دورقمی، همه نگاه ها را به سوی خود جلب کنند.

گروه بریکس از لحاظ جمعیتی، نصف جمعیت جهان را داراست و از نظر توان اقتصادی این گروه حدوداً ۲۸ درصد اقتصاد جهان را دارد. هم چنین تولید ناخالص داخلی این گروه در سال ۲۰۱۲ تقریباً ۱۳/۶ تریلیارد دلار بوده است

چین از جمله این کشورهاست که توانسته طی چند سال گذشته ابتدا کشور آلمان و سپس در سال گذشته کشور ژاپن را پشت سر بگذارد و امروز جایگاه دومین اقتصاد جهان را پس از آمریکا کسب کند. البته با چنین روند و رشد شتابانی به زودی چین، آمریکا را نیز پشت سر خواهد گذاشت.

پس از چین، هند، روسیه و برزیل و در نهایت آفریقای جنوبی نیز چنین وضعیتی دارند؛ یعنی با رشد شتابان در حال

گروه بریکس یک گروه بین المللی متشکل از کشورهای برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی است. گروه بریکس را می توان یک باشگاه اقتصادی با گرایشات سیاسی دانست.

کشورهای گروه بریکس ۳۰ درصد مساحت جهان و ۴۲ درصد از جمعیت جهان را به خود اختصاص داده اند. از این رو از وزن اقتصادی قابل توجهی در عرصه ی جهانی برخوردارند به همین خاطر، جایگاه این گروه هم به عنوان یک مجموعه و هم تک تک کشورهای عضو به عنوان عضو مجموعه ای با این اهمیت، برای کشور ایران با شرایطی که امروزه کشورهای به اصطلاح ابرقدرت برای آن رقم زده اند، بسیار مهم می باشد چرا که به نظر می رسد، همراهی این چند کشور با هم می تواند یک قطب اقتصادی به وجود آورد.

چرایی اهمیت بریکس:

از زمانی که کشورها با مازاد تولید مواجه شدند، تجارت نقش ممتازی در روابط کشورها ایجاد کرده است و اساساً بر اساس تئوری نسبی ریکاردو بعضاً کشوری در تولید کالایی به چنان مهارتی رسیده که آن کالا را تولید کنند، باید هزینه ای چند برابر پرداخت کنند و بالعکس ممکن است کالای دیگر در کشوری مشابه چنین نقشی را بازی کند. اینجاست که تجارت و استفاده از مزیت نسبی کشورها امری پسندیده و مقرون به صرفه است.

از سوی دیگر به دلیل تنوع تولید کالاها و خدمات و توسعه یافتگی کشورها، امکان ایجاد ظرفیت خالی در کشورهای

برخوردارست. ایران علاوه بر نفوذ ژئوپولیتیک قابل توجه خود، به رغم تحریم‌های هولناکی که غرب علیه آن وضع کرده بود دارای اقتصادی در حال رشد و گسترش می‌باشد و این نشان می‌دهد که این کشور تا چه اندازه برای تبدیل شدن به یک اقتصاد پیشرو در آینده مصمم است. آن گونه که برخی صاحب‌نظران اظهار داشته‌اند، اگر ایران به این گروه از اقتصادهای سریع‌ا در حال رشد بپیوندد، در آن صورت نام این گروه از BRICS به BRICs تغییر پیدا خواهد کرد و نه تنها عاملی تشدید کننده در عنوان آن (به دلیل تکرار حرف «i») به حساب خواهد آمد بلکه ظرفیت این اتحادیه را نیز را تشدید خواهد نمود. در حال حاضر، «بریکس» گروهی متشکل از پنج کشور با سطوح متفاوتی از قدرت می‌باشد، اما هدف مشترک آنها دستیابی به یک نظام بین‌المللی عادلانه‌تر است. هر یک از اعضای «بریکس» در یکی از حوزه‌های سیاسی و اقتصادی در منطقه خود بازیگری عمده به شمار می‌آید، بنابراین، می‌توان گفت گروه مزبور با پوشش دادن مناطقی مانند اوراسیا، آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین از ابعادی جهانی برخوردارست. ترکیب گروه نیز جالب توجه است. دو کشور عضو یعنی روسیه و چین از اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل می‌باشند و از حق وتو برخوردارند. سه کشور عضو این گروه یعنی روسیه، چین و هند دارای سلاح هسته‌ای هستند. دو کشور دیگر، برزیل و آفریقای جنوبی، کشورهایی برخوردار از توانمندی هسته‌ای می‌باشند که عضو پیمان عدم اشاعه ی سلاح‌های هسته‌ای (NPT) هستند. از این لحاظ، ایران به عنوان یک عضو جدید «بریکس» از ظرفیت‌های قابل توجهی برخوردارست.

پروژه چین برای «تسخیر جهان»

دولت چین قصد دارد «جاده‌ی ابریشم» را بازسازی کند؛ جاده‌ای که باید آسیای مرکزی را به اروپا متصل کند. بدین منظور شاهراه‌ها، ریل‌ها و لوله‌های نفت زیادی ساخته خواهد شد. ناظران این را «پروژه‌ای برای تسخیر جهان» می‌نامند. مجله‌ی آلمانی «اِشپیگل» در گزارشی اختصاصی به معرفی پروژه‌ی غول‌آسای دولت چین برای بازسازی «جاده‌ی تاریخی ابریشم» پرداخته و آن را تلاشی برای «تسخیر جهان» نامیده است.

این پروژه‌ای غول‌آسا خواهد بود که حدود ۶۰ کشور در آن شرکت خواهند داشت، یعنی نیمی از جمعیت زمین. دولت چین در این چارچوب قصد دارد نه تنها مسیری تجاری بسازد، بلکه همچنین می‌خواهد زیرساخت‌های خود را در ابعادی بزرگ گسترش بخشد.

پکن بدین منظور ۴۰ میلیارد دلار آماده کرده است. این پول صرف ساختن اتوبان‌ها، خطوط آهن، لوله‌های نفت و گاز و بنادری از لیتوانی تا شاخ آفریقا، از سری‌لانکا تا اسرائیل و از پاکستان تا ایران خواهد شد. دو خط آهن نیز به آلمان کشیده خواهد شد: از شن‌ژو به هامبورگ و از چونگ‌کینگ به دویسبورگ. پکن به‌منظور تأمین مالی این پروژه‌ی غول‌آسا حتی به تأسیس یک موسسه‌ی مالی اقدام کرده است که «بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت‌های آسیا» (AIIB) نام دارد. در ژوئن سال ۲۰۱۵ برخلاف خواست و اراده‌ی ایالات‌متحده آمریکا، ۵۷ کشور طرح تأسیس بانک یادشده را امضا کردند که در میان آن‌ها بریتانیا، فرانسه و آلمان هم به چشم می‌خوردند. هرگاه چینی‌ها پروژه‌ی بزرگی را تدارک می‌بینند، هر کشوری مایل است در آن سهیم باشد.

دولت چین در این چارچوب قصد دارد نه تنها مسیری تجاری بسازد، بلکه همچنین می‌خواهد زیرساخت‌های خود را در ابعادی بزرگ گسترش بخشد.

نتیجه‌گیری:

بریکس سازمان نوظهوری متشکل از کشورهای روسیه، چین، هند و برزیل است و بر اساس یک تفاهم بین‌المللی جهت مدیریت بخشی از اقتصاد جهانی تشکیل شده است. هدف این کشورها بیشتر بر حوزه ی اقتصاد و فولاد بوده است. کشورهای عضو بریکس بیشترین نقش را در تولید و فروش بازار جهانی فولاد به عهده داشتند و برزیل، به عنوان سردمدار هدایت و مدیریت این بخشی از گروه کشورهای تولید کننده فولاد، نقش مهمی داشت. لذا بعد از گذشت چند سال، گروه کشورهای بریکس توسعه پیدا کرد و در سایر مسائل مثل انرژی، بانکداری و سایر مسائل بین‌المللی مورد توجه قرار گرفت. بعد از مجامع جهانی و گروه جی ۸ و جی ۲۰، بریکس هم در حال حاضر در عرصه بین‌المللی دارد فعالیت می‌کنند و به عنوان یک قدرت جهانی در حال حضور است. گروه بریکس از لحاظ جمعیتی، نصف جمعیت جهان را داراست و از نظر توان اقتصادی این گروه حدوداً ۲۸ درصد اقتصاد جهان را دارد. هم چنین تولید ناخالص داخلی این گروه در سال ۲۰۱۲ تقریباً ۱۳/۶ تریلیارد دلار بوده است. این امر نشان دهنده ی توسعه ی زیاد است. در این بین با توجه به اینکه اقتصاد آمریکا نفوذ و تاثیر گذاری مهمی در کشورهای جهان داشته، کشورهای عضو بریکس، جهت رقابت و حضور در بازار جهانی و عدم توجه به آمریکا، این گروه را تشکیل دادند. لذا هدفی که این گروه اعلام کرده، بیشتر حمایت و اعتقاد به وحدت کشورهای در حال رشد است. بیشترین هدف بریکس به عنوان حافظ صلح و کمک به کشورهای در حال توسعه و همسویی برای از بین بردن شکاف طبقاتی بین کشورها بوده است. این همکاری هم می‌تواند در قالب پیوستن ایران به این مجموعه محقق شود و هم به شکل همکاری و تعامل طرفینی باشد.

آینده نگر اقتصاد ایران

برخورداری از این رانت توجیه‌پذیر است.

جمع‌بندی

کنار هم قراردادان وضعیت مجموعه عوامل موثر بر عملکرد اقتصاد ایران نشان می‌دهد که شرایط نیمه دوم سال ۱۳۹۵ از نیمه اول آن و شرایط کل سال نسبت به سال پیش از آن بهتر خواهد بود و به مدد رشد بخش نفت، شاهد رشد اقتصادی نزدیک به پنج درصد در پایان سال خواهیم بود؛ اما آیا این رشد در سال‌های بعد قابل تکرار است؟ اقتصاد ایران بیش از هر چیز تشنه چشم‌انداز باثبات سیاسی و اقتصادی است. دولت یازدهم هم در تنش‌زدایی خارجی و هم در بازگرداندن ثبات اقتصادی موفق بوده است؛ اما افق روشن برای ثبات کشور در یک بازه ۱۰ ساله می‌تواند سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را برای سرمایه‌گذاری‌های بزرگ و تحول‌آفرین متقاعد کند. به نظر می‌رسد دو انتخابات پیش‌رو، یکی در آمریکا و دیگر در ایران، به میزان قابل توجهی می‌توانند افق چند سال آینده کشور را از نظر سیاسی ترسیم کنند؛ اما از نظر اقتصادی، تضمین ثبات کشور وابسته به حل مشکلاتی است که هم‌زمان گلوگاه رشد اقتصادی کشور در سال‌های آینده نیز هستند. مساله نظام بانکی و مساله بدهی‌های دولت، مهم‌ترین نقاط آسیب‌پذیری ثبات اقتصادی کشور و مهم‌ترین موانع پیش روی رشد اقتصادی کشورند. دولت با برداشتن گام‌های عملی برای حل این مسائل، می‌تواند عزم خود را برای رشد اقتصادی مستمر و پایدار در نیمه دوم دهه ۹۰ به همه نشان دهد.

دبیر کل موسسه حلال جهانی خبر داد

اخذ نشان تجاری حلال توسط ۱۵۰۰ شرکت داخلی

موسسه حلال جهانی در طول ۱۰ سال گذشته نزدیک به ۱۵۰۰ برند معروف کشور را به برجسب حلال مجهز کرده و هم‌اکنون این برندها با نشان حلال، کالای خود را در داخل و در خارج عرضه می‌کنند.

دبیر کل موسسه حلال جهانی ضمن بیان مطلب فوق، اظهار کرد: نشان حلال نشانی است که از حدود ۳۰ سال قبل در برخی از کشورها و مناطقی که مسلمانان به شکل اقلیت در آن زندگی می‌کردند، به وجود آمد. نشان حلال به‌منظور اطمینان افراد از رعایت دستورات اسلامی در تهیه محصولات غذایی، خوردنی‌ها و نوشیدنی‌هاست. عبدالحسین فخراری تصریح کرد: برند حلال ابتدا محدود به جنبه‌های محلی و ملی بود؛ به‌عنوان نمونه برند حلال در کشورهای مالزی و تایلند استفاده‌ای داخلی داشته اما سازمان اجلاس اسلامی در سال ۲۰۰۸ تصمیم گرفت که برند حلال را ساماندهی کند و برای این منظور کمیته‌ای متشکل از نمایندگان ۳۰ کشور تعیین کرد و پس از حدود ۳ سال هم‌اندیشی برند حلال ساماندهی شد.

وی بایبان اینکه این ساماندهی ابتدا در حوزه استانداردهای غذایی بود، گفت: این برجسب ابتدا برای ایجاد استاندارد واحد برای غذای حلال ایجاد شد. پس‌از آن این برند در حوزه‌های غیر غذایی مثل لوازم‌آرایی، بهداشتی و داروها نیز استانداردهای جدیدی را تدوین کرد تا یکپارچگی برند حلال در همه کشورهای جهان ساماندهی شود.

دبیر کل موسسه حلال جهانی با اشاره به اینکه در هر کشوری ادارات استاندارد آن کشور مسئول ارائه برند حلال هستند، گفت: پل‌های ارتباطی سازمان کنفرانس اسلامی برای ارائه استاندارد حلال، ادارات استاندارد هر کشور است.

دبیر کل موسسه حلال جهانی اضافه کرد: به‌مرور زمان برآثر فرهنگ‌سازی و ارتباطات بین‌المللی، همه افراد پذیرفتند که برند حلال مزیتی برای کالا است. در حال حاضر تقریباً کسی مخالف برند حلال نیست و هر تولیدکننده‌ای که گواهی‌های مختلف مدیریتی و بین‌المللی را اخذ می‌کند، برای گواهی حلال نیز اقدام می‌کند.

فخراری بایبان اینکه در حال حاضر ۵۷ کشور اسلامی برند حلال را به محصولات خود پیوست کرده‌اند، تصریح کرد: از سوی دیگر کشورهای غیر اسلامی اجباری برای تبعیت از سازمان کنفرانس اسلامی ندارند اما این کشورها به‌طور داوطلب برای فروش اجناس و محصولات خود به مسلمانان اقدام به اخذ مجوز برند حلال می‌کنند.

وی درباره ارزش افزوده برند حلال برای صادرات عنوان کرد: این برند بین ۵ تا ۲۵ درصد ارزش افزوده دارد. به‌عنوان مثال مسلمانان ساکن در کانادا برای تهیه غذای حلال حاضرند چند کیلومتر بیشتر مسافت طی کنند تا از فروشگاه‌هایی که گوشت حلال عرضه می‌کند، خریداری کنند. اگر آن فروشگاه ۵ یا ۱۰ درصد قیمت گوشت را نسبت به کالاهای دیگر بیشتر تعیین کند، بازهم مشتری خواهد داشت.

دبیر کل موسسه حلال جهانی بایبان اینکه اجباری شدن برجسب حلال در کشور نیازمند فراهم شدن برخی شرایط و بسترهاست، تأکید کرد: این مسئله بستگی به یکسری مسائل داخلی دارد و متأسفانه کمبودها و مشکلاتی در این زمینه وجود دارد که باید آن را مرتفع کرد.

◉ تمایشگاه دستاوردهای دولت یازدهم ◉

ریاست جمهوری (IR)

۱۷۶۱۰ مهر ۱۳۹۵ | نالار وحدت

مناقصه‌های خدمات فنی و مهندسی امارات متحده عربی

گروه ترجمه

مهلته ارسال مدارک و شرکت در مناقصه تا تاریخ	شماره پیوست مناقصه	معرفی پروژه
۳۱ دسامبر ۲۰۱۸	۳۴۴۴۳۶۵	پروژه‌ی بلوار جنوبی دبی
۳۱ ژانویه ۲۰۱۸	۳۴۴۰۳۸۲۶	مدیریت، مهندسی، تدارکات و ساخت ساز جدید برای گاز
۳۱ جولای ۲۰۱۸	۳۴۳۵۶۵۴۷	قرارداد مهندسی، تدارکات و ساخت‌وساز پروژه‌ی شبکه‌ی تزریق آب در میدان نفتی زبیر
۳۰ آوریل ۲۰۱۹	۳۴۲۶۹۹۴۴	ساخت دفاتر مرکزی جدید در مرکز شهر دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۸	۳۴۲۴۸۲۸۵	ساخت‌وساز خانه در فاز دوم ریم
۳۰ ژوئن ۲۰۱۷	۳۴۲۴۸۲۳۵	احداث مسجد
۳۱ دسامبر ۲۰۱۸	۳۴۲۳۷۴۱۷	ساخت‌وساز آپارتمان و مجتمع‌های مسکونی جدید آلاندلس
۳۰ ژوئن ۲۰۱۷	۳۴۲۲۴۸۸۶	ساخت و ساز ۷۲۸ خانه به همراه توسعه‌ی میدان گلف قهرمانی جهان
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۴۱۴۴۵۱۵	ساخت و ساز مجتمع‌های مسکونی و آپارتمانی مقرون به صرفه و لوکس آلاندلس
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۴۱۴۱۵۷۳	طراحی و نظارت بر ساخت و ساز تصفیه‌خانه و فاضلاب جزایر دیره
۳۱ ژانویه ۲۰۱۷	۳۴۱۴۱۴۳۵	ساخت و ساز و اجاره پس از فروش امکانات جدید پست دبی
۳۰ ژوئن ۲۰۱۹	۳۴۱۴۱۳۲۶	قرارداد مدیریت تسهیلات مجتمع با توسعه‌ی دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۴۱۲۳۱۹۴	آسانسورهای برج السلام دبی
۳۱ اکتبر ۲۰۱۶	۳۴۰۸۵۶۶۱	نگهداری و حفظ آسانسورهای برج السلام در جاده‌ی شیخ زاید دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۸	۳۳۹۵۲۲۷۷	اقامتگاه‌های دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۳۸۶۳۵۰۶	طراحی، ساخت و اجرای پروژه‌ی عظیم توسعه‌ی شبکه‌ی آب سرد کارخانه‌ی حصه به شهر ورزشی دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۳۶۶۶۴۷۸	توسعه‌ی دو اقامتگاه فورجان
۳۰ آوریل ۲۰۱۷	۳۳۶۴۳۹۵۸	پروژه‌ی مرکز هنری برشه‌ی دبی
۳۰ آوریل ۲۰۱۷	۳۳۶۲۵۱۱۹	قرارداد کارهای تدارکات هتل لانگام
۳۱ دسامبر ۲۰۲۲	۳۳۵۹۴۲۸۴	قرارداد ساخت و ساز محله‌ی جدید مسکونی نرجس در زاهیه
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۳۵۹۴۲۴۵	ساخت خوابگاه
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۳۴۷۵۷۸۲	تدارکات یک سری ارزیابی برای خدمات بالابر توربین بادی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۳۴۱۲۹۸۸	ساخت یک برج مسکونی ۶۳ طبقه‌ای در مرکز شهر دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۲۰	۳۳۲۶۵۱۵۶	احداث بزرگترین پشت بام خورشیدی مدیرانه در دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۳۲۵۴۵۵۷	ساخت مجتمع مسکونی در دبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۳۲۴۸۵۵۷	توسعه‌ی ۳ اقامتگاه
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۳۱۹۰۰۲۵	نصب و راه اندازی نیروگاه ۱۸۰ مگاواتی زمینش
۳۰ آوریل ۲۰۱۷	۳۲۹۰۵۹۱۳	ساخت و ساز و نگهداری دو پروژه‌ی مسکونی در شمال امارات
۳۰ آوریل ۲۰۱۷	۳۲۹۰۵۸۹۸	ساخت و ساز و نگهداری دو پروژه‌ی مسکونی در شمال امارات

استاد

۴۴

شماره ۵۴۹ - مهر ماه ۱۳۹۵

مناقصه‌های خدمات فنی و مهندسی کویت

گروه ترجمه

مهلت ارسال مدارک و شرکت در مناقصه تا تاریخ	شماره پیوست مناقصه	معرفی پروژه
۳۰ سپتامبر ۲۰۱۷	۳۵۳۷۲۳۹۶	مهندسی مشاور برای برجی در بندرگاه کریک دبی
۲ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۰۰۳۱۶	تدارک خدمات تعمیر و نگهداری
۲ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۶۱۵۵۷	کارهای عمرانی و الکترومکانیکی بیمارستان‌های جدید
۱۰ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۵۲۵۲۶	نصب، امتحان و و راه اندازی ایستگاه‌های فرعی دکه‌های توزیع و تعویض و نوسازی لوازم و تجهیزات
۱۶ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۵۲۲۱۸	طراحی و توسعه ی اجمان
۳ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۴۹۳۱۸	طراحی، تأمین و نصب و راه اندازی سایبان‌ها
۳۰ سپتامبر ۲۰۱۷	۳۵۱۷۷۷۴۳	خدمات کابل مزارع بادی دریای شمال
۳۱ مارس ۲۰۱۷	۳۵۱۳۵۷۹۲	کار توسعه ی میدان سوهو
۳۱ آگوست ۲۰۱۷	۳۵۱۱۷۸۵۲	ساخت بازار شمس با توسعه ی منطقه ی مسکونی میرای ابوظبی
۲۲ نوامبر ۲۰۱۶	۳۵۱۰۹۴۶۵	ساخت و ساز و عملیات اجرایی روستای لوریس مدینه زاید
۵ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۰۰۸۱۹۵	پروژه ی پوشش مخزن آب
۳۱ آگوست ۲۰۱۸	۳۴۹۵۵۹۲۰	ایجاد جریان هوای کم
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۴۹۱۹۷۷۱	توسعه ی فضای پارک سعدیات ابوظبی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۸	۳۴۸۵۶۷۳۹	ساخت یک مجتمع نمایشگاهی ۳۷۵۰۰ فوت مربعی جدید در شهر دراگون دبی
۳۱ مارس ۲۰۱۹	۳۴۸۳۸۱۱۱	توسعه ی خیابان خرده فروشی خیل
۴ اکتبر ۲۰۱۶	۳۴۸۳۲۶۴۴	کارهای کابل کشی زیرزمینی ۱۳۲ کیلومتری شمال امارات
۳۰ ژوئن ۲۰۱۸	۳۴۸۰۸۱۸۵	تأمین سیستم آب و فاضلاب برای استفاده ی مجدد آب عربستان سعودی
۶ مارس ۲۰۱۷	۳۴۷۰۹۷۳۸	ساخت مجتمع های مسکونی و یک انبار در کویت
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۴۷۰۹۷۳۶	کارهای زیرسازی منطقه ی مسکونی نیروی دریایی
۳۱ جولای ۲۰۱۷	۳۴۶۲۲۳۳۸	احداث منطقه ی ساحلی سعدیات با ویژگی های منحصر به فردی شامل ۸۳ واحد ویلایی با ۴ تا ۶ اتاق خواب به همراه خانه های ۴ خوابه
۶ مارس ۲۰۱۷	۳۴۵۹۴۹۱۴	ساخت مجتمع های مسکونی و یک انبار در کویت
۳۱ جولای ۲۰۲۰	۳۴۵۵۹۲۸۰	ساخت و ساز منطقه ی مسکونی شامل مدارس، مهدکودک ها، بیمارستان ها، محل های خرده فروشی، ادارات، بیست، آکادمی شنا و یک مرکز ورزشی
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۳۴۵۴۲۸۸۷	تدارکات خدمات سرمایه‌ی منطقه ی روستای جمیره
۳۱ جولای ۲۰۱۸	۳۴۵۱۵۶۷۳	مهندسی، تدارکات و ساخت و ساز پروژه ی شبکه ی تزریق آب میدان نفتی زبیر بصره در عراق
۳۱ جولای ۲۰۱۷	۳۴۵۱۴۱۵۶	تدارکات خدمات مدیریت تسهیلات
۳۱ اکتبر ۲۰۱۸	۳۴۴۹۸۵۶۳	قرارداد طراحی و تعویض خدمات بزرگراه کالیفرنیا
۳۰ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۱۷۶۷۸	تخریب، نوسازی، تحویل و نگهداری مسجد
۲۵ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۱۵۸۱۶	تدارکات، تعمیرات و نگهداری ساختمان و کارهای عمرانی
۲۳ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۳۶۳۱۷	ساخت و ساز، اجرا و تعمیرات و نگهداری پارک خودرو در تهریر

مناقصه‌های خدمات فنی و مهندسی عراق

گروه ترجمه

مهلته ارسال مدارک و شرکت در مناقصه تا تاریخ	شماره پیوست مناقصه	معرفی پروژه
۱۹ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۷۴۳۰۴	تأمین سیمان و مواد افزودنی
۱۰ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۰۸۶۷۶	تدارک حراج عمومی برای اجاره مغازه‌ها و باشگاه‌های ورزشی خورالزبیر
۳۰ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۸۴۳۳۱	نصب و راه انداز در روستای کشکول صغیر
۳۰ نوامبر ۲۰۱۷	۲۴۶۶۴۹۱۳	تدارکات، مهندسی و مدیریت پروژه و خدمات عمرانی
۳۰ ژوئن ۲۰۱۷	۲۰۴۴۷۵۹۲	سفارش برای احداث خط لوله ی ۵۵۰ کیلومتری گاز
۱۰ اکتبر ۲۰۱۶	۳۴۹۴۷۹۴۹	تأمین پر کردن آب معدنی در بصره و هرته
۴ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۳۳۶۷۰	نوسازی مرکز انتقال دبیسی
۵ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۲۵۷۵۱	پمپ بنزین افاک
۳ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۰۰۱۶۵	پردازش و امتحان قطعات بدکی شبکه ی برق
۱۹ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۲۶۷۸۲۳	بازسازی پل های قدیمی

مناقصه‌های خدمات فنی و مهندسی تاجیکستان

گروه ترجمه

مهلته ارسال مدارک و شرکت در مناقصه تا تاریخ	شماره پیوست مناقصه	معرفی پروژه
۳۱ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۳۴۰۹۵۱	بازسازی ایستگاه پمپاژ آب و فاضلاب، خط لوله‌ی فشار و استخرهای زیستی
۱۱ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۰۷۶۱۳۷	بازسازی ۱۲،۲ کیلومتر زیرساخت برقی اتوبوس‌های برقی خیابان رودکی استان دوشنبه
۱۰ اکتبر ۲۰۱۶	۳۵۰۵۱۷۴۲	تعویض کابل‌های فیدر استان دوشنبه
۲۲ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۲۴۳۱۸	تأمین و نصب پمپ‌های تازه‌ی ایستگاه پمپاژ تأمین آب
۲۲ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۲۴۳۱۷	نوسازی و توسعه ی شبکه ی تأمین آب
۲۲ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۲۴۳۱۴	تعویض جمع کننده ها و لوله های فاضلاب
۲۲ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۲۴۳۱۲	نوسازی ایستگاه پمپاژ اصلی آب و فاضلاب از جمله تعویض کامل تأسیسات برق
۲۲ اگوست ۲۰۱۷	۳۵۰۲۴۱۵۷	بازسازی آزمایشگاه ها
۱ جولای ۲۰۱۷	۳۴۳۱۰۸۷۴	تدارکات عمومی پروژه ی کاهش تلفات انرژی سغد
۲۳ ژوئن ۲۰۱۷	۳۴۲۳۴۲۹۶	تدارکات برق و انرژی
۳ ژوئن ۲۰۱۷	۳۳۹۱۰۵۳۹	پروژه ی احیای آب شمال تاجیک
۲۶ می ۲۰۱۷	۳۳۸۲۲۱۴۲	اصلاح تأمین آب و سیستم های آب و فاضلاب
۲۸ آوریل ۲۰۱۷	۳۳۳۴۶۴۲۳	کارهای عمرانی بازسازی و گسترش بخش یک دوشنبه
۱۴ مارس ۲۰۱۷	۳۲۵۶۳۲۷۴	تدارکات پروژه ی انتقال برق منطقه ای
۲۷ فوریه ی ۲۰۱۷	۳۲۳۰۵۴۵۲	پروژه ی دوم احیای آب شمال تاجیک
۲۴ ژانویه ی ۲۰۱۷	۳۱۶۹۶۵۵۶	تدارک احیای باند اضطراری، نصب و راه اندازی چراغ های با شدت نور بالا و نوسازی
۹ دسامبر ۲۰۱۶	۳۰۹۵۸۹۵۵	تدارکات پروژه ی احیای آب مرکز تاجیک
۳۱ دسامبر ۲۰۱۷	۳۰۵۴۹۷۷۴	ساخت برج ۲۵ طبقه ای
۲ اکتبر ۲۰۱۶	۲۹۶۵۶۲۳۴	احداث محل های جدید برای دفن زباله
۳۱ دسامبر ۲۰۱۶	۱۴۴۸۴۱۳۶	نوسازی و تکمیل مدارس راهنمایی

نمایشگاه های بازرگانی، حمل و نقل، لوازم و تجهیزات بین المللی، گردشگری سلامت و فن آوری های نوین ساختمان

مترجم: مهندس زهرا پزشکی

نمایشگاه های بازرگانی		
نمایشگاه بین المللی بازرگانی امنیت، پلیس، حریق، ایمنی و بهداشت و درمان	توضیحات	intersec
۲۲ تا ۲۴ ژانویه ی ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
امارات متحده ی عربی، دبی	محل برگزاری	
تلفن: +۹۷۱ ۴ ۳۸۹ ۴۵۰۰	اطلاعات تماس	
andreas.rex@uae.messefrankfurt.com	پست الکترونیک	
for-exhibitors/for-exhibitors.aspx/۵۱/http://www.intersecexpo.com/frankfurt	وبسایت	ISE
نمایشگاه بین المللی بازرگانی فناوری های سیستم های الکترونیکی در بخش های تجاری، حرفه ای و مسکونی	توضیحات	
۷ تا ۱۰ فوریه ی ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
هلند، آمستردام	محل برگزاری	
تلفن: +۳۱ ۲۰ ۲۴۰ ۲۴۲۴ و نمابر: +۳۱ ۲۰ ۲۴۰ ۲۴۲۵	اطلاعات تماس	
office@iseurope.org	پست الکترونیک	PrintFair
https://www.iseurope.org	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی بازرگانی چاپ و بسته بندی	توضیحات	
۷ تا ۱۰ آوریل ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
هند، بنگالور	محل برگزاری	
تلفن: +۹۱ ۲۲ ۲۷۸۱۲۰۹۳ و نمابر: ۹۱ ۲۲ ۲۷۸۱۲۵۷۸	اطلاعات تماس	Rotra
info@print-packaging.com	پست الکترونیک	
http://printfair.in	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی بازرگانی حمل و نقل جاده ای و وسایل نقلیه ی تجاری	توضیحات	
۹ تا ۱۱ می ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
لهستان، کیلس	محل برگزاری	BreakBulk Europe
تلفن: +۴۸ ۴۱ ۳۶۵ ۱۲ ۲۲ و نمابر: +۴۸ ۴۱ ۳۴۵ ۶۲ ۶۱	اطلاعات تماس	
biuro@targikielce.pl	پست الکترونیک	
http://www.targikielce.pl	وبسایت	
نمایشگاه های حمل و نقل	توضیحات	
نمایشگاه و کنفرانس بین المللی حمل و نقل	توضیحات	
۲۴ تا ۲۶ آوریل ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
بلژیک، آنترپ	محل برگزاری	
تلفن: +۴۸ ۶۱ ۶۶۲ ۷۲۴۴	اطلاعات تماس	
brzoska@ite-poland.com	پست الکترونیک	TransporterTage
http://www.breakbulk.com	وبسایت	
نمایشگاه حمل و نقل و واردات و صادرات	توضیحات	
۹ تا ۱۲ مارس ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
آلمان، برلین	محل برگزاری	
تلفن: +۴۹ ۳۰ ۸۳۲ ۱۷۹ ۲۲۰ و نمابر: ۰ ۳۰ ۸۳۲ ۱۷۹ ۲۲۰	اطلاعات تماس	TransporterTage
info@agentur-peppel.de	پست الکترونیک	
http://www.transportertage-bb.de	وبسایت	

نمایشگاه بین المللی تجهیزات حمل و نقل	توضیحات	Transportation
۱۵ تا ۱۸ می ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
فنلاند، جیویسکیل	محل برگزاری	
تلفن: ۰۰۰۰ ۳۳۴ ۱۴ ۳۵۸+ و نمابر: ۲۷۲ ۶۱۰ ۱۴ ۳۵۸+	اطلاعات تماس	
info@jklmessut.fi	پست الکترونیک	
http://www.jklpaviljonki.fi/fi	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی وسایل نقلیه ی موتوری، وسایل حمل و نقل، قطعات یدکی خودرو، تجهیزات و خدمات و تنظیم خودرو	توضیحات	AutoSib
۲۴ تا ۲۷ می ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
روسیه، نووسیبیسک	محل برگزاری	
تلفن: ۰۰ ۶۳ ۳۳۳ ۳۸۳ ۰۰۷ داخلی ۲۸۸	اطلاعات تماس	
verbitskaya@sibfair.ru	پست الکترونیک	
http://www.autosibexpo.ru/ru-RU/home.aspx	وبسایت	
نمایشگاه های لوازم و تجهیزات		
نمایشگاه بین المللی لوازم و تجهیزات اعلام حریق، مدیریت هتل ها، رستوران ها و غیره	توضیحات	Equip'Hotel
۶ تا ۱۰ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
فرانسه، پاریس	محل برگزاری	
تلفن: ۹۸ ۲۱ ۵۶ ۴۷ ۱ (۰) ۳۳+	اطلاعات تماس	
thibault.bourguignon@reedexpo.fr	پست الکترونیک	
http://www.equiphotel.com	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی تخصصی لوازم، تجهیزات، فناوری های اتوماسیون و سیستم های کنترل	توضیحات	Advanced Automation Technologies
۸ تا ۱۰ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
روسیه، اکاترینبرگ	محل برگزاری	
تلفن: ۱۰ ۲۲ ۲۳۴ (۴۹۵) و نمابر: ۲۶ ۲۲ ۲۳۴ (۴۹۵)	اطلاعات تماس	
info@pta-expo.ru	پست الکترونیک	
http://www.pta-expo.ru	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی لوازم و تجهیزات حفاظت از حریق و ایمنی	توضیحات	Securika St. Petersburg
۸ تا ۱۰ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
روسیه، سنپترزبورگ	محل برگزاری	
تلفن: ۰۰ ۶۰ ۳۸۰ (۸۱۲) ۷+	اطلاعات تماس	
security@primexpo.ru	پست الکترونیک	
/http://securika-spb.ru/ru-RU	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی فناوری، لوازم و تجهیزات برق	توضیحات	EP China
۲ تا ۴ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
چین، پکن	محل برگزاری	
تلفن: ۲۸۱۱ ۸۸۹۷ (۸۵۲) و نمابر: ۲۴ ۵۰۱۶ ۲۵۱۶ (۸۵۲)	اطلاعات تماس	
power@adsale.com.hk	پست الکترونیک	
Home/lang-eng/Information.aspx/http://www.epchinashow.com/EP۱۶	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی پاک کننده های مخصوص، لوازم و تجهیزات تمیز کردن و خشک کردن	توضیحات	Cleanexpo Kazakhstan
۲ تا ۴ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
قزاقستان، آلماتی	محل برگزاری	
تلفن: ۳۴ ۳۴ ۲۵۸ ۷۲۷+ و نمابر: ۴۴ ۳۴ ۲۵۸ ۷۲۷+	اطلاعات تماس	
raushan.massimova@iteca.kz	پست الکترونیک	
http://www.cleanexpo.kz/en	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی لوازم و تجهیزات، فناوری ها و خدمات زیست محیطی	توضیحات	Pollutec
۲۹ نوامبر تا ۲ دسامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
فرانسه، لیون	محل برگزاری	
تلفن: ۹۲ ۵۱ ۵۶ ۰۱ ۴۷ (۰) ۳۳+	اطلاعات تماس	
service-visiteur@pollutec.com	پست الکترونیک	
http://www.pollutec.com	وبسایت	

نمایشگاه های گردشگری سلامت و تجهیزات پزشکی

نمایشگاه بین المللی بهداشت، سلامتی و تناسب اندام	توضیحات	IWF
۱ تا ۳ مارس ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
چین، شانگهای	محل برگزاری	
تلفن: +۸۶ ۲۱ ۶۶۲۶۷۲۲۲ و نمابر: +۸۶ ۲۱ ۶۳۵۷۸۵۰۰	اطلاعات تماس	
iwf@donnor.com	پست الکترونیک	
/http://www.ciwf.com.cn/en	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی فناوری های بهداشت و درمان و گردشگری الکترونیک سلامت	توضیحات	Nordic Health Technology & eHealth Forum
۱۱ تا ۱۳ ژانویه ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
فنلاند، هلسینکی	محل برگزاری	
تلفن: +۳۲ ۸۱ ۳۲ ۱۹ ۲۲ و نمابر: +۳۲ ۸۱ ۳۱ ۱۲ ۹۱	اطلاعات تماس	
artexisexpo@artexis.com	پست الکترونیک	
/http://www.easyfairs.com/visit-the-future	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی صنایع دندان پزشکی و مراقبت های بهداشتی	توضیحات	Arab Health
۳۰ ژانویه تا ۲ فوریه ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
امارات متحده ی عربی، دبی	محل برگزاری	
تلفن: +۹۷۱ ۴ ۳۳۶۵۱۶۱	اطلاعات تماس	
info@lifesciences-exhibitions.com	پست الکترونیک	
http://www.arabhealthonline.com	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی تحلیل، تشخیص، مراقبت های بهداشتی، تجهیزات بیمارستانی و درمان ایدز	توضیحات	Expomed
۳۰ مارس تا ۲ آوریل ۲۰۱۷	تاریخ برگزاری	
ترکیه، استانبول	محل برگزاری	
تلفن: +۹۰ (۲۱۲) ۸۶۷ ۱۱ ۰۰ و نمابر: +۹۰ (۲۱۲) ۸۸۶ ۶۷ ۳۷	اطلاعات تماس	
sales@tuyap.com.tr	پست الکترونیک	
http://expomedistanbul.com	وبسایت	
نمایشگاه بهداشت و درمان	توضیحات	Intersana
۱۱ تا ۱۳ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
آلمان، آکسبرگ	محل برگزاری	
تلفن: +۴۹ (۰) ۸۲۱ ۴۵۴۴۰۴۰ و نمابر: +۴۹ (۰) ۸۲۱ ۴۵۴۴۰۴۲۰	اطلاعات تماس	
info@intersana.de	پست الکترونیک	
http://www.intersana.de	وبسایت	
نمایشگاه های فن آوری های نوین ساختمان		
نمایشگاه حفاظت، مرمت و نوسازی ساختمان	توضیحات	Denkmal
۱۰ تا ۱۲ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
آلمان، لایپزیش	محل برگزاری	
تلفن: +۴۹ ۳۴۱ ۶۷۸ ۷۸۰۰ و نمابر: +۴۹ ۳۴۱ ۶۷۸ ۸۲۹۷	اطلاعات تماس	
d.traeber@leipzig-messe.de	پست الکترونیک	
http://www.denkmal-leipzig.de	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی صنعتی سازی ساختمان	توضیحات	BIC
۱۳ تا ۱۵ نوامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
چین، شانگهای	محل برگزاری	
تلفن: +۸۶ ۲۱ ۶۱۹۵ ۶۰۷۹	اطلاعات تماس	
terry.chen@vnuexhibitions.com.cn	پست الکترونیک	
http://www.bicchina.com.cn	وبسایت	
نمایشگاه بین المللی ماشین آلات و تجهیزات ساختمان و ساخت و ساز و لوازم و تجهیزات شهرداری	توضیحات	Basrah Building
۱۱ تا ۱۴ دسامبر ۲۰۱۶	تاریخ برگزاری	
عراق، بصره	محل برگزاری	
تلفن: +۹۰ ۲۱۶ ۵۷۵ ۲۸ ۲۸ و نمابر: +۹۰ ۲۱۶ ۵۷۵ ۱۱ ۰۱	اطلاعات تماس	
info@pyramidsfair.com	پست الکترونیک	
http://www.basrahbuilding.com	وبسایت	

عمده اقلام صادرات و واردات و مقاصد و مبادی خراسان رضوی در مقایسه شش ماهه اول سال ۹۴ و ۹۵

منبع: ستاد نظارت گمرکات خراسان رضوی

بر اساس نتایج حاصل از آمار کارشناسی نشده سیستم تجارت خارجی گمرک ایران، میزان صادرات کالا از گمرکات خراسان رضوی طی شش ماهه اول سال ۱۳۹۵، معادل ۱۰۳۴ هزار تن و به ارزش ۷۶۱ میلیون دلار می باشد که نسبت به مدت مشابه سال قبل در وزن ادرصد و در ارزش دلاری ۷ درصد کاهش داشته است. لازم به ذکر است وزن و ارزش صادرات کالاها در سال گذشته به ترتیب ۱۰۴۷ هزار تن و ۸۱۷ میلیون دلار بوده است. از کل ارزش صادرات غیرنفتی در سال جاری رقم ۷۲۷۰ هزار دلار از محل تجارت چمدانی و رقم ۲۶۵۷۳ هزار دلار از محل بازارچه های مرزی باجگیران و دوغارون بوده است.

در شش ماهه اول سال ۱۳۹۵، میزان واردات استان بالغ بر ۱۸۷ هزار تن و به ارزش بالغ بر ۱۶۶ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر وزن و ارزش به ترتیب ۱۳ درصد و ۶ درصد کاهش داشته است. ضمناً واردات سال گذشته به میزان ۲۱۵ هزار تن به ارزش ۱۷۷ میلیون دلار هست. باتوجه به مقایسه ارقام صادرات و واردات ترازبازرگانی خارجی گمرکات خراسان رضوی طی شش ماهه اول سال ۱۳۹۵ مثبت و معادل ۵۹۵ میلیون دلار می باشد.

اقلام عمده صادرات استان در شش ماهه اول سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵

نام	شش ماهه اول ۱۳۹۴	شش ماهه اول ۱۳۹۵	درصد تغییرات	ارزش دلاری	وزن کیلوگرم	ارزش دلاری	وزنی	ارزشی
زعفران در بسته بندی بیش از ۳۰ گرم	۲۲,۱۳۳	۳۰,۲۸۷,۶۰۰	۴۷,۰۴۴	۶۷,۳۰۳,۶۶۹	۱۱۳	۱۲۲		
کف پوش های غیر مخملی باف، از مواد نسجی سنتتیک یا مصنوعی آماده مصرف	۲,۶۵۵,۰۵۳	۳۲,۲۱۴,۰۴۶	۴,۳۲۷,۱۹۷	۴۲,۴۹۴,۷۸۱	۶۳	۳۲		
رب گوجه فرنگی	۱۳,۶۱۵,۹۰۱	۳۰,۵۸۴,۶۵۳	۱۴,۹۴۱,۰۳۷	۱۹,۶۹۷,۷۵۷	۱۰	-۳۶		
تخم خوراکی مربوط به انواع گونه های ماکیان تازه	۱۲,۳۴۹,۵۲۱	۱۶,۰۴۴,۲۲۹	۱۳,۳۲۹,۳۶۰	۱۷,۳۱۳,۹۱۴	۸	۸		
پسته ها با پوست تازه یا خشک	۳۸۳,۰۷۰	۳,۱۷۹,۳۲۲	۱,۹۱۷,۳۱۲	۱۶,۲۲۴,۱۸۹	۴۰۱	۴۱۰		
کابل هم محور (co-axial) و سایر هادی های برق هم محور	۱,۱۳۲,۴۰۸	۹,۸۳۷,۶۱۵	۱,۷۱۴,۶۷۶	۱۵,۲۹۸,۶۱۳	۵۱	۵۶		
انواع زعفران در بسته بندی ۳۰-۱۰ گرم آماده برای خرده فروشی	۲۷,۸۶۳	۴۰,۹۲۸,۶۳۶	۱۰,۰۹۵	۱۵,۱۹۲,۵۴۴	-۶۴	-۶۳		
سایر مصنوعات از مواد پلاستیکی غیر مذکور بجز کپسول داروئی از نوع ژلاتین سخت	۱,۷۲۸,۱۲۶	۵,۳۵۲,۵۸۹	۴,۸۶۵,۴۵۶	۱۴,۵۸۷,۱۰۵	۱۸۲	۱۷۳		
کاشی و چهار گوش (Tile)، مکعب بزرگ و کوچک و همانند، حتی به اشکالی غیر از مربع یا مربع مستطیل	۶۴,۷۷۱,۹۳۴	۱۶,۳۱۲,۸۹۷	۵۷,۶۷۷,۸۸۴	۱۴,۱۱۵,۸۰۲	-۱۱	-۱۳		
کیسه کوچک از پلی اتیلن بجز کیسه خون، کیسه اسپتیک ۵ لایه مقاوم در مقابل نفوذ هوا و اکسیژن	۴,۷۵۱,۷۳۷	۱۴,۲۰۵,۰۸۰	۴,۷۰۸,۲۶۶	۱۴,۰۲۴,۵۶۶	-۱	-۱		

اقتصاد

۵۰

شماره ۵۴۹ - مهر ماه ۱۳۹۵

کشورهای عمده مقصد کالاهای صادراتی استان در شش ماهه اول سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵

نام	شش ماهه اول ۱۳۹۴	شش ماهه اول ۱۳۹۵	درصد تغییرات	ارزش دلاری	وزن کیلوگرم	ارزش دلاری	وزنی	ارزشی
افغانستان	۵۶۴,۴۱۳,۶۷۸	۴۰۸,۵۱۱,۳۳۱	۵۵۲,۰۹۳,۰۷۹	۴۲۱,۰۸۹,۸۴۸	-۲	۳,۱		
ترکمنستان	۳۵۰,۰۱۷,۵۰۹	۱۶۲,۶۷۷,۷۳۲	۳۵۶,۴۰۶,۱۲۳	۱۰۳,۰۷۶,۸۴۰	۲	-۳۷		
امارات متحده عربی	۳۰,۰۹۷,۶۶۷	۳۶,۷۲۴,۱۲۹	۲,۰۲۳,۱۱۹	۵۴,۰۶۰,۳۹۳	-۳۵	۴۷		
عراق	۵۳,۵۷۹,۲۵۴	۵۳,۶۱۱,۹۹۵	۵۰,۴۵۵,۰۱۷	۴۱,۳۸۳,۲۱۳	-۶	-۳۳		
تاجیکستان	۴۰,۸۸۷,۶۶۴	۳۷,۸۴۶,۰۸۹	۲۹,۵۲۴,۹۲۴	۲۹,۲۵۶,۵۰۳	-۲۸	-۲۳		
قزاقستان	۱۱,۲۳۸,۱۸۹	۱۷,۱۹۵,۲۰۳	۱۶,۱۴۸,۴۰۳	۲۳,۲۲۲,۰۶۵	۴۴	۳۵		
اسپانیا	۱۹,۰۷۸	۱۶,۹۱۱,۲۷۸	۲۵,۷۸۹	۲۰,۵۱۲,۵۱۱	۳۵	۲۱		
ازبکستان	۱۲,۵۷۱,۴۹۷	۱۱,۴۳۶,۶۵۴	۸,۹۱۲,۶۶۱	۹,۵۵۵,۰۲۹	-۲۹	-۱۶		
هنگ کنگ	۱,۲۸۷	۱,۴۵۰,۲۵۷	۱۴,۳۹۱	۹,۰۷۲,۱۵۵	۱۰۱۸	۵۶۶		
چین	۱۹۳,۰۵۰	۹,۳۶۸,۷۳۸	۱۹۸,۸۹۵	۸,۷۸۶,۳۸۱	۳	۵-		

اقلام عمده واردات استان در شش ماهه اول سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵

نام	شش ماهه اول ۱۳۹۴	شش ماهه اول ۱۳۹۵	درصد تغییرات	ارزش دلاری	وزن	ارزشی
پنبه، حلاجی نشده یا شانه نزده	۷,۶۵۱,۷۳۶	۱۶,۸۷۰,۱۰۰	۱۲,۴۶۵,۹۶۸	۲۳,۶۷۸,۶۷۷	۶۳	۴۰
سایر به صورت دانه بجز گندم دامی	۷۱,۲۳۷,۲۸۵	۲۱,۷۵۹,۵۹۷	۶۷,۷۵۱,۵۲۸	۱۹,۴۳۶,۳۹۴	-۵	-۱۱
برنج نیمهسفید شده (Semi milled Rice) یا برنج کامل سفید شده (Wholly milled Rice) حتی صیقلی یا براق شده	۳۲,۷۷۹,۶۸۱	۴۱,۱۸۴,۵۱۶	۱۶,۲۴۸,۳۱۷	۱۴,۳۶۱,۶۱۳	-۵۰	-۶۵
دانه کنجد حتی خرد شده	۵,۵۰۶,۴۸۲	۹,۴۸۱,۴۸۹	۷,۳۶۹,۹۷۶	۱۰,۱۵۴,۰۲۵	۳۴	۷
سولفات آمونیوم	۲۰,۵۲۵,۶۰۰	۴,۹۵۶,۶۵۱	۲۴,۶۳۹,۹۷۰	۵,۹۳۴,۶۵۸	۲۰	۲۰
اجزاء و قطعات تلمبه های مایعات	۲۳۹,۶۷۶	۵,۱۴۵,۹۹۵	۲۶۰,۵۳۲	۵,۱۳۵,۳۵۱	۹	۰.۲-
تابلوا، پانلهای تکیه گاههای مجهزه دویاچند دستگاه ردیف ۸۵۳۵ تا ۸۵۳۶، برای ی ولتاژ بیشتر از ۱۰۰۰ ولت و حداکثر ۷۲.۵ کیلوولت	.	.	۹۶,۷۸۸	۴,۸۹۲,۸۴۴	۱۰۰	۱۰۰
ماشین های ریسندگی مواد نسجی	۱۰۷,۵۰۵	۳,۱۱۵,۹۲۵	۱۱۴,۸۰۹	۳,۶۱۳,۴۳۴	۷	۱۶
تیوب و ایراوت لامپ کم مصرف	۱۵۶,۵۴۲	۲,۰۲۵,۱۸۹	۴۴۱,۵۵۰	۳,۶۰۹,۱۲۹	۱۸۲	۷۸
سایر مخلوطهای گندم غیر مذکور در جای دیگر	.	.	۹,۶۹۶,۰۰۰	۲,۶۳۶,۵۸۷	۱۰۰	۱۰۰

واردات به تفکیک کشورهای طرف معامله

نام	شش ماهه اول ۱۳۹۴	شش ماهه اول ۱۳۹۵	درصد تغییرات	ارزش دلاری	وزن	دلاری
امارات متحده عربی	۵۳,۱۹۴,۸۶۴	۲۵,۲۱۶,۰۵۲	۶۰,۵۳۸,۶۱۲	۳۴,۲۷۱,۵۳۶	۱۴	۳۶
جمهوری کره	۱۱,۶۸۰,۴۴۰	۲۲,۳۵۶,۹۳۸	۱۲,۱۸۷,۴۲۲	۱۶,۲۴۷,۰۴۰	۴	-۲۷
پاکستان	۳۵,۴۱۱,۰۲۱	۴۲,۹۰۵,۱۹۴	۱۷,۳۳۱,۵۲۳	۱۵,۲۲۴,۵۵۱	-۵۱	-۶۵
ترکیه	۲,۳۶۵,۱۵۰	۱۱,۰۶۳,۸۶۸	۵,۸۱۶,۵۷۹	۱۴,۷۹۵,۱۶۵	۱۴۶	۳۴
ازبکستان	۱۷,۶۴۳,۹۳۳	۷,۵۷۷,۸۰۳	۱۶,۱۴۲,۳۶۰	۱۳,۶۰۷,۶۸۲	-۹	۸۰
چین	۵,۹۰۶,۳۲۳	۸,۷۶۹,۷۳۴	۱,۳۴۱,۲۸۲	۱۱,۴۴۵,۰۷۹	-۷۷	۳۱
افغانستان	۷,۲۵۱,۱۱۰	۷,۳۰۰,۹۱۶	۱۱,۶۲۵,۸۲۰	۱۰,۶۴۴,۱۱۳	۶۰	۴۶
ترکمنستان	۲,۵۹۲,۶۲۸	۱,۳۸۹,۸۵۱	۳۲,۴۵۰,۸۷۰	۹,۶۶۶,۹۷۰	۱۱۵۲	۵۹۶
آلمان	۱۵۸,۹۴۷	۱,۵۱۰,۸۳۸	۱,۰۱۸,۶۰۶	۹,۴۹۵,۹۲۶	۵۴۱	۵۲۹
هلند	۲۱۱,۰۱۲	۱,۴۰۸,۹۲۰	۴۰۹,۳۸۳	۴,۹۹۴,۵۹۸	۹۴	۲۵۴

مسافری

در شش ماهه اول سال ۱۳۹۵ - ۱,۲۵۸,۸۳۱ نفر از طریق گمرکات مرزی استان و همچنین فرودگاه مشهد تردد داشته اند. از این تعداد ۶۳۰,۷۶۷ نفر وارد کشور و ۶۲۸,۰۶۴ نفر خارج گردیده اند.

عملکرد	شش ماهه اول ۱۳۹۴	شش ماهه اول ۱۳۹۵	درصد تغییرات
مسافر ورودی	۷۴۰,۸۴۶	۶۳۰,۷۶۷	-۱۵
مسافر خروجی	۷۲۹,۹۷۶	۶۲۸,۰۶۴	-۱۴
جمع کل	۱,۴۷۰,۸۲۲	۱,۲۵۸,۸۳۱	-۱۴

آمار صادرات زعفران ۵ ماهه اول سال ۱۳۹۵

کشور	ارزش (دلار)
امارات متحده عربی	۹۷۰۷۹۱۸
چین	۲۵۷۹۴۵۰
هنگ کنگ	۱۸۶۰۱۹
اسپانیا	۲۰۲۱۶۰
قطر	۲۹۸۴۴۳
کویت	۹۷۹۱۶
تایوان	۸۵۸۱۲
بحرین	۱۰۰۵۳۰
ایالات متحده آمریکا	۸۳۳۶۴
دانمارک	۳۱،۰۲۰
انگلستان	۴۳۲۷۲
سنگاپور	۴۵۴۶۲
عمان	۲۲۴۵۵
مالزی	۱۸،۳۷۵
کانادا	۲۱۹۰۶
عراق	۳۰۲۴۰
استرالیا	۲۳۹۷۹
سوئد	۱۳،۱۲۵
فیلیپین	۸،۶۱۹
نروژ	۷،۰۳۰
هلند	۶،۳۴۷
فرانسه	۶،۱۵۶
آلمان	۳،۴۴۸
ژاپن	۲،۵۸۹
پاکستان	۱،۶۵۰
جمهوری چک	۱،۶۲۲
مجموع کل	۱۳،۷۶۳،۸۵۳ دلار

صادرات مجدد زعفران ایرانی از افغانستان

قاجاق از کشور خارج می‌شود. وی اظهار داشت: طبق آمار پنج‌ماهه امسال تا مردادماه جاری ۵۴ تن زعفران به ارزش بیش از ۷۹ میلیون دلار صادر شده است. پهماسبی علت افزایش تولید زعفران در سال جاری را شرایط آب و هوایی و کاهش خشکسالی و گرما نسبت به سال گذشته عنوان کرد.

صادر فله ای زعفران مشکلی عمده

معاون وزیر جهاد کشاورزی یکی از مشکلات عمده صادرات زعفران ایران را فله‌ای بودن این محصول و نداشتن برندهای صادراتی برشمرد و افزود: اکنون بخش عمده‌ای از زعفران ایران به شکل فله‌ای به اسپانیا وارد می‌شود زیرا این کشور جزء کشورهای دارای استاندارد سازمان جهانی تجارت (WTO) است که می‌تواند زعفران را با برندهای استاندارد اروپایی به مشتریان خاص خود بفروشد.

قیمت حدود ۳۰ میلیون ریال هر کیلو زعفران

معاون وزیر جهاد کشاورزی درباره قیمت زعفران در بازار نیز گفت: اکنون قیمت تولید هر کیلوگرم زعفران در ایران بین ۲۵ تا ۳۰ میلیون ریال (۲،۵ تا ۳ میلیون تومان) تعیین می‌شود اما زعفران نگیین و سرگل باقیمت ۶۵ میلیون ریال (۶،۵ میلیون تومان) به بازار داخلی و یا صادراتی عرضه می‌شود.

به گزارش ایرنا، پارسال در مجموع ۳۵۱ تن زعفران در سطح زیرکشت ۹۵ هزار و ۱۲۵ هکتار در ۲۳ استان کشور تولید شد که ۹۵ درصد این تولیدات مربوط به دو استان خراسان رضوی و جنوبی، چهار درصد این تولید مربوط به استان فارس و یک درصد تولید مربوط به اصفهان، کرمان و یزد و خراسان شمالی است.

طبق گزارش‌های غیررسمی زعفران ایران به صورت فله‌ای و قاجاق به افغانستان وارد و با تعرفه صفر درصد به چین و هند صادر می‌شود.

معاون امور باغبانی وزیر جهاد کشاورزی ضمن بیان مطلب فوق گفت: درباره تزلزل جایگاه بازار زعفران ایران در جهان به دلیل تولید این محصول در افغانستان گفت: طبق اظهار نظر صادرکنندگان، کشورهای چین و هند برای واردات زعفران از ایران تعرفه بیش از ۳۰ درصدی در نظر گرفته‌اند اما زعفران افغانستان بدون هیچ تعرفه‌ای (تعرفه صفر درصد) به این کشورها وارد می‌شود.

محمد علی پهماسبی تأکید کرد: هرچند افغانستان در تولید زعفران مورد حمایت کشورهای اروپایی همچون هلند و نیز چین و هند قرار گرفته است اما سطح زیرکشت این محصول در افغانستان پایین است و نگرانی در خصوص رقابت افغانستان با ایران بر سر محصول زعفران نداریم.

وی در عین حال یادآور شد که صادرات مجدد زعفران از افغانستان تمام سود صادرات این محصول را به سمت افغان‌ها هدایت می‌کند که تداوم آن می‌تواند به ضرر ایران در صادرات این محصول منحصر به فرد باشد.

پیش‌بینی تولید ۳۶۰ تن زعفران در سال جاری

معاون امور باغبانی وزیر جهاد کشاورزی تولید زعفران امسال را ۳۶۰ تن پیش‌بینی کرد و گفت: پارسال ۳۵۱ تن زعفران در کشور تولید شد که از این میزان بر اساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران ۱۱۳،۵ تن به ارزش ۱۶۵ میلیون دلار به کشورهای هدف صادر شده است. پهماسبی ادامه داد: این در حالی است که بخشی از زعفران ایرانی به شکل چمدانی و

وضعیت پرونده مسکن مهر

در خراسان رضوی

مدیرکل راه و شهرسازی استان خراسان رضوی با بیان اینکه تمام تلاشمان را برای پایان پروژه مسکن مهر استان انجام می‌دهیم، گفت: امیدواریم تا نیمه اول سال ۹۶ پروژه مسکن مهر استان به پایان برسد.

به گزارش روابط عمومی اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی، محمدرضا اخوان عبداللهیان با یادآوری این که در ابتدای دولت یازدهم ۱۵۴ پروژه ساختمانی عمومی و دولتی در استان وجود داشت گفت: مساحت این پروژه‌ها بالغ بر ۲۴۷ هزار و ۵۰۰ مترمربع با پیشرفت فیزیکی ۴۲ درصدی بود و تاکنون کار ساخت و طراحی حدود ۳۱ هزار ۸۰۰ مترمربع از مساحت این پروژه‌ها تمام شده است.

وی ادامه داد: در حال حاضر مساحتی بالغ بر ۲۱۸ هزار و ۵۰ مترمربع پروژه ساختمانی در استان وجود دارد که پیشرفت فیزیکی ۷۰ درصدی دارند.

مدیرکل راه و شهرسازی استان خراسان رضوی با اشاره به بدهی‌های این سازمان گفت: ابتدای دولت تدبیر و امید، بدهی این سازمان به پیمانکاران و مشاوران بالغ بر ۲ هزار میلیارد ریال بود که با مدیریت مناسب توانستیم این بدهی را به هزار و ۳۰۰ میلیارد کاهش دهیم.

وی بایان اینکه ۱۰۱ هزار و ۹۲۷ واحد مسکن مهر در استان ساخته شده و تاکنون ۸۶ هزار و ۷۰۰ واحد به بهره‌برداری رسیده، گفت: از این تعداد مسکن ۵۴ هزار واحد سهم دولت یازدهم است. اخوان عبداللهیان با اشاره به اقدامات صورت گرفته در دولت یازدهم مبنی بر تسریع در روند اتمام فرایند مسکن مهر، افزود: افزایش تسهیلات برای بیش از ۲۵ هزار واحد یکی از اقدامات مهم دولت برای تسریع روند پروژه مسکن مهر در استان بود.

وی افزود: در تلاش هستیم که در نیمه اول سال ۹۶ پرونده مسکن مهر استان به پایان برسد.

صادرات پسته از خراسان

رضوی ۵ برابر شد

صادرات پسته از گمرکات این استان در نیمه نخست امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل پنج برابر شده است و در این مدت هزار و ۹۱۷ تن پسته به ارزش ۱۶ میلیون دلار از گمرکات این استان صادر شد در حالی که این رقم در مدت مشابه سال قبل ۳۸۳ تن به ارزش سه میلیون دلار بود.

ناظر گمرکات خراسان رضوی ضمن بیان مطلب فوق، اظهار کرد: در نیمه نخست امسال صادرات اقلامی از جمله پسته صنعتی، زعفران در بسته بندی بیش از ۳۰ گرم، سیب تازه و مصنوعات پلاستیکی در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر ارزش بیش از ۱۰۰ درصد افزایش داشت.

به گزارش ایرنا، ناظر گمرکات خراسان رضوی گفت: ارزش صادرات کالا از خراسان رضوی طی این مدت در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به هنگ کنگ با رشد ۵۴۶ درصدی، به پاکستان با رشد ۱۰۹ درصدی، به سوئد با رشد ۱۰۲ درصدی و به برزیل با رشد ۱۰۰ درصدی مواجه شد.

وی گفت: با توجه به مقایسه ارقام صادرات و واردات کالا، تراز بازرگانی خارجی گمرکات خراسان رضوی طی ۶ ماه اول سال جاری مثبت و معادل ۵۹۵ میلیون دلار بود. وی افزود: در این مدت یک میلیون و ۲۵۸ هزار و ۸۳۱ مسافر از طریق گمرکات مرزی استان و فرودگاه مشهد تردد داشتند که از این تعداد ۶۳۰ هزار و ۷۶۷ نفر وارد کشور شده و ۶۲۸ هزار و ۶۴ نفر از کشور خارج شدند. ناظر گمرکات خراسان رضوی اظهار کرد: تردد مسافران ورودی و خروجی از طریق گمرکات مرزی خراسان رضوی در نیمه نخست امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۴ درصد کاهش داشت.

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان خیر داد

پرداخت ۱۵۳۰ میلیارد ریال

تسهیلات رونق تولید در استان

اختصاص شهرک‌های تخصصی ایران به خارجی‌ها؛ این بار برای تاجران افغانستانی

مدیرعامل منطقه آزاد «چابهار» با بیان این که با تمام توان و ظرفیت از تاجران و سرمایه‌گذاران افغانستانی حمایت می‌کنیم، از ایجاد شهرک‌های تخصصی سنگ و غذا برای تاجران و سرمایه‌گذاران افغانستانی در چابهار خبر داد.

پس از آغاز مذاکرات مقامات ایرانی با چینی‌ها برای ساخت یک شهرک صنعتی اختصاصی تولید قطعات خودرو، این بار یک مقام ایرانی از اختصاص یک شهرک تخصصی برای تاجران افغانی خبر داد.

عبدالرحیم کردی، مدیرعامل منطقه آزاد چابهار با اشاره به این که عامل رکود اقتصادی افغانستان نبود امنیت در این کشور است، گفت: با تمام توان و ظرفیت از تاجران و سرمایه‌گذاران افغانستانی حمایت می‌کنیم.

مدیرعامل سازمان منطقه چابهار در این مورد به خبرگزاری فارس توضیح داده است: ما شهرک تخصصی مواد غذایی را برای افغانستان در چابهار طراحی کرده‌ایم که بر اساس آن تاجرانی که مواد غذایی به افغانستان وارد می‌کنند، با سرمایه خود در چابهار استقرار پیدا کرده و تولید را انجام داده و مستقیماً به افغانستان صادر خواهند کرد. حضور و فعالیت تاجران افغانستانی در چابهار می‌تواند سود خوبی را نصیب اقتصاد این کشور کند.

عبدالرحیم کردی از ایجاد شهرک تخصصی سنگ در چابهار نیز خبر داد و تصریح کرد: سنگ‌های معدنی و قیمتی افغانستان هم‌اکنون به صورت خام به خارج انتقال و پس از فرآوری دوباره باقیمت بسیار بالا در افغانستان به فروش می‌رسد. با ایجاد شهرک سنگ افغانستان در چابهار، این مسیر کوتاه شده و سبب کاهش قیمت‌های سنگ در افغانستان خواهد شد. تاجران و مالکان معادن، ماشین‌آلات موردنیاز خود را بدون پرداخت گمرکی وارد چابهار کرده، محصول خود را بازرزی ارزان و زمین مناسب و دسترسی به بندر تولید و به دنیا صادر کنند.

پیش‌ازاین نیز، مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران اعلام کرده بود: این سازمان طی یادداشت تفاهم با وزارت بازرگانی کشور چین، در حال انجام مذاکرات نهایی جهت ایجاد شهرک صنعتی مشترک قطعات خودرو با همکاری شرکت چری است.

تاکنون ۲۶۶۷ واحد برای اخذ تسهیلات سرمایه در گردش و تسهیلات سرمایه ثابت در سایت بهین‌یاب ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد ۹۶۸ واحد مربوط به بخش صنعت بوده و پس از بررسی در کمیته‌های کارشناسی و کارگروه تسهیل استان ۷۰۱ واحد به سیستم بانکی معرفی شده‌اند.

به گزارش روابط عمومی سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی، راضیه علیرضایی ضمن بیان مطلب فوق، با اشاره به اهتمام سازمان صنعت، معدن و تجارت به رفع مشکلات و موانع واحدهای تولیدی دارای مشکل استان تصریح کرد: ۱۰ هزار و ۲۶۰ میلیارد ریال تسهیلات برای ۷۰۱ واحد تولیدی دارای مشکلات مالی بخش صنعت در بانک‌های عامل در حال بررسی است.

علیرضایی تأکید کرد: در حال حاضر برای ۱۰۴ واحد صنعتی مبلغ ۲۳۶۰ میلیارد ریال تسهیلات در بانک‌های عامل مصوب گردیده است که ۱۵۳۰ میلیارد ریال تسهیلات رونق تولید به آن‌ها پرداخت شده و مابقی هم به تدریج به واحدهای مذکور پرداخت خواهد شد.

سرمایه‌گذاری ۲۸۴۷ میلیارد ریال بخش خصوصی در

صنعت خراسان رضوی در شش ماهه اول سال ۹۵

راضیه علیرضایی گفت: طی شش ماهه اول سال ۹۵، ۱۹۱ فقره پروانه بهره‌برداری صنعتی با بیش از ۲۸۴۷ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی در استان صادر شده است. وی اظهار داشت: رشد شاخص‌های پروانه‌های بهره‌برداری صادره در ۶ ماهه اول سال ۹۵ نسبت به مدت مشابه سال قبل از نظر تعداد ۲۴ درصد و میزان سرمایه‌گذاری ۲۳ درصد رشد داشته است.

وی افزود: واحدهای فوق شامل تولید فرمالین، نوشیدنی مالت، پروژسترون (ماده موثر دارویی)، کمر بند ایمنی خودرو، روغن مایع کلتز، انواع لولا، پودر ژله و ... بوده است.

وی تأکید کرد: این واحدها در شهرستانهای مشهد، گناباد، نیشابور، چناران، سبزوار، تربت‌حیدریه و ... به بهره‌برداری رسیده و زمینه اشتغال را برای ۲۰۳۱ نفر به‌طور مستقیم فراهم نموده است.

دبیر انجمن انبوه‌سازان خراسان رضوی:
میزان ساخت و ساز در خراسان رضوی
۶۵ درصد کاهش داشته است

هر توریست خارجی در ایران
چقدر هزینه می‌کند؟

گردشگران خارجی که در سه‌ونیم سال گذشته به ایران سفر کردند، هر یک ۱۵۰۰ دلار هزینه‌کرد داشتند که درآمدی برابر با ۲۴ میلیارد دلار عاید کشورمان شده است.

مرتضی رحمانی موحد ضمن بیان مطلب فوق، اظهار داشت: در سه سال گذشته بیش از ۱۶ میلیون گردشگر خارجی به ایران سفر کردند و نیم میلیارد ایرانی در داخل کشور به سفر پرداختند. وی افزود: گردشگران خارجی که در سه‌ونیم سال گذشته به ایران سفر کردند، هر یک ۱۵۰۰ دلار هزینه‌کرد داشتند که درآمدی برابر با ۲۴ میلیارد دلار عاید کشورمان شده است.

معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اظهار کرد: صنعت گردشگری جزو معدود صنایعی بود که اثرات مثبت برجام را به نمایش گذاشت. ما امیدواریم این صنعت، سیر صعودی خود را برای سال‌های آتی حفظ کند.

هم اکنون میزان ساخت و ساز در خراسان رضوی ۶۵ درصد کاهش داشته و به حدود یک سوم سابق رسیده است. ضمن بیان مطلب فوق اظهار داشت: شاهد هستیم که نرخ سود بانکی برای مردم در فرآیندی پلکانی رو به کاهش بوده و هم اکنون نیز به ۹,۵ درصد برای خانه اولی‌ها رسیده که گامی مثبت و رو به جلو محسوب می‌شود اما باید در نظر داشت که این اقدام به تنهایی کافی نیست.

دبیر انجمن انبوه‌سازان خراسان رضوی نعمت‌الله ظریف تأکید کرد: در واقع کاهش میزان سود باید بیش از این باشد زیرا وضعیت کنونی رکود بسیار شدیدی است که به این راحتی نمی‌توان با آن مبارزه کرد همچنین باید بازپرداخت وام مسکن با مدت زمان بیشتری باشد به عنوان مثال از ۱۲ سال کنونی به بین ۲۰ تا ۲۵ سال برسد.

به گزارش تسنیم، دبیر انجمن انبوه‌سازان خراسان رضوی با اشاره به افزایش قیمت حبایی اتفاق افتاده در بازار مسکن در سال ۹۲، خاطرنشان کرد: این موضوع سبب شد که رکود کنونی به این شدت باشد و درحالی‌که وضعیت به همین صورت ادامه پیدا کند با کوچک‌ترین تحرکاتی که در این بخش صورت گیرد جهش قیمتی فاجعه‌بار رخ می‌دهد که مجدداً دست جامعه هدف یعنی قشر متوسط را از تهیه مسکن دور می‌کند.

ظریف ادامه داد: بعید است با این روند کنونی رکود موجود در بخش ساختمان تا پایان سال از بین برود زیرا هم‌اکنون میزان ساخت‌وساز به یک‌سوم رسیده و قیمت فروش در بسیاری از مناطق شهر مشهد مقدس مانند بخش شمال غربی باقیمت تمام‌شده آن یکسان است.

وی تأکید کرد: امید می‌رود با افزایش نقدینگی و در نظر گرفتن سازوکارهای حمایتی برای بخش مسکن رکود با شیبی ملایم از بین برود در غیر این صورت جهش قیمت آن به صورتی است که ممکن است عواقب بسیار زیادی برای بازار این حوزه داشته باشد.

رئیس اتحادیه هتل داران استان خیر داد:

کاهش ۶۰ درصدی مسافران عرب‌زبان و ۵۰ درصدی زائران ایرانی در مشهد

به منظور افزایش میانگین اقامت مسافران به مشهد باید برنامه‌ریزی صحیحی جهت استفاده از فرصت‌های فرهنگی، مراکز بیلابقی و گردشگری، آثار باستانی و ارایه آداب و رسوم سنتی شهرهای مختلف خراسان صورت گیرد. محمد قانع، رئیس اتحادیه هتل داران خراسان رضوی اظهار کرد: مشهد عمدتاً براساس گردشگری مذهبی تعریف شده است و وقتی یک فعالیت، تک محصولی تعریف شود احتمال بروز آسیب اقتصادی وجود خواهد داشت.

وی با اشاره به روابط کنونی ایران عربستان و بحرین و کاهش قیمت نفت در منطقه گفت: ما با کاهش ۶۰ درصدی مسافران عرب‌زبان و به علت رکود اقتصادی کشور کاهش ۵۰ درصدی زائران ایرانی به مشهد مواجه شدیم.

وی گفت: خدمات بخش اقامتی یک محصول ۲۴ ساعته است و قابل انباشت نیست و مجموعه‌داران در بازار رقابتی برای خالی نبودن ظرفیت‌ها مجبورند به قیمت‌های پایین اعمال تخفیف و سایر روش‌های زیان‌ده روی آورند. قانع گفت: با توجه به شرایط فوق باید برای جذب گردشگر و توریست با نگاه به ویژگی‌های شهر مشهد و توجه به تعریف پایتخت معنوی ایران و رعایت موازین و اصول از فرصت‌های فرهنگی آداب و رسوم متنوع استان مراکز گردشگری و طبیعی استفاده کرد تا ضمن لذت بردن نسل‌های مختلف از جاذبه‌های زیارتی و سیاحتی، میزان اقامت زائران در مشهد را که طی یک دهه گذشته از ۵ روز به ۲ روز کاهش یافته افزایش داد.

رئیس اتحادیه هتل داران خراسان رضوی تاکید کرد: این هدف مهم نیازمند همکاری مسئولان جهت صدور مجوزهای مربوطه و ارایه راهکارهای لازم است.

تصویب تبدیل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به منطقه

آزاد تجاری صنعتی در کار گروه تخصصی

دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد

طرح تبدیل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون به منطقه آزاد تجاری = صنعتی در کارگروه تخصصی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تصویب شد. دکتر ناصرالدین گرامی مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون گفت: در این جلسه با استناد به مطالعات صورت گرفته امکان سنجی توسط دانشگاه علم و فرهنگ و ارائه آمار و اطلاعات تکمیلی و شرح ایجاد زیرساخت‌های ایجاد شده در منطقه ویژه دوغارون توانستیم اعضای این کارگروه تخصصی را جهت تصویب تبدیل منطقه ویژه دوغارون به منطقه آزاد قانع نماییم که در نهایت این طرح با اکثریت آرا به تصویب رسید. گرامی گفت: بعد از این مرحله باید این موافقت به هیئت دولت ارسال شود و در آنجا در لیست مناطق آزادی که می‌خواهد برای تصویب به مجلس پیشنهاد شود، قرار گیرد و ان شاء الله در مجلس به تصویب برسد. مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون خاطر نشان کرد: با این موافقت، یک گام به طرف تبدیل این منطقه به منطقه آزاد پیش رفتیم.

به گزارش روابط عمومی و اموربین الملل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون، وی ابراز امیدواری کرد با توجه به این که بسیاری از زیرساخت‌های لازم برای تبدیل این منطقه به منطقه آزاد از قبل تدارک دیده شده و سرمایه گذاری‌های لازم انجام گرفته و با توجه به نیازمند بودن کشور مقابل ما به انواع کالاهای اساسی و تسهیل دسترسی‌ها و امکاناتی که مناطق آزاد می‌توانند برای صادرات و توسعه صنعتی استان و تولید ثروت بیشتر برای کشور داشته باشند، کار در هیئت دولت نیز به سرعت به سرانجام رسد. گرامی یادآور شد: تفاوت جدی این منطقه با مناطق آزاد در غرب و جنوب کشور این است که آن مناطق بیشتر جنبه وارداتی دارد، اما این منطقه می‌تواند دروازه صادرات باشد و با توجه به ظرفیت بازار کشور همجوار، منطقه ویژه اقتصادی دوغارون می‌تواند به یک منطقه صنعتی، تولیدی و صادراتی تبدیل شود.

افتتاح جایگاه سوخت مرزی در منطقه ویژه اقتصادی دوغارون

با هدف تامین قانونمند سوخت مورد نیاز ناوگان ترانزیتی ایران و افغانستان و به منظور جلوگیری از قاچاق سوخت، فعالیت غیر قانونی افراد گالن‌کش و تسهیل در سوخت‌گیری خودروهای خروجی از کشور با پیگیری‌های منطقه ویژه اقتصادی دوغارون و همکاری‌های صورت گرفته از ناحیه کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان توسط سازمان همیاری شهرداریهای استان به بهره برداری رسید.

دکتر ناصرالدین گرامی مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی دوغارون در مراسم افتتاح این جایگاه گفت: امکان سوخت‌گیری همزمان ۴ دستگاه و مخازن ۳۰۰ هزار لیتری از ویژگی‌های این جایگاه است که با اعتباری بالغ بر ۱۵ میلیارد ریال طی ۶ ماه به بهره برداری رسیده است.

رابطه کریدور شمال - جنوب با ابتکار چین در احیای جاده ابریشم

بهرام امیراحمدیان
کارشناس روسیه

مردن چندوجهی فاصله زمانی حمل کالا نسبت به مسیر کانال سوئز تا ۴۰ درصد و هزینه حمل نیز تا ۳۰ درصد کاهش می‌یابد.

در حال حاضر هفت کشور شامل ایران، هند، روسیه، قزاقستان، بلاروس، عمان و تاجیکستان به‌طور رسمی عضو راهگذر شمال-جنوب هستند که سه کشور اول، جزو بنیان‌گذاران موافقت‌نامه این راهگذر هستند. همچنین تاکنون شش کشور بلغارستان، آذربایجان، ارمنستان، سوریه، اوکراین و ترکیه، تقاضای مشارکت کرده‌اند که بعد از اجماع و موافقت کشورهای عضو این راهگذر، کشورهای جدید به‌طور رسمی عضو راهگذر شمال-جنوب خواهند شد. گفتنی است، موافقت‌نامه راهگذر شمال-جنوب، یک موافقت‌نامه همکاری‌های ترانزیتی و حمل‌ونقلی بین‌المللی میان کشورهای است. کشورهایی که منافی در این گونه موافقت‌نامه‌ها دارند، تقاضای عضویت می‌کنند.

وضعیت کنونی کریدور بین‌المللی حمل و نقل شمال-جنوب

پروژه بین‌المللی «کریدور حمل و نقل شمال-جنوب» در سال ۲۰۰۰ توسط روسیه، هند و ایران باهدف ایجاد یک راهگذر کوتاه‌تر از مسیر حمل و نقل فعلی دریایی کانال سوئز به‌منظور کاهش زمان و حمل و نقل هزینه‌های تجارت کالا تأسیس شد. بعدها، بلاروس، قزاقستان، تاجیکستان، عمان، ارمنستان،

به جز یک لوله انتقال گاز ترکمنستان به ترکیه و خط انتقال برق به ارمنستان، ایران نتوانسته است فضای لازم را برای گذر خطوط انتقال انرژی آسیای مرکزی و حوزه دریای خزر که مناطق محصور در خشکی هستند به وجود آورد. باوجود اتصال خط آهن ایران به خط آهن آسیای مرکزی در سال ۱۳۷۵، آن‌گونه که انتظار می‌رفت از آن بهره‌گیری نشد. یا این که قدرت‌های دیگر به رقابت برخاستند یا مانع شکوفایی اقتصادی ایران و ارتقای موقعیت ژئوپولیتیک آن شدند.

در سال ۱۹۹۳ وزیر حمل و نقل کشورهای اروپایی در اجلاس کمیسیون اروپا در هلستینکی مسیر جدیدی به نام راهگذر بین‌المللی حمل و نقل شمال-جنوب (راهگذر شماره ۹) را معرفی کردند و با امضای توافق‌نامه بین سه کشور ایران، روسیه و هندوستان در سال ۲۰۰۰ میلادی این مسیر رسمیت یافت. انگیزه تعریف چنین راه‌گذاری ایجاد یک پل ارتباطی بین کشورهای جنوب و جنوب شرق آسیا، شبه‌قاره هند با کشورهای آسیای میانه و اروپا از طریق خاک روسیه است. این راهگذر از کشورهای اسکاندیناوی و شمال اروپا شروع و پس از عبور از روسیه به بنادر حاشیه دریای خزر متصل شده و از طریق خاک ایران و بنادر شهید رجایی و امام خمینی تا شبه‌قاره هند و کشورهای جنوب شرق آسیا امتداد می‌یابد. در این راهگذر ضمن استفاده از سیستم حمل و نقل

اکنون که کشور در آستانه تصویب و اجرای برنامه پنج‌ساله ششم توسعه قرار دارد، نگاهی دوباره به برخی از پروژه‌ها و اقدامات اساسی موجود و نگاه به ابتکارات آینده برای آماده‌سازی بستر توسعه آینده کشور بسیار ضروری است. پروژه عظیم چابهار (تنها بندر اقیانوسی ایران) و راه‌آهن چابهار-مشهد، کریدور بین‌المللی ترانزیت شمال-جنوب، پیشنهاد پیوستن ایران به اتحادیه اقتصادی اوراسیا، ابتکار رئیس‌جمهور چین تحت عنوان «یک‌راه، یک کمربند» (احیای جاده ابریشم کهن) و برخی دیگر می‌تواند در تحولات اقتصادی و تجاری ایران در آینده سرنوشت‌ساز باشد. در این میان کریدور ترانزیت شمال-جنوب نیز از اهمیت برخوردار است که نگاهی دوباره به آن بخش ترانزیت ایران را فعال‌تر خواهد کرد زیرا در دوره تحریم ایران نتوانست نقش ترانزیتی خود را ایفا کند و حتی جمهوری آذربایجان با مساحتی برابر ۸۶ هزار کیلومتر مربع و ۹ میلیون نفر جمعیت و کشوری محصور در خشکی به‌اندازه ایران ترانزیت داشته است. هرگاه کشوری مانند ایران بخواهد موقعیت جغرافیایی خود را به موقعیت ژئوپولیتیک ارتقا دهد ناگزیر است فضای سیاسی لازم را برای فضای اقتصادی فراهم آورد.

آذربایجان، اوکراین، قرقیزستان و ترکیه به این پروژه پیوستند. این مسیر از بندر «نھاوا شو» (Nhava Sheva) در بمبئی هند شروع می‌شود و از طریق دریای عرب به بندرعباس در ایران (۱۲۰۰ مایل دریایی) متصل می‌شود. بخش زمینی کریدور از طریق خاک ایران به بندر انزلی در ساحل جنوبی خزر (به طول ۱۳۰۰ کیلومتر) می‌رسد. بخش دوم مسیر دریایی از دریای خزر (۸۰۰ مایل دریایی) عبور می‌کند و به بندر آستاراخان در ساحل شمالی در فدراسیون روسیه

پروژه عظیم چابهار (تنها بندر اقیانوسی ایران) و راه‌آهن چابهار-مشهد، کریدور بین‌المللی ترانزیت شمال-جنوب، پیشنهاد پیوستن ایران به اتحادیه اقتصادی اوراسیا، ابتکار رئیس‌جمهور چین تحت عنوان «یکراه، یک کمربند» (احیای جاده ابریشم کهن) و برخی دیگر می‌تواند در تحولات اقتصادی و تجاری ایران در آینده سرنوشت‌ساز باشد

انگیزه تعریف چنین راه‌گذاری ایجاد یک پل ارتباطی بین کشورهای جنوب و جنوب شرق آسیا، شبه‌قاره هند با کشورهای آسیای میانه و اروپا از طریق خاک روسیه است. این راه‌گذر از کشورهای اسکاندیناوی و شمال اروپا شروع و پس از عبور از روسیه به بندر حاشیه دریای خزر متصل شده و از طریق خاک ایران و بندر شهید رجایی و امام خمینی تا شبه‌قاره هند و کشورهای جنوب شرق آسیا امتداد می‌یابد

با تکمیل بندر جدید چابهار، هند فرصتی برای اتصال با شبکه حمل‌ونقل مستقیم با افغانستان و آسیای میانه با دور زدن پاکستان به دست آورده و از پتانسیل تجارت با کشورهای منطقه بهره‌مند خواهد شد

کریدور شمال-جنوب زمان حمل‌ونقل را ۴۰ درصد و هزینه را ۳۰ درصد در مقایسه با مسیر دریایی کنونی از کانال سوئز، کاهش می‌دهد

می‌رسد. پس از آن، محموله می‌تواند تا مسکو (۱۷۰۰ کیلومتر) با گذر از راه‌های زمینی برسد و از آنجا به کشورهای اروپایی هم‌مرز روسیه و فنلاند حمل شود. برخی دلایل مانع پیشرفت این پروژه در ۱۵ سال گذشته شده است. یکی از دلایل این است که هند پس از مواجهه با برخی از مشکلات تدارکات و با توجه به عدم حمایت ترخیص کالا از گمرک تصمیم به توقف پروژه برای یک دوره ۱۰ ساله گرفت. دلیل دیگر افزایش اعمال فشار بر اقتصاد ایران از سوی ایالات متحده آمریکا و کشورهای عضو اتحادیه اروپا در موضوع توسعه برنامه هسته‌ای در اوایل سال‌های ۲۰۰۰ بود. با این حال، پس از تغییر رویکرد ایران نسبت به روند مذاکرات با گروه ۵+۱ و رسیدن به طرح جامع اقدام مشترک که ناشی از لغو برخی از تحریم‌های اقتصادی علیه ایران بود، این پروژه با احیای حمایت اعضا از پروژه (به‌ویژه هند در سال ۲۰۱۵) در جلسه چهارم شورای هماهنگی اعضای پروژه کریدور که در ماه آگوست ۲۰۱۵ در دهلی‌نو برگزار شد، مقامات ارشدی از هند، ایران و روسیه و همچنین نمایندگانی از دیگر کشورهای عضو در مورد پیش‌نویس توافقنامه حمل‌ونقل مورد بحث و بررسی و مسائل مربوط به روش‌ها و تعهدات هر یک از اعضا تصمیم‌گیری شد. پس از آن، پیش‌نویس توافق یک گام مهم برای حرکت پروژه به سطح بعدی بر مبنای قانونی برای حمل‌ونقل از طریق کشتی، راه‌آهن و جاده ارتباطی بین هند، ایران و روسیه شد. پس از پیش‌بینی برداشته شدن تحریم‌ها، هند سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیربنایی را به‌منظور بهبود شرایط فعلی جاده‌ها، راه‌آهن و بندر در امتداد کریدور بین‌المللی حمل‌ونقل شمال و جنوب آغاز کرد. به‌عنوان مثال، وزیر حمل‌ونقل جاده و بزرگراه‌های هند، «نیتین گادکاری» (Nitin Gadkari) و همتای ایرانی‌اش، عباس آخوندی، یک یادداشت تفاهم در توسعه بندر چابهار به ارزش ۸۵ میلیون دلار در ماه می سال ۲۰۱۵ به امضا رساندند. علاوه بر آن، هند برنامه‌ریزی کرده است که ۱۰۰ میلیون دلار برای ساخت جاده‌ای به طول ۲۲۰ کیلومتر از «دلارام» در غرب افغانستان به «زرنج» در مرز ایران و افغانستان برای ارتباط با بندر چابهار هزینه کند. علاوه

بر این، سرمایه‌گذاری در بندر چابهار در خلیج عمان با استراتژی هند برای گسترش نفوذ اقتصادی خود در امکانات حمل‌ونقل خلیج فارس، در پاسخ به سلطه چین در بندر گوادر پاکستان مطابقت دارد. با تکمیل بندر جدید چابهار، هند فرصتی برای اتصال با شبکه حمل‌ونقل مستقیم با افغانستان و آسیای میانه با دور زدن پاکستان به دست آورده و از پتانسیل تجارت با کشورهای منطقه بهره‌مند خواهد شد. همچنین با توجه به اهمیت استراتژیک کریدور شمال-جنوب، دستیابی به مفاهیم سیاست خارجی هند تحت عنوان «سیاست تجارت خارجی هند برای سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵» که در آوریل سال ۲۰۱۵ تصویب شده و سیاست «اتصال آسیای مرکزی» که در ژوئن ۲۰۱۲ به تصویب رسیده است، امکان‌پذیر خواهد شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل پتانسیل‌ها و تنگناهای کریدور حمل‌ونقل، فدراسیون انجمن‌های حمل‌ونقل هند در آگوست سال ۲۰۱۴ اجرای آزمون مسیر خشکی را انجام دادند. نتایج آزمون نشان داد که کریدور شمال-جنوب زمان حمل‌ونقل را ۴۰ درصد و هزینه را ۳۰ درصد در مقایسه با مسیر دریایی کنونی از کانال سوئز، کاهش می‌دهد. با توجه به هزینه‌های حمل‌ونقل در حال حاضر، حمل‌ونقل در مسیر سنتی برای یک کانتینر ۲۰ فوتی از بمبئی به مسکو در حدود ۲۱۰۰ تا ۲۸۰۰ دلار هزینه خواهد داشت و زمان حمل‌ونقل بین ۳۲ تا ۳۷ روز طول می‌کشد که با طی مسافتی برابر ۸۷۰۰ مایل دریایی با گذر از کانال سوئز به پایان می‌رسد. در مقابل، هزینه‌های حمل‌ونقل محموله از طریق مسیر کریدور شمال-جنوب حدود ۱۲۶۰ دلار (اضافه کردن هزینه‌های تقریبی از طریق ذئ بندر انتقال ۲۶۰ دلار) و زمان حمل‌ونقل از طریق ۲۲۰۰ مایل دریایی به‌علاوه سه هزار کیلومتر زمینی، کمی بیش از ۱۹ روز خواهد بود. در این مفهوم، کالاهای هند از طریق این کریدور از نظر زمان حمل‌ونقل و هزینه‌های حمل‌ونقل به‌طور قابل‌توجهی کاهش خواهد یافت و آن را رقابتی‌تر می‌کند. در حال حاضر هنوز هم تعدادی از مسائل بازدارنده در راه توسعه کریدور برای رسیدن به ظرفیت کامل آن وجود دارد که امید می‌رود در فضای پسا برجام موفقیت‌هایی حاصل شود.

ناهماهنگی، عدم ثبات و اجرای سلیقه‌ای قوانین از عوامل تضعیف جایگاه ترانزیت ایران

ترانزیت شده است که با توجه به قراین نسبت به سال ۹۴ حتما کاهش خواهیم داشت.

رئیس کمیسیون حمل و نقل و ترانزیت اتاق بازرگانی خراسان رضوی ادامه داد: تصویب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متعدد از سوی نهادهای مختلف عامل سرعت و دقت را در رقابت با شرکت‌های بین‌المللی حمل و نقل از کشور ما گرفته است.

وی یادآور شد: به دلیل برخی مشکلات در سرعت و قیمت ترانزیت کالا و همچنین رفتارهای دوگانه نهادهای مسئول و بی‌ثباتی، مسیرهای دیگری نیز برای ترانزیت در منطقه توسط دیگر کشورها به وجود آمده است.

زمانیان خاطر نشان کرد: سرعت نقش مهمی در ترانزیت داشته و تجار اهمیت بسیاری برای این مسئله قائل‌اند. مسئله دیگر قیمت است که از اهمیت خاصی برای مشتریان برخوردار است؛ عامل سوم امنیت حمل و نقل است که خوشبختانه کشور ما در این حوزه به بهترین شکل ممکن مسائل را مدیریت می‌کند اما متأسفانه در زمینه‌ی سرعت و قیمت، به دلیل وجود بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متعددی که سبب تأخیر و نوسان قیمت می‌شود، ثبات چندانی نداریم.

هیات مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی خراسان رضوی در نشست خبری این انجمن، ضمن بیان مطلب فوق، افزود: حمل و نقل و ترانزیت برای کشور ما یک نعمت است و اولین سود آن برای کشور اشتغال است. به طوری که این صنعت با سرمایه‌گذاری بیش از ۵۰۰۰ میلیارد تومانی شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی و رانندگان استان به صورت مستقیم و غیرمستقیم ۴۰۰۰ نفر اشتغال‌زایی ایجاد کرده است.

وی افزود: این صنعت برای کشور ما درآمدزایی دارد زیرا هر جابه‌جایی برای کشور منبع درآمد است و می‌توان گفت، پس از نفت، یکی از صنایع‌های پردرآمد کشور ما ترانزیت است که ۹ درصد از تولید ناخالص ملی ما را به خود اختصاص داده است.

زمانیان یزدی عنوان کرد: در سال گذشته ۱۱ میلیون تن کالا در کشور ترانزیت شده است که نسبت به سال ۹۳، ۱۱ درصد کاهش داشته است. علت اصلی این کاهش، تحریم‌ها بود. به طور کلی صنعت ترانزیت از مسئله تحریم‌ها آسیب بسیاری دید و بسیاری از همین تحریم‌ها سبب شد پاکستان در ترانزیت به رقیب ایران بدل شود و در شش ماهه اول امسال نیز یک میلیون و ۶۱۳ هزار تن کالا از مرزهای استان

صنعت حمل و نقل بین‌المللی استان به‌عنوان حلقه مکمل بازرگانی نقش مهمی در فرآیند رشد و شکوفایی اقتصاد استان دارد. خراسان رضوی به دلیل وجود ۳۰۲ کیلومتر مرز مشترک با کشور افغانستان و ۵۳۹ کیلومتر مرز مشترک با کشور ترکمنستان، اتصال با بازار ۱۰۰ میلیون نفری آسیای میانه، اتصال شمال به جنوب و شرق به غرب همچنین دسترسی کشورهای مزبور به کریدورهای ترانزیتی و آب‌های آزاد، از جایگاه بسیار بالایی در حوزه حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت برخوردار است. این جایگاه موجب شده استان خراسان رضوی با ۲۰۵ شرکت حمل و نقل بین‌المللی و ۲۵ نمایندگی وظایف حمل سالانه حدود ۵ میلیون تن کالای جاده‌ای را با حدود ۷۰۰۰ ناوگان باری انجام دهد.

کاهش میزان ترانزیت از مرزهای استان

مهندس احمد زمانیان یزدی، رئیس

عدم وجود متولی خاص برای ترانزیت

جواد نوریان جویند، عضو هیات مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی خراسان رضوی نیز در ادامه پیرامون مشکلات فراروی ترانزیت استان افزود: ناهماهنگی و اجرای سلیقه‌ای قوانین حمل و نقل بین‌المللی موجب افزایش هزینه صاحبان کالا و گران شدن مسیر ترانزیتی کشور شده است.

وی گفت: در حال حاضر چندین سازمان و نهاد دولتی بر امر ترانزیت دخالت و نظارت مستقیم و غیرمستقیم دارند اما هیچ هماهنگی بین این ادارات و نهادها در جهت تسهیل روند ترانزیت وجود ندارد و مشخصاً هزینه اجرای دستورات سلیقه‌ای آنان بر عهده بخش خصوصی است و در نهایت هزینه‌ها این ناهماهنگی در صورت حساب صاحبان کالا و در نهایت گران شدن مسیر ترانزیت کشور مشاهده می‌شود.

نوریان با تأکید بر این مسئله که اگر می‌خواهیم ترانزیت به‌عنوان یکی از عوامل جایگزین نفت و با کارکرد اشتغال‌زایی عمل نماید گفت: بایستی به‌سوی وحدت رویه و تسهیل قوانین و مقررات این بخش پیش برویم به‌شرط آنکه دیر نشود؛ رقبای ما با تمام توان سعی در بازگشایی و یا رونق کرایه‌های حمل و نقلی و ترانزیتی خود هستند و در صورتی که ما هنوز متولی مشخصی برای ترانزیت نداریم و متأسفانه قانون و آیین‌نامه‌ای وجود ندارد که همه را حول مصالح کلان ترانزیت کشور جمع کند.

وی افزود: متأسفانه سیاست‌گذاری یا مکانی برای انجام بحث و همفکری در خصوص توسعه صنعت ترانزیت کشور وجود ندارد و همین عامل سبب شده مشکلات روزبه‌روز برای فعالان این حوزه بیشتر شود. نوریان افزود: متأسفانه ما رایزن اقتصادی

فعالی در کشورهای هدف خود نداریم و باید رایزن‌های اقتصادی در کشورهای مانند ترکمنستان که دروازه ورود ما به آسیای میانه است حتماً کارشناس حمل و نقل و ترانزیت باشد که این مسئله خلأیی برای حل مشکلات خارجی به وجود آورده است.

این عضو هیات مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی خراسان رضوی با اشاره به کاهش میزان ترانزیت در کشور و ادامه این روند گفت: قیمت بالای خدمات، گران شدن قیمت سوخت، گران شدن هزینه تن کیلومتر، گران شدن خدمات بندری، صرف زمان زیاد ترخیص کالا، قوانین متنوع و به‌تبع آن ریسک بالای عبور کالا از کشور و دست‌به‌کار شدن رقبای دیرینه جهت تعویض مسیرهای ترانزیتی با تسهیلاتی اغفال‌کننده همه و همه از عوامل کاهش رشد ترانزیت هستند که باید راهکارهایی را برای رفع آن پیش‌بینی نمود.

عدم استفاده از نظرات کارشناسی انجمن‌های صنفی مرتبط با حمل و نقل

غلام مولا ابوبکری دیگر عضو هیات مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی خراسان رضوی در نشست خبری نیز با اشاره به نگاه غلط بعضی سازمان‌ها و ارگان‌های مرتبط با مقوله ترانزیت و عملکرد شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی افزود: گاهی این‌ها نعمت ترانزیت کشور را عامل قاچاق کالا می‌دانند. درحالی‌که در بسیاری از این پرونده‌ها، مدیران شرکت‌های حمل و نقل تبرئه شده‌اند و متأسفانه این نگاه ضربه‌های جبران‌ناپذیری به صنعت حمل و نقل بین‌المللی وارد نموده و مادمی‌که این نگرش در این سازمان‌ها اصلاح نشود

احمد زمانیان یزدی:

خوشبختانه کشور ما در حوزه امنیت به بهترین شکل ممکن مسائل را مدیریت می‌کند اما متأسفانه در زمینه‌ی سرعت و قیمت، به دلیل وجود بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متعددی که سبب تأخیر و نوسان قیمت می‌شود، ثبات چندانی نداریم

جواد نوریان:

قیمت بالای خدمات، گران شدن قیمت سوخت، گران شدن هزینه تن کیلومتر، گران شدن خدمات بندری، صرف زمان زیاد ترخیص کالا، قوانین متنوع و به‌تبع آن ریسک بالای عبور کالا از کشور و دست‌به‌کار شدن رقبای دیرینه جهت تعویض مسیرهای ترانزیتی با تسهیلاتی اغفال‌کننده همه و همه از عوامل کاهش رشد ترانزیت هستند که باید راهکارهایی را برای رفع آن پیش‌بینی نمود

غلام مولا ابوبکری:

در حال حاضر ۶۰ تا ۷۰ درصد ترانزیت منطقه به سمت پاکستان سوق یافته و چنانچه روند فعلی ادامه داشته باشد در آینده نزدیک ۳۰ درصد دیگر را نیز از دست خواهیم داد و بازنده دوئل مسیر ترانزیت گوادر-بندر عباس خواهیم بود

زمانیان یزدی:

به دلیل برخی مشکلات در سرعت و قیمت ترانزیت کالا و همچنین رفتارهای دوگانه نهادهای مسئول و بی‌ثباتی، مسیرهای دیگری نیز برای ترانزیت در منطقه توسط دیگر کشورها به وجود آمده است

غلام مولا ابوبکری:

در حال حاضر ۶۰ تا ۷۰ درصد ترانزیت منطقه به سمت پاکستان سوق یافته و چنانچه روند فعلی ادامه داشته باشد در آینده نزدیک ۳۰ درصد دیگر را نیز از دست خواهیم داد و بازنده دوئل مسیر ترانزیت گوادر-بندر عباس خواهیم بود

نمی‌توان برنامه‌ریزی کلانی توسط شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی برای مشتریان خارجی ارائه نمود.

کشور حل شود، باید این تفاهم‌نامه و توافق‌نامه‌ها بیش‌ازپیش اجرایی شود.

ضرورت تسریع در بهره‌برداری از بندر چابهار

غلام مولا ابوبکری با اشاره به این نکته که عملیات اجرایی ساخت بندر چابهار از سال ۶۲ آغاز شده، اما هنوز به مرحله بهره‌برداری نرسیده است افزود: این بندر اهمیت بسیاری دارد و می‌تواند در رقابت با دیگر بنادر منطقه امتیازات بسیاری برای ترانزیت کشور ما به دست آورد.

این فعال صنعت حمل‌ونقل با تاکید به اینکه از مسیر ترانزیت بندرعباس به نمرور افغانستان سودی نصیب کشور ترانزیت نمی‌شود گفت: منافع اصلی این مسیر مهم نصیب کامیون‌های افغان می‌کنیم و این در حالی است که تمام مسئولیت عملیات حمل را نیز پذیرفته‌ایم و از همه مهم‌تر آن‌که مجبوریم کمیسیون دریافتی را با ترانسپورت طرف افغانی CMR تقسیم کنیم.

عضو هیات مدیره انجمن حمل‌ونقل بین‌المللی خراسان رضوی بایان این‌که با فعال کردن مسیر بندر چابهار به گمرک میل ۷۸ (ماهی رود) که به‌موازات بندر کراچی و گوادر پاکستان است می‌توانیم سود بیشتری را از ترانزیت نصیب کشور نماییم و رقابتی را که برای تغییر مسیر ترانزیت به کشورشان دندان تیز کرده‌اند از صحنه بیرون کنیم.

این فعال صنعت حمل‌ونقل گفت: با استفاده از این مسیر علاوه بر فاکتور امنیت، فاکتورهای سرعت و قیمت نیز به کمک صنعت حمل‌ونقل کشور خواهد آمد و می‌توانیم ضمن فعال‌سازی ناوگان داخلی، منافع اصلی از ترانزیت خارجی را نصیب کشور نماییم.

وی در ادامه با بیان اینکه در حال حاضر ۶۰ تا ۷۰ درصد ترانزیت منطقه به سمت پاکستان سوق یافته و چنانچه روند فعلی ادامه داشته باشد در آینده نزدیک ۳۰ درصد دیگر را نیز از دست خواهیم داد و بازنده دولتی مسیر ترانزیت گوادر-بندر عباس خواهیم بود، اظهار امیدواری کرد: این مشکل به همت مشارکت و خرد جمعی رفع و این مسیر ترانزیتی در کشور حفظ شود.

مقصد آنان اسلام قلعه افغانستان بود نیازی به پرداخت این رقم را نداشتند. وی افزود: پس‌ازاین موضوع، ایران برای نشان دادن حسن نیت خود، اعلام کرد که ۱۲۰ یورو عوارض ورودی از کامیون‌های ورودی از افغانستان را دریافت نمی‌کند به شرطی که ۱۵۰ دلار از کامیون‌های ایرانی که تا اسلام قلعه می‌روند، دریافت نشود اما متأسفانه افغانستان این موضوع را قبول نکرد و ایران نیز دوباره عوارض را به وضع قبل برگرداند.

امیدواریم تا چند روز آینده عوارض ورودی به ترکمنستان به وضع قبل بازگردد

زمانیان درباره تازه‌ترین خبرها از سرانجام موضوع عوارض دریافتی از کامیون‌های ایرانی ورودی به ترکمنستان نیز گفت: طی هفته‌های اخیر مذاکراتی در این زمینه با مسئولان کشور ترکمنستان انجام و سه پیشنهاد مطرح شد؛ اما در نهایت مقام تصمیم‌گیرنده در ترکمنستان، شخص رئیس‌جمهور یا معاون اول وی است. وی افزود: به‌احتمال زیاد موضوع به روال قبل بازمی‌گردد و امیدواریم تا چند روز آینده عوارض ورودی به ترکمنستان به وضع قبل بازگردد. رئیس هیئت‌مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی استان با اشاره به اقدام متقابل ایران در دریافت عوارض از کامیون‌های ترکمنستان، ادامه داد: با این وضع آن‌ها بیشتر متضرر می‌شوند.

زمانیان با اشاره به این‌که جمهوری اسلامی ایران با برخی کشورها از جمله ترکمنستان و افغانستان تفاهم‌نامه و توافق‌نامه همکاری در زمینه حمل‌ونقل بین‌المللی و ترانزیت دارد، گفت: اگر می‌خواهیم مشکلات ما در خارج از

وی با بیان این‌که تصمیم‌گیری‌های خلق‌الساعه و آنی سازمان‌های درگیر در ترانزیت مثل سازمان حمل‌ونقل، گمرک، سازمان بنادر، که ضرر و زیان‌های سنگینی به شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی وارد می‌نمایند، خاطر نشان ساخت: روش منطقی و صحیح در تصمیم‌گیری‌ها این است که در مدت‌زمان معینی نقطه نظرات انجمن‌های صنفی که تخصصی‌ترین و کارشناسی‌ترین نظرات را دارند، دریافت گردد سپس اقدام به تصمیم‌سازی شود؛ و با اطلاع رسانی قبلی، آن را پیاده نمایند نه یک‌شبه و آنی.

ابوبکری گفت: متأسفانه بخش دولتی کشور ارزش ترانزیت در اقتصاد ما را درک نمی‌کند؛ درحالی‌که این صنعت می‌تواند هم‌پای صنعت نفت برای کشور سود داشته باشد اما متأسفانه مشکلات و موانع بسیاری برای ما وجود دارد و برای فعالیت مجبوریم هرگونه تعهد و امتیازات سنگینی را به بخش دولتی و از جمله گمرک بدهیم.

توقف کامیون‌های ایرانی در مرز دوغارون در پی افزایش هزینه ورودی به افغانستان

احمد زمانیان در ادامه با بیان اینکه به ناگاه و از اوایل مهرماه جاری، کشور افغانستان اعلام کرده است که کامیون‌های ایرانی که قصد ورود به این کشور را دارند، باید هرکدام ۱۵۰ دلار به‌عنوان «رود پاس» پرداخت کنند، افزود: این موضوع موجب توقف بسیاری از کامیون‌های ایرانی در مرز دوغارون شده است. درحالی‌که پیش‌ازاین کامیون‌های ایرانی که تا هرات می‌رفتند، این ۱۵۰ دلار را پرداخت می‌کردند، اما کامیون‌های ایرانی که

معاون عمرانی استاندار:

تدوین برنامه ۲۵ ساله حمل و نقل خراسان رضوی

استاندار

۶۲

شماره ۵۴۹ - مهر ماه ۱۳۹۵

کاهش میزان تلفات جاده‌ای را به دست آورده‌ایم. در حال حاضر ۲۷ درصد از تلفات جاده‌ها کاهش یافته است.

مقدوری با اشاره به سرمایه‌گذاری‌های دولت در حوزه حمل و نقل خراسان رضوی اظهار کرد: میزان سرمایه‌گذاری‌های دولت در بخش حمل و نقل استان باعث شده که میزان سرمایه‌گذاری‌ها در خراسان رضوی، این استان را از رتبه ۲۶ در دهه ۷۰ به رتبه ۸ در کشور ارتقا دهد.

به گزارش ایسنا، معاون عمرانی استاندار خراسان رضوی خاطر نشان کرد: به همین جهت میزان تصادفات جاده‌ای استان قابل مقایسه با دو دهه قبل نیست. در حوزه سیاست‌های توسعه ریلی، بیشتر توجهات دولت معطوف به توسعه این بخش در استان است.

وی با اشاره به مناسبت سال ۲۰۱۷ و انتخاب مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام گفت: همه پروژه‌های مربوط به راهداری و حمل و نقل پیشنهادی استان در ستاد ملی عمرانی مشهد ۲۰۱۷ تصویب شده است، در حوزه هواشناسی نیز به جهت ارتباط حوزه حمل و نقل با این بخش برنامه ۲۵ ساله‌ای مصوب شده که به تصویب شورای برنامه‌ریزی استان رسیده است.

سهم ۶,۹ درصدی راه‌های کشور را به خود اختصاص داده است.

معاون عمرانی استاندار خراسان رضوی با بیان اینکه در سال گذشته ۱۳ میلیون مسافر در بخش ریلی جابه‌جایی داشته‌ایم، خاطر نشان کرد: این عدد نشان‌دهنده سهم ۲۶ درصدی استان از حمل و نقل ریلی کشور است، همچنین استان در حمل و نقل هوایی ۸,۴ درصد از سهم کل کشور را به خود اختصاص داده و در حوزه حمل و نقل مسافر در جاده‌ها نیز خراسان رضوی در جایگاه دوم ایستاده است.

در حوزه زیرساختی هم‌اکنون سهم آزادراه‌های استان خراسان رضوی با ۱۱۱ کیلومتر، ۴,۶ درصد کل آزادراه‌های کشور است. بزرگراه‌های استان نیز با ۱۰۱۵ کیلومتر به همراه راه‌های اصلی و فرعی که در مجموع ۱۳۱۷ کیلومتر را شامل می‌شود، سهم ۶,۹ درصدی راه‌های کشور را به خود اختصاص داده است.

کاهش ۲۷ درصدی تلفات جاده‌ای در استان در ۴ ماهه ابتدایی سال ۹۵

وی اظهار کرد: در ۴ ماهه اخیر با برنامه‌ریزی‌های مفصل در کمیسیون ایمنی حمل و نقل و با مسئولیت‌پذیری پلیس راه استان رتبه دوم کشور در

برنامه ۲۵ ساله‌ای برای حمل و نقل استان تا سال ۱۴۲۰ به تصویب رسیده و برای این افق در سه بخش حمل و نقل جاده‌ای، ریلی و هوایی دارای برنامه‌ریزی صورت گرفته است.

محمد مقدوری معاون عمرانی استاندار خراسان رضوی در آیین تکریم از مهندس جواد وحدتی فرد، مدیرکل پیشین راهداری و حمل و نقل جاده‌ای خراسان رضوی و معارفه مهندس ابراهیم نصیری، مدیرکل جدید این اداره کل، ضمن بیان مطلب فوق اظهار کرد: حمل و نقل به عبارتی مهم‌ترین نقش در پیوند بین عوامل مختلف توسعه در کشورها را بر عهده دارد. حمل و نقل از پیشرفته‌ترین کشورها تا کشورهای جهان سوم نقش پررنگی را برای خود رقم‌زده، نقشی که برای توسعه بر عهده این صنعت است، بدون هیچ رقابتی با هر بخش دیگری، از وزن و اهمیت برخوردار است. برای همین در اختصاص منابع مالی و اعتباری کشورها، یکی از مهم‌ترین فصول بخش حمل و نقل است.

وی تصریح کرد: یکی از عوامل پیوند نزدیک همکاری بین دولت و بخش خصوصی در بخش حمل و نقل رقم می‌خورد، در حوزه زیرساختی هم‌اکنون سهم آزادراه‌های استان ما با ۱۱۱ کیلومتر، ۴,۶ درصد کل آزادراه‌های کشور است. بزرگراه‌های استان نیز با ۱۰۱۵ کیلومتر به همراه راه‌های اصلی و فرعی که در مجموع ۱۳۱۷ کیلومتر را شامل می‌شود،

AMUT BAR TARABAR
INTERNATIONAL TRANSPORT.CO (LTD)

شرکت حمل و نقل بین المللی

آموت بار ترابر

ناوگان قوی در عرصه حمل و نقل زمینی.

- سرویس فیدرینگ از جبل علی به بنادر جنوبی ایران و بالعکس.
- حمل محموله ها به صورت ریلی بالأخص حمل محموله های فله و کانتینری از طریق ریل به ترکمنستان و بنادر ایران.

خدمات ترخیص کالا و بازرگانی:

- تهیه پروفرما و انجام کلیه مراحل (اخذ مجوز، ثبت سفارش، ترخیص، حمل).
- انجام مکاتبات بین المللی برای خرید و یا فروش کالا به زبان های انگلیسی، روسی، فرانسوی، ترکی و عربی.
- واردات انواع خودروهای سواری روز دنیا، خودروهای سنگین و صنعتی. (تحویل خودروهای سواری موجود ۲۴ ساعته و تحویل خودروهای سفارشی به صورت ۲۵ روزه است)
- صادرات و تأمین محصولات خشکبار ایرانی همراه با اخذ کلیه مجوزهای لازم برای ورود به تمامی کشورهای اروپایی در هر حجم و با بسته بندی مورد تأیید کشور مقصد.

تخصص در زمینه ی حمل و استریپ کانتینر های یخچالی

این شرکت با در اختیار داشتن کارگران خبره در امر استریپ در گمرکات جنوبی کشور خسارات احتمالی وارده به بار را به شدت کاهش می دهد.

شرکت حمل و نقل بین المللی آموت بار ترابر با همکاری نیروهای متعهد و متخصص و مدیران مجرب با بیش از بیست سال سابقه عملکرد درخشان در امور حمل و نقل بین المللی و داخلی تاکنون توانسته است خدمات تخصصی خود را به طیف گسترده ای از شرکت های خصوصی، دولتی و اشخاص ارائه نماید.

این شرکت در تمامی مرزهای ورودی و خروجی کشور، کلیه گمرکات مناطق ویژه، گمرکات شهرهای استانی و بعضی از کشورهای همسایه و مرزی، آسیا میانه و قاره آمریکا دارای نمایندگی بوده و با در اختیار داشتن پرسنل مجرب و کارآمد در کلیه امور مرتبط با حمل و نقل بین المللی همواره به عنوان مشاور و بازویی قوی حافظ منافع مشتریان خود باشد.

خدمات حمل و نقل:

- حمل کالاهای صادراتی، وارداتی و ترانزیت بوسیله کامیون های ایرانی تحت پوشش و کامیون های خارجی از کلیه گمرکات کشور به اروپا، آسیا، CIS، کشورهای همسایه و بالعکس.
- حمل چندوجهی و ترکیبی، بارهای FCL و LCL، محموله های خطرناک، سنگین، یخچالی، تانکر و چادری.
- حمل کالاهای صادراتی، وارداتی و ترانزیت توسط کانتینر ۲۰ فوت و ۴۰ فوت و کانتینر های ویژه (یخچالی، Flat Rack، Open Top) به وسیله

نشانی: مشهد - بلوار سجاد - بزرگمهر جنوبی ۲۲ - پلاک ۲۲ - طبقه ۲

تلفن و دورنگار: ۰۰۹۸ - ۰۵۱ - ۳۷۶۵۷۹۲۰

استیلا

۶۳

شماره ۵۳۹ - مهر ماه ۱۳۹۵

شرکت حمل و نقل بین المللی

ادیب ترابر سپهر (سهامی خاص)

کریر - فورواردر

وابسته به صنایع شیمیایی ادیب

- حمل تخصصی سوخت
- حمل کالای ترانزیتی، صادراتی، وارداتی به آسیای میانه و افغانستان

نشانی: مشهد - بلوار فرامرز عباسی - بین فرامرز ۳ و ۱

مجتمع تجاری آناهیتا - طبقه دو - واحد چهار

تلفن: ۰۵۱۳۶۰۱۴۱۶۲ - ۰۵۱۳۶۰۱۴۱۶۱

۰۵۱۳۶۰۲۲۱۹۷ - ۰۵۱۳۶۰۲۲۱۹۸ - ۰۵۱۳۶۰۹۱۵۶۶

نمابر: ۰۵۱۳۶۰۹۱۵۶۱

www.adibtarabarsepehr.com

info@adibtarabarsepehr.com

شرکت حمل و نقل بین المللی

نجیب ترابر

کریر - فورواردر

حمل مشتقات سوختی

دفتر مرکزی: مشهد - چهارراه خیام جنب مجتمع

تک ساختمان خلیج فارس - طبقه ۵ - واحد ۹

تلفن: ۰۵۱ - ۳۷۶۵۸۵۱۵ - ۳۷۶۵۱۱۵۸ - ۳۷۶۳۶۲۳۴

نمابر: ۰۵۱ - ۳۷۶۳۶۰۲۱

مدیرعامل: ایرج اسکندری ۰۹۱۵۱۱۶۱۷۶۶

eskandari_iraj@yahoo.com

Info@najibtarabar.com

Info@najibtransport.ir

شرکت حمل و نقل بین المللی
آهو پای طوس

فورواردر - کریر

- دارای نمایندگی در کلیه بنادر و مرزها
- حمل کالاهای صادراتی، وارداتی و ترانزیت
- حمل کانتینر و ترانزیت کالا به کشورهای افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان، عراق
- حمل کالاهای سنگین
- خدمات گمرکی و ترخیص کالا از گمرکات
- دفتر مرکزی: مشهد خیابان کوهسنگی - مجتمع تجاری زیست خاور - طبقه ۸ - واحد ۸۰۴
- تلفن: ۰۵۱-۳۸۵۴۸۵۰۴ - ۳۸۵۵۰۱۳-۱۷
- نمابر: ۰۵۱-۳۸۵۱۲۱۱۷

شرکت حمل و نقل بین المللی

کاروان ریل ترابر

کریر - فورواردر

حمل جاده ای و ریلی به آسیای میانه، عراق و افغانستان
دارای نمایندگی در کلیه بنادر و مرزها
حمل مشتقات سوختی

نشانی: ابتدای بلوار فرامرز عباسی - ساختمان یاس
طبقه چهارم - واحد ۴۰۱
تلفن: ۰۵۱۳۶۰۸۳۹۲۷ - ۰۵۱۳۶۰۸۳۹۲۸
نمبر: ۰۵۱۳۶۰۹۹۷۷۵ - همراه: ۰۹۱۵۵۰۳۵۷۴۷
EMAIL: KARAVANRAIL
TARABAR@yahoo.COM

شرکت حمل و نقل بین المللی

پیمان ترکمن

کریر - فورواردر

فعال در ترانزیت کالا به آسیای میانه و افغانستان

مدیر عامل: صمد خدادادی

مشهد: بلوار سجاد - چهارراه بزرگمهر - ساختمان

سارسل - طبقه ۴ - واحد ۴۰۳

تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۱۰۸۰۱ - ۳۷۶۱۷۳۲۱

«صمد خدادادی» ۰۹۱۷۱۶۱۴۳۳۰

«نعمت الله خدادادی» ۰۹۱۵۱۱۵۵۳۶۶

نمبر: ۰۵۱-۳۷۶۸۸۴۱۷

paymanturkaman@yahoo.com

شرکت حمل و نقل بین المللی

اریکا ریل شرق

کریر - فورواردر

ERIKARAIL SHARGH
INTERNATIONAL TRANSPORT.CO

حمل جاده ای و ریلی به آسیای میانه، عراق و افغانستان
دارای نمایندگی در کلیه بنادر و مرزها

نشانی: مشهد - بلوار سجاد - خیابان بهارستان - بهارستان ۲
ساختمان بهار - پلاک ۲ - طبقه اول - واحد ۴
تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۵۳۰۳۹
نمبر: ۰۵۱-۳۷۶۵۳۰۵۶۶
www.erikarail.com

YARAN ZAMIN
INTERNATIONAL TRANSPORT.CO

ستاره یاران زمین

شرکت حمل و نقل بین المللی
کریر - فورواردر

فعال در ترانزیت کالا به آسیای میانه و افغانستان

مدیر عامل: حسن خداپرست

مشهد: رضاشهر، بین رضوی ۱۱ و ۱۳، پلاک ۶۵

تلفن: ۰۵۱-۳۸۷۶۵۳۲۸ / ۳۸۷۶۵۳۳۱

نمبر: ۰۵۱-۳۸۷۶۱۷۸۱

Yaranzamin_star@yahoo.com

شرکت حمل و نقل بین المللی

بهار ترابری کیان

فورواردر - کریر

- حمل جاده ای، ریلی و هوایی
- دارای دفاتر نمایندگی در تمام مرزهای ایران
- حمل به شیوه های مختلف (ترانشیپ و مرکب)
- دفتر نمایندگی در آسیای میانه، افغانستان، دبی و هندوستان
- مشاوره و انجام کلیه ی عملیات و تشریفات گمرکی و ترخیص کالا
- حمل کالای صادراتی، وارداتی ترانزیت از مبادی ورودی ایران به آسیای میانه، افغانستان و عراق

مدیر عامل و رئیس هیات مدیره: مجتبی بهاروند

مشاور حقوقی و قضایی - پی گیری پرونده های حمل و نقل

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران و خراسان رضوی

نایب رئیس اول کمیسیون حمل و نقل، لجستیک و گمرک اتاق بازرگانی ایران

رئیس کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی

کارشناس رسمی دادگستری (امور حمل و نقل ترابری)

با دو دهه سابقه ی مدیریت حمل و نقل بین المللی

کارشناسی ارشد مدیریت، گرایش بازرگانی بین الملل

دانشجوی دکتری حقوق تجارت بین الملل

دفتر مرکزی: مشهد- خیابان آبکوه- نبش تربیت- ساختمان سعد آباد- واحد ۴۰۲

تلفن: ۰۵۱۳۷۲۸۹۰۳۱ (خط ۵) نمابر: ۰۵۱۳۷۲۸۹۰۳۴ همراه: ۰۹۱۲۰۱۴۶۹۹۷ و ۰۹۱۵۳۲۲۷۰۹۰

info@btktransco.com

TIMA
TILE INDUSTRIES
صنایع کاشی تیما

- ▶ گواهینامه تعالی خدمات مشتری از سوی دانشگاه A.L.U در آمریکا American Liberty University
- ▶ گواهینامه برترین سازمان در حوزه Customer Delight از سوی موسسه جهانی فروش و بازاریابی در انگلستان ISMM
- ▶ گواهینامه دستاورد Customer Delight با امضای اساتید و مدیران عامل مطرح جهان
- ▶ دارای تندیس ویژه Customer Delight در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا MCD AWARD
- ▶ دارای تندیس زرین جشنواره قهرمانان صنعت کشور
- ▶ برند شایسته ملی در سال ۸۹
- ▶ واحد نمونه کیفیت و استاندارد در سالهای ۸۶ - ۸۹ - ۹۱
- ▶ کسب لوح افتخار عالی در تحقیق و توسعه
- ▶ کارفرمای نمونه سال ۸۸
- ▶ واحد نمونه صنعتی در سالهای ۸۸ - ۸۹ - ۹۲
- ▶ کارآفرین برتر سالهای ۸۹ - ۹۱
- ▶ دارای گواهینامه CE اروپا
- ▶ دارای گواهینامه استاندارد ملی ایران
- ▶ دارای گواهینامه ISO ۹۰۰۱:۲۰۰۸ توف نورد آلمان
- ▶ واحد برتر در زمینه سلامت کار
- ▶ دارای گواهینامه رعایت حقوق مصرف کنندگان
- ▶ کسب گواهینامه انطباق معیار مصرف انرژی در سالهای ۹۳ - ۹۴

نشانی: مشهد، شهرک صنعتی طوس، فاز ۲
تلفن: ۱۶ خط ۳۵۴۱۳۹۹۰ (۰۵۱) نمابر: ۳۵۴۱۳۱۱۰ (۰۵۱)

Factory: Phase 2, Toos Industrial State Mashhad - Iran
Tel: +98(51) 35 41 3990 Fax: +98(51) 35 41 3110
www.timatile.com info@timatile.com

